København d. 19. november 2026

Til
Undervisningsministeriet
Departementet
Frederiksholms Kanal 25
1220 København K

Fremsendt som e-mail til "AGR-GRUND@uvm.dk" med kopi til bl.a. "Louise.Ebbe.Joergensen@uvm.dk" med følgende angivelse i emnefeltet: Høring – lovforslag om folkeskolens fagplaner mv. Skoleforeningerne for de frie grundskoler

Vedr. Høring over udkast til lovforslag om ændring af folkeskoleloven og flere andre love (Folkeskolens fagplaner, Fælles Mål for undervisningen i 10. klasse, undervisning i trafiksikkerhed, mål for undervisning på frie grundskoler og efterskoler m.v.)

Undervisningsministeriet har ved høringsbrev af 21. oktober 2026 anmodet om bemærkninger til ovennævnte udkast til lovforslag.

Skoleforeningerne for de frie grundskoler; *Friskolerne, Danmarks Private Skoler – grundskoler og gymnasier, Lilleskolernes Sammenslutning, Foreningen af Kristne Friskoler og DSSV – de tyske mindretalsskoler* **afgiver hermed et fælles høringssvar.**

Høringssvarets indhold, opbygning og samlede karakter

De fem skoleforeningers fælles høringssvar består af et hovedhøringssvar med tilhørende bilag, som tilsammen udgør foreningernes samlede høringsafgivelse vedrørende lovforslagets betydning for de frie grundskoler.

Høringssvaret er opbygget således:

- Høringssvarets hovedbudskab: En sammenfatning af skoleforeningernes væsentligste bekymringer samt deres primære og subsidiære anmodninger.
- Hovedhøringssvar: Den samlede fremstilling af foreningernes principielle og konkrete indvendinger mod lovforslaget, herunder konsekvenserne for stå mål med-kravet og de frie grundskolers frihed.
- Bilag 1 – Stå mål med-kravet i lyset af de nye fagplaner: Konkrete eksempler fra fagplanerne, der illustrerer risikoen for bindinger til folkeskolens pædagogik, indhold og dannelsesmæssige hensigter.
- Bilag 2 – Undervisningsplaner i frie grundskoler – historisk og retligt grundlag: En belysning af undervisningsplanernes lovgivningsmæssige udvikling, dokumentationskravene og tilbagefaldsreglens betydning.
- Bilag 3 – Juridisk og fagligt bilag til skoleforeningernes fælles høringssvar: En uddybende juridisk og faglig analyse af lovforslagets væsentligste problemstillinger og konsekvenser.
- Bilag 4 – Skoleforeningernes samlede hensigter og konkrete forslag til regulering af frie grundskoler i lyset af Fagfornyelsen: Foreningernes alternative reguleringsforslag med hensigtspapir, forslag til lovtekst og tilhørende bemærkninger.

Bilagene er en integreret del af høringssvaret og ikke alene baggrundsmateriale. De indeholder væsentlige argumenter, retlige spørgsmål og problemstillinger, som ikke alle er udfoldet i hovedhøringssvaret.

Skoleforeningerne lægger derfor vægt på, at ministeriet behandler materialet som én samlet høringsafgivelse, og at der i den videre lovgivningsproces foretages en reel og begrundet stillingtagen til de væsentlige indvendinger, spørgsmål og hensyn, som fremgår af såvel hovedhøringssvaret som bilagene.

Indhold

Høringssvarets indhold, opbygning og samlede karakter 1

Hovedbudskab: De foreslåede ændringer kan ikke støttes i deres nuværende form 3

Hovedhøringssvar 6

Bilag 1. Stå mål med-kravet i lyset af de nye fagplaner 17

1. Samme faglige forpligtelse – frihed til forskellige veje 17

2. De nye fagplaner beskriver mere end det faglige niveau 17

3. Hvad indeholder de nye fagplaner for folkeskolen? 18

4. Forskellige veje kan føre til samme faglige niveau 18

5. Lovgivningen skal fastholde stå mål med-kravet og beskytte skolernes frihed 19

6. Illustrative eksempler fra fem fagplaner (seneste udkast, juni 2026) 20

Bilag 2. Undervisningsplaner i frie grundskoler – historisk og retligt grundlag 24

Hvornår blev kravet indført? 24

Hvad var formålet med lovændringen? 24

Hvordan er undervisningsplaner defineret i dag? 25

Hvad skal undervisningsplanerne konkret indeholde? 25

Hvilke undervisningsplaner skal en fri grundskole udarbejde? 26

Skal undervisningsplanerne være detaljerede? 26

Offentliggørelse og tilgængelighed 26

Samlet juridisk konklusion 26

Bilag 3. Juridisk og fagligt bilag til skoleforeningernes fælles høringssvar 28

1. Lovforslagets ændringer for de frie grundskoler 28

2. Det retlige udgangspunkt for de frie grundskolers undervisning og frihed 31

3. Otte konkrete problemer ved lovforslaget 34

3.1. Folkeskolens formål og dannelsessyn kan blive indirekte bindende 34

3.2. Folkeskolens pædagogik kan blive behandlet som et fagligt krav 36

3.3. Folkeskolens konkrete undervisningsindhold kan blive styrende for de frie grundskoler 38

3.4. Ændringer i folkeskolens fag og undervisning kan få uafklarede konsekvenser for de frie grundskoler 41

3.5. Folkeskolens faglige organisering og progression kan blive normen 42

3.6. Skærpede krav til undervisningsplaner kan gøre friheden både byrdefuld og usikker 44

3.7. Mangler ved dokumentationen kan få vidtgående konsekvenser 48

3.8. Lovgivningen kan skabe incitament til at fravælge friheden 50

Bilag 4. Skoleforeningernes alternative forslag til regulering af de frie grundskoler i lyset af Fagfornyelsen 53

Forslagets baggrund og rolle i høringssvaret 53

Skoleforeningernes hensigtspapir samt konkrete forslag til lovtekst og bemærkninger som fremlagt for til departementet 54

Hovedbudskab: De foreslåede ændringer kan ikke støttes i deres nuværende form

De fem skoleforeninger finder lovforslaget stærkt kritisabelt og kan ikke støtte de foreslåede lovændringer vedrørende de frie grundskoler i deres nuværende form. Foreningerne anmoder derfor om, at ændringerne udskilles fra lovforslaget om Fagfornyelsen og behandles i en selvstændig politisk, juridisk og faglig proces med reel inddragelse af skoleforeningerne.

Det grundlæggende spørgsmål er politisk: Skal de frie grundskoler fortsat have reel frihed til at tilbyde en anden undervisning end folkeskolens, når undervisningen fagligt står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen?

Lovforslaget kan umiddelbart fremstå som en teknisk tilpasning til folkeskolens nye fagplaner. Men efter skoleforeningernes vurdering risikerer ændringerne at få langt større betydning.

De kan forskyde stå mål med-kravet fra et krav om faglig sammenlignelighed til en tættere binding til folkeskolens undervisningsindhold, progression, pædagogik og dannelsesmæssige hensigter. Samtidig kan skærpede dokumentationskrav og en udvidet tilbagefaldsregel gøre det vanskeligere og mere usikkert for skolerne at benytte deres frihed.

Det er særligt problematisk, at Fagfornyelsen skal give folkeskolen større frihed, mens de frie grundskoler på baggrund af lovforslaget får mere detaljeret styring og større administrative byrder.

Dermed risikerer lovgivningen at ændre de reelle vilkår for de frie grundskoler, uden at der er foretaget en selvstændig politisk stillingtagen til konsekvenserne.

Skoleforeningerne anerkender fuldt ud, at de frie grundskoler skal leve op til fælles faglige krav, og at staten skal kunne føre et legitimt tilsyn. Men reguleringen skal samtidig beskytte skolernes mulighed for at vælge deres eget værdigrundlag, deres egen pædagogik og deres egen vej til det faglige slutniveau. Lovgivningen skal også beskytte friheden.

De frie grundskoler skal stå mål med folkeskolen – de skal ikke ligne folkeskolen.

Tre grundlæggende problemer

1. Folkeskolens fagplaner kan få en mere vidtgående bindende virkning

De nye fagplaners afsnit *Fagets indhold* omfatter ikke alene faglige kundskaber og færdigheder, men også beskrivelser af konkrete undervisningsaktiviteter, arbejdsformer og dannelsesmæssige hensigter.

Lovforslaget sikrer efter skoleforeningernes vurdering ikke en tilstrækkelig klar grænse mellem de faglige krav, som de frie grundskoler skal stå mål med, og de øvrige elementer, der knytter sig til folkeskolens særlige formål og undervisning. Dermed risikerer skolerne at blive mødt med krav, der rækker videre end et sammenligneligt fagligt niveau.

2. Mangler ved dokumentationen kan føre til indgreb i undervisningsfriheden

Lovforslaget skærper efter skoleforeningernes vurdering kravene til skolernes undervisningsplaner og beskrivelse af faglig progression. Samtidig udvides tilbagefaldsreglen, så utilstrækkelig dokumentation kan medføre, at en skole bliver bundet af folkeskolens fagplanindhold.

Det kan ske, uden at det er fastslået, at skolens undervisning ikke fagligt står mål med folkeskolen. Lovforslaget rejser derfor væsentlige spørgsmål om proportionalitet og retssikkerhed.

En mangel ved den skriftlige dokumentation må ikke uden videre sidestilles med en mangel ved undervisningens faglige niveau.

3. Det kan blive lettere at fravælge friheden end at benytte den

Skoler, der fastsætter egne mål og organiserer undervisningen selvstændigt, risikerer større administrative byrder og mere usikre retlige vilkår end skoler, der følger folkeskolens fagplaner.

Det kan skabe et incitament til at fravælge egne mål, ikke af faglige eller pædagogiske grunde, men fordi det er enklere og mere forudsigeligt at følge folkeskolens model. Dermed kan lovgivningen fremme en gradvis ensretning af de frie grundskoler, selv om deres ret til selvstændig undervisning formelt bevares.

Skoleforeningernes primære anmodning: Sæt lovændringerne på pause

Skoleforeningerne ønsker, at de foreslåede ændringer vedrørende de frie grundskoler udskilles fra det samlede lovforslag og først behandles, når deres faglige, juridiske og praktiske konsekvenser er tilstrækkeligt belyst, og der er skabt den nødvendige retlige sikkerhed for skolernes frihed.

Det skal ikke forsinke Fagfornyelsen i folkeskolen. Folkeskolens fagfornyelse kan gennemføres som planlagt, mens de gældende regler for de frie grundskoler videreføres gennem en relevant overgangsordning.

Det er efter skoleforeningernes opfattelse ikke acceptabelt at gennemføre ændringer med potentielt vidtrækkende konsekvenser for de frie grundskoler, før de grundlæggende spørgsmål er afklaret.

De væsentlige retlige spørgsmål skal være afklaret, inden reglerne skal anvendes. Vejledning og eksempler kan understøtte lovgivningen, men kan ikke erstatte nødvendige ændringer eller præciseringer af selve retsgrundlaget.

Hvis ændringerne alligevel fastholdes i lovforslaget – skoleforeningernes subsidiære ønsker

Hvis lovændringerne vedrørende de frie grundskoler fastholdes, ønsker skoleforeningerne som minimum **væsentlige ændringer af lovforslaget, klare retlige afgrænsninger, udtrykkelige garantier for skolernes frihed og en forpligtende proces for det videre arbejde.**

1. Væsentlige ændringer af lovforslaget

- **Tilbagefaldsreglen skal ophæves eller ændres grundlæggende,** så dokumentationsmangler ikke i sig selv medfører vidtgående bindinger til folkeskolens fagplaner. Indgreb skal være proportionale, og skolerne skal kunne afhjælpe mangler.
- **Kravet om undervisningsplaner skal erstattes af en enklere og mere proportional dokumentation** af skolens samlede undervisningstilbud. Fastholdes kravet, skal det begrænses væsentligt, så unødigt detaljerede beskrivelser af undervisningens tilrettelæggelse, metoder og materialer undgås.
- **Skolernes ret til egne slutmål, progressioner og faglig organisering skal sikres,** herunder tværfaglig og projektbaseret undervisning, alternativ placering af fagene og fortsat mulighed for at kombinere egne mål med folkeskolens faglige mål.
- **Bindinger til folkeskolens formål, værdier, pædagogik og dannelsessyn skal forhindres,** også når de optræder i fagplanernes afsnit *Fagets indhold*.
- **Reguleringen må ikke skabe incitament til at fravælge egne mål,** fordi det er enklere, mere sikkert og mere forudsigeligt at følge folkeskolens fagplaner.

2. Klar retlig afgrænsning af krav og forpligtelser

Ministeriet skal afklare, hvad der følger af gældende ret, hvad lovforslaget ændrer, og hvilke konsekvenser det får. Det gælder navnlig:

- **Fagplanernes retlige rækkevidde,** herunder kanonlister, kernestof, opmærksomhedspunkter og grænsen mellem faglige krav og pædagogiske eller dannelsesmæssige hensyn.

- **Dokumentationskravenes indhold og detaljeringsgrad**, herunder krav til beskrivelse af arbejdsmetoder, materialer og progression.
- **Tilbagefaldsreglens anvendelse og ophør**, herunder betingelser, proportionalitet, mulighed for at afhjælpe mangler og hurtig genvurdering.
- **Konsekvenserne af ændringer i folkeskolens fag**, herunder teknologiforståelse, valgfag og obligatoriske emner, uden at der opstår nye bindinger uden særskilt retligt grundlag.

Ministeriets fortolkning af gældende ret må ikke i sig selv skabe nye forpligtelser uden tydeligt retligt grundlag og politisk stillingtagen.

3. Udtrykkelige garantier for skolernes frihed

Det skal så vidt muligt fremgå af lovtekst og lovbemærkninger:

- At **stå mål med-kravet angår et sammenligneligt fagligt kundskabs- og færdighedsniveau**, ikke ensartet undervisningsindhold, pædagogik, værdier eller organisering.
- At skolerne fortsat kan anvende **egne mål, progressioner og undervisningsformer**, herunder tværfaglige forløb, alternative faglige organiseringer og kombinationer af egne og folkeskolens faglige mål.
- At **dokumentationskrav skal være nødvendige, proportionale og forudsigelige**, at undervisningsplaner ikke må forveksles med detaljeringsgraden i lærernes årsplaner, og at dokumentationsmangler vurderes særskilt fra undervisningens faglige niveau.
- At **tilbagefaldsreglen kun anvendes efter klare og retssikre procedurer**, med mulighed for afhjælpning, hurtig genvurdering og ophør af bindinger.

Beskyttelsen af skolernes frihed må ikke afhænge af fremtidig administrativ fortolkning eller tilsynspraksis.

4. En forpligtende proces med skoleforeningerne

Der skal etableres en proces med klart ansvar, tidsplan og opfølgning, hvor skoleforeningerne inddrages i:

- Afgrænsningen mellem faglige krav og folkeskolens pædagogik, værdier og dannelsessyn.
- Udarbejdelsen af konkrete eksempler og vejledning om egne mål, progression og undervisningsplaner.
- Afklaringen af dokumentationskravenes omfang, herunder eksempler på, hvordan de kan opfyldes uden uforholdsmæssige byrder.
- Afklaringen af ændringerne i folkeskolens fag, valgfag og obligatoriske emner.
- Udviklingen af gennemsigtige tilsynskriterier og retssikre procedurer.

Principperne bag skoleforeningernes eget reguleringsforslag bør indgå som et væsentligt grundlag for arbejdet.

De subsidiære ønsker ændrer ikke ved skoleforeningernes primære anmodning om at udskille lovændringerne og behandle dem særskilt.

Også hvis lovforslaget fremmes, skal de frie grundskoler kunne opfylde fælles faglige krav uden at skulle overtage folkeskolens formål, pædagogik, undervisningsindhold eller organisering. Friheden skal ikke blot anerkendes i lovgivningen – den skal beskyttes af den.

Hovedhøringssvar

Hovedhøringssvaret er den samlede fremstilling af foreningernes principielle og konkrete indvendinger mod lovforslaget, herunder konsekvenserne for stå mål med-kravet og de frie grundskolers frihed.

Dette høringssvar afgives i fællesskab af de fem skoleforeninger for de frie grundskoler i Danmark:

Friskolerne, Danmarks Private Skoler – grundskoler og gymnasier, Lilleskolernes Sammenslutning, Foreningen af Kristne Friskoler og DSSV – de tyske mindretalsskoler.

Foreningerne repræsenterer tilsammen omkring 550 frie grundskoler med cirka 123.000 elever og dermed også en betydelig kreds af den samlede danske grundskoles forældre og familier.

Foreningerne repræsenterer forskellige skoletraditioner med dybe historiske rødder, forskellige værdigrundlag og pædagogiske tilgange. De frie grundskoler har gennem historien bidraget til udviklingen af det danske skolevæsen gennem faglige og pædagogiske initiativer og er en vigtig del af den danske demokratiske tradition for bl.a. forældreret og skolefrihed.

De frie grundskolers betydning rækker ud over den enkelte skole og familie. I deres virke bidrager de til et demokratisk samfund, hvor forskellige værdier, overbevisninger og pædagogiske traditioner kan eksistere side om side, og hvor forældre og civilsamfund kan tage ansvar og engagere sig i børns undervisning og dannelse.

Fælles for skolerne er friheden til at tilbyde undervisning med et selvstændigt værdigrundlag og en selvstændig pædagogisk tilgang, når undervisningen står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen. Det er på denne fælles baggrund, at foreningerne afgiver høringssvar om lovforslagets betydning for de frie grundskoler.

Hovedhøringssvaret adresserer følgende:

1. **Fagfornyelsen må ikke blive en begrundelse for at begrænse de frie grundskolers frihed**
2. **Stå mål med-kravet skal beskytte både faglig kvalitet og undervisningsfrihed**
3. **Lovforslaget mangler en selvstændig begrundelse for skærpet regulering**
4. **Otte alvorlige problemer ved lovforslaget**
5. **Skoleforeningernes inddragelse har ikke været tilstrækkelig**
6. **Det er et politisk ansvar**
7. **Hvad ønsker skoleforeningerne?**
8. **Konkretisering af skoleforeningernes subsidiære ønsker**

---

1. Fagfornyelsen må ikke blive en begrundelse for at begrænse de frie grundskolers frihed

Vi anerkender arbejdet med folkeskolens fagplaner

Skoleforeningerne respekterer de politiske ambitioner bag Fagfornyelsen og det omfattende faglige arbejde, der er lagt i udviklingen af folkeskolens nye fagplaner.

Vi anerkender ønsket om at skabe tydeligere faglige rammer og større frihed til at tilrettelægge undervisningen i folkeskolen.

Vores indvending retter sig ikke mod, at folkeskolen får nye fagplaner, eller mod det arbejde, der er udført med at udvikle dem.

Det, der er hensigtsmæssigt for folkeskolen, er imidlertid ikke nødvendigvis hensigtsmæssigt for de frie grundskoler

Folkeskolens fagplaner er udviklet med udgangspunkt i folkeskolens formål, opgaver og særlige rammer.

De frie grundskoler har et andet retligt grundlag og en selvstændig frihed til at fastlægge deres værdigrundlag, pædagogik og undervisning.

Derfor kan man ikke uden videre lægge folkeskolens nye fagplansredskaber til grund for reguleringen af de frie grundskoler.

Fagplanerne kan være velegnede til folkeskolen uden dermed at være velegnede som bindende styring for de frie grundskoler.

Det er denne sondring, vi savner en tilstrækkelig selvstændig behandling af i lovforslaget.

2. Stå mål med-kravet skal beskytte både faglig kvalitet og undervisningsfrihed

Det grundlæggende spørgsmål er, om man fortsat politisk ønsker at værne om de frie grundskoler som en reel og selvstændig del af den danske grundskole.

De frie grundskoler bygger på forældrenes grundlovssikrede mulighed for at vælge en anden undervisning end folkeskolens. Denne mulighed er samtidig væsentlig for, at forskellige pædagogiske traditioner kan have plads i det samlede danske grundskoletilbud.

De frie grundskolers eksistensberettigelse er ikke, at de ligner folkeskolen. Den er netop, at de kan tilbyde noget andet, samtidig med at undervisningen står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen.

Stå mål med-kravet forener faglige krav og frihed

Stå mål med-kravet er forankret i grundlovens § 76 og forener to grundlæggende hensyn: barnets ret til undervisning af tilstrækkelig kvalitet og forældrenes ret til at vælge en anden undervisning end folkeskolens.

Det centrale faglige referencepunkt er det kundskabs- og færdighedsniveau, som undervisningen samlet set skal kunne føre eleverne frem mod ved grundskoleforløbets afslutning.

Kravet skal sikre, at eleverne i frie grundskoler får et fagligt grundlag, der giver dem muligheder for videre uddannelse svarende til folkeskolens elever. Referencepunktet følger udviklingen i folkeskolens faglige slutniveau, men indebærer ikke, at skolerne skal overtage folkeskolens formål, pædagogiske metoder eller faglige organisering.

Denne frihed kommer blandt andet til udtryk i § 1, stk. 1, i Lov om friskoler og private grundskoler m.v., hvorefter skolerne inden for lovens rammer kan give undervisning, der stemmer med deres egen overbevisning, og tilrettelægge undervisningen i overensstemmelse hermed.

Stå mål med er et krav om faglig sammenlignelighed – ikke om ensartethed i formål, metoder og tilrettelæggelse.

Stå mål med-kravet må ikke ændre karakter gennem nye fagplaner

Denne sondring er afgørende i forbindelse med Fagfornyelsen.

Folkeskolens nye fagplaner indeholder både faglige kundskabs- og færdighedsmål og formuleringer, der afspejler folkeskolens dannelsesmæssige hensigter, pædagogiske tilgange og bestemte undervisningsaktiviteter.

Hvis disse elementer uden en tydelig afgrænsning får betydning for vurderingen af de frie grundskolers undervisning, risikerer stå mål med-kravet i praksis at ændre karakter.

Det gælder også, selv om fagplanernes formålsafsnit ikke formelt er bindende. Formålsmæssige og dannelsesmæssige hensyn er indarbejdet i *Fagets indhold*, som er den binding, der foreslås mellem de frie grundskoler og folkeskolens nye fagplaner, og kan dermed skabe risiko for indirekte bindinger til folkeskolens formål og pædagogiske forståelser.

Skoleforeningerne har identificeret konkrete formuleringer i udkast til fagplaner, som illustrerer problemstillingen. Disse behandles nærmere i høringssvarets *bilag 1 – Stå mål med-kravet i lyset af de nye fagplaner*.

De nye regler og deres anvendelse skal respektere stå mål med-kravets grundlæggende betydning.

Lovgivningen skal også beskytte friheden

Reguleringen skal sikre faglig kvalitet, ansvarlighed og mulighed for et legitimt statsligt tilsyn. Men den skal samtidig beskytte de frie grundskolers mulighed for faktisk at udøve deres frihed.

Det er ikke tilstrækkeligt, at friheden formelt består, hvis kravene til mål, undervisningsplaner, dokumentation og tilsyn i praksis gør den stadig vanskeligere at anvende.

Hvis man politisk ønsker at bevare de frie grundskoler som en selvstændig skoleform, må det også afspejles i reguleringen.

De frie grundskoler skal stå mål med – de skal ikke ligne folkeskolen.

Det retlige og lovhistoriske grundlag for skolefriheden, stå mål med-kravet og skolernes metode- og organiseringsfrihed er nærmere gennemgået i bilag 3, afsnit 2.1–2.5.

3. Lovforslaget mangler en selvstændig begrundelse for skærpet regulering

Lovforslaget fremstår på væsentlige punkter som konsekvensrettelser til folkeskolens nye fagplaner. Men det indebærer ændringer, som kan skærpe de frie grundskolers bindinger til folkeskolens styringsredskaber. En så betydningsfuld regulering kræver en selvstændig vurdering, som lovforslaget efter skoleforeningernes opfattelse ikke giver tilstrækkeligt grundlag for.

Det er en væsentlig mangel ved lovforslaget.

Den administrative styring synes at veje tungere end beskyttelsen af friheden

Lovforslaget lægger på flere områder op til en tættere styring af de frie grundskoler gennem nye krav til undervisningsplaner, dokumentation og progression samt en udvidet adgang til at gøre folkeskolens fagplaner bindende gennem tilbagefaldsreglen.

Dermed risikerer reguleringen at blive både mere indgribende og mere bureaukratisk for de skoler, der ønsker at benytte deres frihed til at fastsætte egne mål og tilrettelægge undervisningen anderledes end folkeskolen.

Skoleforeningerne savner en begrundelse for, hvorfor en sådan yderligere styring er nødvendig.

Lovforslaget giver ikke en tilstrækkelig selvstændig begrundelse for, hvorfor yderligere styring er nødvendig.

Det er særligt kritisabelt, at folkeskolen med Fagfornyelsen skal have større frihed fra detaljeret faglig styring, mens de frie grundskoler risikerer tættere styring og mere omfattende dokumentationskrav.

Er det den politiske hensigt, at de frie grundskoler skal underlægges skærpet regulering og øget bureaukrati, samtidig med at folkeskolen sættes fri?

Efter skoleforeningernes opfattelse bør udgangspunktet være det modsatte: Nye krav og begrænsninger skal være fagligt begrundede, nødvendige og proportionale.

4. Otte alvorlige problemer ved lovforslaget

De følgende problemstillinger viser, hvorfor skoleforeningernes bekymring ikke alene er principiel. Lovforslaget kan få konkrete konsekvenser for de frie grundskolers mulighed for at benytte deres frihed, for kravene til undervisningen og for skolernes retssikkerhed.

De otte problemstillinger er juridisk og fagligt uddybet i bilag 3, afsnit 3.1–3.8. Konkrete eksempler fra fagplanerne findes i bilag 1.

4.1. Folkeskolens formål og dannelsessyn kan blive indirekte bindende

Lovforslaget lægger op til, at de frie grundskoler ikke er bundet af fagplanernes afsnit om Folkeskolens formål, Fagets formål og Fagets karakter.

Det er væsentligt, men ikke nødvendigvis tilstrækkeligt.

Folkeskolens formål, værdier og dannelsesmæssige hensigter kommer også til udtryk i de beskrivelser og mål, der er placeret under *Fagets indhold*.

Når disse beskrivelser og mål anvendes ved vurderingen af de frie grundskolers egne slutmål og undervisningsplaner, kan der opstå en indirekte binding til folkeskolens særlige dannelsessyn.

Den konkrete risiko: En fri grundskole kan blive mødt med forventninger om ikke alene, hvilke kundskaber og færdigheder eleverne skal have mulighed for at opnå, men også vejen der skal føre dem dertil. Dermed risikerer bestemte pædagogiske tilgange og forventninger til elevernes holdningsdannelse, deltagelse, handlinger eller identitetsudvikling at blive gjort til en del af stå mål med-kravet, selv om skolen bygger på et andet værdigrundlag.

Eksempler fra de konkrete fagplaner illustrerer, at fagplanerne og *Fagets indhold* ikke alene beskriver, hvad eleverne skal vide og kunne, men også hvad undervisningen skal gøre, og hvilke dannelsesmæssige processer den skal fremme. Dette er uddybet i *Bilag 1 – Stå mål med-kravet i lyset af de nye fagplaner*.

Det gør det nødvendigt at skelne mellem krav til elevernes faglige kundskaber og færdigheder og krav til undervisningens formål, metoder og den vej, eleverne skal følge for at nå det faglige niveau.

Det er ikke tilstrækkeligt at undtage fagplanernes formålsafsnit fra at være bindende, hvis tilsvarende hensyn og bestemte pædagogiske veje kan få bindende virkning gennem Fagets indhold.

Den retlige risiko for, at folkeskolens formål og dannelsesmæssige hensigter får indirekte bindende virkning gennem Fagets indhold, er nærmere analyseret i bilag 3, afsnit 3.1.

4.2. Folkeskolens pædagogik kan blive behandlet som et fagligt krav

Fagplanerne for folkeskolen beskriver både, hvad eleverne skal lære, og hvordan de skal arbejde med stoffet.

Når bestemte aktiviteter og arbejdsformer indgår i beskrivelserne af fagligt indhold, kan grænsen mellem faglige færdigheder og pædagogiske metoder blive uklar.

Den konkrete risiko: En fri grundskole kan blive mødt med krav om bestemte undervisningsaktiviteter, selv om eleverne kan opnå tilsvarende faglige kundskaber og færdigheder gennem andre metoder.

Skoleforeningerne ønsker ikke at svække de faglige krav. Skoleforeningerne ønsker at sikre, at de ikke utilsigtet bliver til krav om bestemte pædagogiske metoder.

Stå mål med-kravet må ikke blive et krav om at anvende folkeskolens undervisningsformer.

4.3. Folkeskolens konkrete undervisningsindhold kan blive styrende for de frie grundskoler

Stå mål med-kravet indebærer et sammenligneligt fagligt kundskabs- og færdighedsniveau, men ikke nødvendigvis samme konkrete undervisningsindhold som i folkeskolen. Lovforslaget lægger imidlertid vægt på fagplanernes indhold og mål, og tilbagefaldsreglen kan gøre hele *Fagets indhold* bindende for skolerne, herunder indholdsområder, mål for trinforløb og kanonlister i dansk og historie.

Den konkrete risiko: Stå mål med-kravet kan i praksis blive fortolket som et krav om ikke blot et sammenligneligt fagligt niveau, men også bestemte faglige indholdsvalg. Dermed kan folkeskolens kanonlister, kernestof og andre konkrete indholdsangivelser komme til at begrænse de frie grundskolers mulighed for at tilrettelægge undervisningen ud fra deres egne faglige prioriteringer.

Skoleforeningerne efterlyser en tydelig retlig afgrænsning mellem krav til elevernes kundskaber og færdigheder og krav om et bestemt undervisningsindhold.

4.4. Ændringer i folkeskolens fag og undervisning kan få uafklarede konsekvenser for de frie grundskoler

Fagfornyelsen indebærer ikke alene nye fagplaner, men indgår også i en bredere udvikling af folkeskolens fag og undervisning. Det gælder blandt andet indførelsen af teknologiforståelse som obligatorisk valgfag.

Når folkeskolens faglige krav og undervisning ændres, kan det få betydning for, hvad de frie grundskolers undervisning fremover skal stå mål med.

Det er efter skoleforeningernes opfattelse ikke tilstrækkeligt afklaret, hvordan sådanne ændringer skal slå igennem

4.5. Folkeskolens faglige organisering og progression kan blive normen

De frie grundskoler kan organisere undervisningen anderledes end folkeskolen, f.eks. gennem tværfaglige forløb, projektorienteret undervisning eller en anden faglig progression. Skolerne har også frihed til at placere undervisningen i de enkelte fag på andre tidspunkter i skoleforløbet end i folkeskolen.

Lovforslaget indebærer imidlertid, at skoler med egne slutmål skal beskrive progressionen i de fag, der i folkeskolens fagplaner er organiseret med flere trinforløb.

Af bemærkningerne til § 2, nr. 3, fremgår det desuden, at undervisningsplanerne skal beskrive, på hvilke klasse- eller alderstrin der arbejdes med forskellige fagområder, herunder undervisningens *indhold, arbejdsmetoder og materialer*.

Den konkrete risiko: En skole, der organiserer undervisningen på tværs af folkeskolens fag og trinforløb eller placerer undervisningen i fagene på andre tidspunkter i skoleforløbet, kan blive nødt til at oversætte sin egen undervisning til folkeskolens struktur for at dokumentere progressionen og sandsynliggøre, at undervisningen står mål med folkeskolen.

Lovforslaget giver mulighed for at beskrive progressionen på forskellige måder, men det er ikke tilstrækkeligt tydeligt, at skolerne også kan tage udgangspunkt i deres egen faglige organisering, progression og placering af fagene i skoleforløbet.

Dermed kan dokumentationskravene skabe et administrativt og tilsynsmæssigt pres i retning af større ensartethed.

Skolernes frihed til selv at organisere undervisningen, fastlægge progressionen og bestemme, hvornår i skoleforløbet der undervises i de enkelte fag, må ikke i praksis begrænses af krav om at dokumentere undervisningen efter folkeskolens struktur.

4.6. Skærpede krav til undervisningsplaner kan gøre friheden både byrdefuld og usikker

Lovforslaget skærper kravene til undervisningsplaner for frie grundskoler med egne slutmål. Der indføres et udtrykkeligt krav om at beskrive progressionen i fag med flere trinforløb.

Samtidig forudsætter lovforslagets bemærkninger, at undervisningsplanerne skal beskrive arbejdsmetoder og undervisningsmaterialer. Ministeriet fremstiller disse krav som gældende ret, men efter skoleforeningernes opfattelse

kræver både deres hidtidige retlige grundlag og deres rækkevidde nærmere afklaring. Særligt kravet om beskrivelse af undervisningsmaterialer fremstår som en yderligere forpligtelse.

Ministeriet har over for skoleforeningerne fremhævet, at lovændringerne indebærer en lempelse, fordi skolerne ikke længere skal beskrive delmål. Skoleforeningerne deler ikke denne vurdering. Efter de gældende regler er delmålskravet begrænset til enkelte fag, mens det nye progressionskrav omfatter alle fag med flere trinforløb. Hertil kommer kravene om beskrivelse af arbejdsmetoder og undervisningsmaterialer. En vurdering af, om der reelt er tale om en lempelse, må derfor omfatte de samlede dokumentationskrav og deres retlige konsekvenser, herunder den udvidede tilbagefaldsregel.

Den konkrete risiko: De skærpede og uklart afgrænsede krav kan øge dokumentationsbyrden og gøre det mindre attraktivt for skolerne at benytte friheden til at fastsætte egne mål.

Kravene rejser samtidig væsentlige retssikkerhedsmæssige spørgsmål. En undervisningsplan er et overordnet dokument for skolens samlede undervisning og må ikke forveksles med den enkelte lærers årsplan. Hvor detaljeret skal f.eks. arbejdsmetoder og undervisningsmaterialer beskrives? Skal skolen f.eks. redegøre for alle de materialer, lærerne anvender, og hvorfor skulle det være nødvendigt for at vurdere, om undervisningen står mål med folkeskolen?

Det er særligt bemærkelsesværdigt, at læseplanskravet er afskaffet i folkeskolen blandt andet med henvisning til administrativ belastning og begrænsning af det lokale råderum.

Undervisningsplanernes historiske og retlige grundlag, herunder den oprindelige balance mellem dokumentation og undervisningsfrihed, er belyst i bilag 2. De foreslåede ændringer og deres konsekvenser er nærmere analyseret i bilag 3, afsnit 3.6.

Skoleforeningerne efterlyser en selvstændig begrundelse for både fastholdelsen og skærpelsen af kravene, en afklaring af undervisningsplanernes retlige indhold og klare, proportionale og retssikre rammer for dokumentationen.

4.7. Mangler ved dokumentationen kan få vidtgående konsekvenser

Lovforslaget indebærer, at tilbagefaldsreglen også kan finde anvendelse, hvis en skoles undervisningsplan eller beskrivelse af progression vurderes utilstrækkelig.

Dermed kan skolen blive bundet af *Fagets indhold* i folkeskolens fagplaner.

Den konkrete risiko: En skole kan have en undervisning, der fagligt står mål med folkeskolen, men alligevel blive underlagt mere omfattende indholdsmæssige bindinger, fordi dens skriftlige dokumentation ikke vurderes tilstrækkelig.

Det rejser spørgsmål om proportionalitet og retssikkerhed, herunder hvilke kriterier der anvendes ved vurderingen af dokumentationen, og hvilke muligheder skolen har for at afhjælpe mangler, inden tilbagefaldsreglen bringes i anvendelse.

Der bør være en klar sondring mellem mangler ved dokumentationen og mangler ved undervisningens faglige slutniveau. Utilstrækkelig dokumentation bør ikke i sig selv føre til mere vidtgående bindinger end nødvendigt.

Tilbagefaldsreglens retlige konsekvenser og spørgsmålene om proportionalitet, afhjælpning og retssikkerhed er nærmere behandlet i bilag 3, afsnit 3.7.

4.8. Lovgivningen kan skabe incitament til at fravælge friheden

Skoleforeningerne anerkender, at lovforslaget fortsat giver de frie grundskoler mulighed for at fastsætte egne slutmål og tilrettelægge undervisningen efter egne pædagogiske principper.

Men muligheden for frihed er ikke tilstrækkelig, hvis betingelserne for at benytte den bliver så omfattende, byrdefulde og usikre, at skolerne i praksis vælger den fra.

Lovforslaget fastholder og skærper kravene til dokumentation for skoler med egne slutmål, mens skoler, der ikke fastsætter egne mål og dermed omfattes af folkeskolens *Fagets indhold*, ikke skal udarbejde egne undervisningsplaner. Dermed kan det blive både administrativt enklere og retligt mere forudsigeligt at følge folkeskolens fagplaner end at fastholde en selvstændig faglig og pædagogisk tilgang.

Den konkrete risiko: Flere skoler kan vælge ikke at fastsætte egne mål, - ikke fordi de ønsker at følge folkeskolens undervisningsindhold, men fordi kravene og usikkerheden ved at benytte friheden bliver for store.

Konsekvensen kan blive, at flere frie grundskoler end hidtil lader sig binde af folkeskolens konkrete faglige indhold, herunder indholdsområder, trinforløb og kanonlister. Dermed risikerer lovgivningen at fremme en mere vidtgående ensretning, end det umiddelbart fremgår af, at retten til egne mål formelt bevares.

Det afgørende er ikke alene, om loven giver mulighed for frihed, men om skolerne har reelle og rimelige betingelser for at benytte den. En regulering, der gør det væsentligt lettere at fravælge friheden end at anvende den, beskytter ikke friheden tilstrækkeligt.

5. Skoleforeningernes inddragelse har ikke været tilstrækkelig

Foreningerne har forsøgt at bidrage konstruktivt

Skoleforeningerne har gennem længere tid søgt at bidrage til arbejdet med reguleringen af de frie grundskoler.

Der blev etableret en ministeriel arbejdsgruppe, som har afholdt tre møder på 22 måneder med en pause grundet valg og regeringsforhandlinger. I dette forløb blev foreningerne bedt om at udarbejde et konkret forslag til en "landingsbane" for fremtidig regulering.

Foreningerne udarbejdede på den baggrund et samlet forslag til regulering med tilhørende hensigtspapir, lovtekst og lovbemærkninger.

Forslaget er vedlagt som bilag 4 og viser, hvordan skoleforeningerne konkret har søgt at forene stå mål med-kravet, skolernes frihed og behovet for gennemsigtighed og legitimt tilsyn.

Forslaget er ikke et ønske om at undtage de frie grundskoler fra regulering eller tilsyn. Det er et forsøg på at skabe en regulering, der både sikrer skolernes ansvar og beskytter deres frihed.

Det er uklart, hvilken betydning dialogen har haft

Foreningerne måtte efter deres oplevelse gennem længere tid arbejde for at få mulighed for at præsentere og drøfte forslaget. Der blev efter henvendelser til departementet i februar, maj og september 2026 afsat en time til gennemgangen, fredag den 9. oktober.

På dette tidspunkt var det foreningernes indtryk, at ministeriets egen reguleringsmodel i det væsentlige allerede var fastlagt. Foreningerne blev den 17. september inviteret til fremlæggelse af ministeriets løsningsmodel. Dette møde blev afholdt den 19. oktober.

Ministeriet har tilkendegivet, at man har lyttet til foreningernes bekymringer.

Men foreningerne har vanskeligt ved at se, hvordan deres væsentligste indvendinger og de hensyn, som ligger bag foreningernes forslag, har fået konkret betydning for lovforslagets udformning.

Det er ikke nødvendigvis et problem, at ministeriet ikke har valgt foreningernes konkrete model.

Problemet er, at det ikke fremgår tydeligt, hvordan ministeriet reelt har forholdt sig til de grundlæggende hensyn og problemstillinger, som foreningernes forslag søger at løse.

6. Det er et politisk ansvar

Reguleringen af de frie grundskoler kan ikke alene behandles som et administrativt spørgsmål om dokumentation og tilsyn.

Det handler om, hvilken plads de frie grundskoler skal have i den danske grundskole, og hvordan deres frihed skal beskyttes.

Det er derfor et politisk ansvar at sikre, at de nye regler ikke utilsigtet forskyder betydningen af stå mål med-kravet eller begrænser skolernes reelle frihed.

Man kan ikke nøjes med at konstatere, at stå mål med-kravet formelt er uændret, hvis de regler, der omgiver kravet, risikerer at ændre dets praktiske betydning.

7. Hvad ønsker skoleforeningerne?

Det primære ønske – en ordentlig proces frem for en forhastet lovændring

Skoleforeningerne ønsker, at ændringerne vedrørende de frie grundskoler udskilles af det foreliggende lovforslag og gøres til genstand for en selvstændig politisk, juridisk og faglig behandling.

Denne behandling bør tage udgangspunkt i de frie grundskolers særlige grundlag, den grundlæggende betydning af stå mål med-kravet og lovgivningens funktion som beskyttelse af skoleformens frihed.

Foreningernes eget forslag til regulering bør indgå som et væsentligt bidrag i dette arbejde. Det gælder ikke mindst de hensigter og grundlæggende principper, som forslaget bygger på: at forene fælles faglige krav med reel pædagogisk frihed, proportionale dokumentationskrav, retssikkerhed og mulighed for et legitimt statsligt tilsyn.

Foreningerne gør ikke gældende, at deres konkrete forslag nødvendigvis skal gennemføres uændret.

Det afgørende er, at disse hensyn bliver genstand for en reel politisk, juridisk og faglig behandling og får betydning for udformningen af den fremtidige regulering relateret til stå mål med-kravet.

En selvstændig behandling af de frie grundskolers forhold behøver ikke at følge tidsplanen for Fagfornyelsens ikrafttræden i folkeskolen. Lovforslaget indeholder allerede mulighed for at videreføre Fælles Mål i en overgangsperiode. En tilsvarende overgangsordning bør derfor kunne overvejes for de frie grundskoler, så de hidtidige regler kan videreføres, mens den fremtidige regulering behandles særskilt.

Hvis lovforslaget alligevel fremmes

Ønsker foreningerne subsidiært:

1. Konkrete ændringer af lovforslaget

Navnlig vedrørende tilbagefaldsreglen, undervisningsplanerne og beskyttelsen af skolernes frihed til egne mål, progression og faglig organisering.

2. Retlig afklaring

Af, hvad der følger af gældende ret, hvad lovforslaget ændrer, og hvilke forpligtelser de frie grundskoler fremover vil være underlagt.

3. Udtrykkelige præciseringer

Af stå mål med-kravets rækkevidde, grænserne for indholdsmæssige bindinger og kravene til dokumentation og tilsyn.

4. Sikkerhed for det videre arbejde

Herunder en konkret og forpligtende proces, hvor foreningerne inddrages i den faglige afgrænsning af kravene i de nye fagplaner, udviklingen af eksempler og vejledning samt afklaringen af den kommende tilsynspraksis.

Også i dette subsidiære arbejde bør de hensyn og principper, som ligger bag foreningernes eget forslag, indgå som et væsentligt grundlag for ændringer, præciseringer og videre samarbejde.

8. Konkretisering af skoleforeningernes subsidiære ønsker

Hvis ændringerne vedrørende de frie grundskoler fastholdes i lovforslaget, er det nødvendigt at ændre og præcisere reguleringen på en række væsentlige punkter.

Skoleforeningerne ønsker ikke at svække de faglige krav eller statens mulighed for at føre et legitimt tilsyn. Det afgørende er, at lovgivningen sikrer en klar sondring mellem kravene til undervisningens faglige niveau og skolernes frihed til selv at fastlægge mål, værdigrundlag, pædagogik, undervisningsindhold og organisering.

8.1. Konkrete ændringer af lovforslaget

Det mest vidtgående problem er tilbagefaldsreglen, som efter skoleforeningernes opfattelse bør ophæves eller ændres grundlæggende. Mangler ved skolernes egne mål, undervisningsplaner eller progressionsbeskrivelser bør ikke i sig selv kunne føre til, at folkeskolens fagplansindhold bliver bindende. Eventuelle indgreb skal være proportionale, og skolerne skal have mulighed for at afhjælpe mangler, før mere vidtgående konsekvenser indtræder.

Tilsvarende bør det obligatoriske krav om undervisningsplaner ophæves og erstattes af en enklere og mere proportional dokumentation af skolens samlede undervisningstilbud. Hvis kravet fastholdes, må det begrænses væsentligt. Skolerne skal kunne sandsynliggøre deres faglige arbejde uden at skulle udarbejde detaljerede beskrivelser af undervisningens aktiviteter, arbejdsmetoder og materialer.

Lovgivningen skal samtidig sikre skolernes mulighed for at fastsætte egne slutmål, tilrettelægge en selvstændig faglig progression og organisere undervisningen på andre måder end folkeskolen. Det omfatter blandt andet tværfaglig undervisning, en anden placering af fagene i skoleforløbet og muligheden for at kombinere egne mål i forbindelse med nogle fag og med folkeskolens faglige mål i forbindelse med andre fag.

Endelig skal reguleringen beskytte mod direkte og indirekte bindinger til folkeskolens formål, værdier, pædagogik og dannelsessyn, herunder gennem fagplanernes afsnit *Fagets indhold*.

Disse ændringer er også nødvendige for at undgå, at skolerne af administrative eller retlige grunde tilskyndes til at fravælge egne mål. Friheden skal være en reel og praktisk anvendelig mulighed.

8.2. Retlig afklaring af krav og forpligtelser

En væsentlig del af skoleforeningernes bekymring skyldes, at lovforslaget ikke tilstrækkeligt tydeligt adskiller gældende ret fra nye forpligtelser. Det skal derfor afklares, hvilke krav skolerne allerede er underlagt, hvilke ændringer der foreslås, og hvilke retlige konsekvenser de får.

De konkrete retlige uklarheder og spørgsmål, som skoleforeningerne ønsker afklaret, er identificeret og nærmere analyseret i bilag 3, afsnit 1 og 3.1–3.7.

For det første skal fagplanernes retlige rækkevidde fastlægges. Det gælder navnlig, hvilke dele af *Fagets indhold* der kan indgå som bindende faglige krav, og hvilket retsgrundlag der gælder for kanonlister, kernestof, opmærksomhedspunkter og andre konkrete indholdsangivelser. Der skal samtidig trækkes en tydelig grænse mellem krav til elevernes kundskaber og færdigheder og beskrivelser af undervisningsaktiviteter, arbejdsformer, værdier og dannelsesmæssige hensigter.

For det andet skal dokumentationskravenes indhold og rækkevidde afklares. Det gælder både det hidtidige retlige grundlag for krav om beskrivelser af arbejdsmetoder og undervisningsmaterialer og de yderligere krav, lovforslaget indebærer. Det skal desuden være tydeligt, hvordan en skole kan dokumentere progression, når undervisningen organiseres anderledes end i folkeskolen.

For det tredje skal tilbagefaldsreglens anvendelse og ophør afgrænses. Der er behov for klare betingelser, proportionale reaktioner og mulighed for at afhjælpe mangler. Det skal også fremgå, hvor længe en afgørelse kan have virkning, hvor hurtigt en skole kan få sin situation genvurderet, og hvornår bindingerne ophører.

For det fjerde skal konsekvenserne af ændringer i folkeskolens fag afklares. Det gælder teknologiforståelse som obligatorisk valgfag, ændringer i obligatoriske valgfag samt ophævelsen af obligatoriske emner. Ændringerne må ikke uden særskilt retligt grundlag udvide de frie grundskolers forpligtelser eller begrænse deres mulighed for at integrere relevant indhold i andre faglige sammenhænge.

Endelig skal det afklares, hvordan skolernes hidtidige mulighed for at kombinere egne mål med folkeskolens mål videreføres.

Ministeriets fortolkning af gældende ret må ikke i sig selv blive grundlag for nye eller mere vidtgående forpligtelser uden tydeligt retligt grundlag og politisk stillingtagen.

8.3. Udtrykkelige præciseringer af frihedens beskyttelse

De nødvendige afklaringer bør ikke alene overlades til efterfølgende vejledning og tilsynspraksis. Skoleforeningerne ønsker, at de grundlæggende grænser for reguleringen så vidt muligt fastlægges udtrykkeligt i lovtekst og lovbemærkninger.

Det skal fremgå, at stå mål med-kravet angår et sammenligneligt fagligt kundskabs- og færdighedsniveau og ikke i sig selv indebærer krav om samme konkrete undervisningsindhold, pædagogik, dannelsessyn eller faglige organisering som i folkeskolen. Folkeskolens formål og værdier må heller ikke få indirekte bindende virkning gennem fagplanernes indholdsbeskrivelser, ligesom beskrivelser af bestemte undervisningsaktiviteter, arbejdsformer og materialer ikke uden videre må behandles som krav til de frie grundskoler.

Skolernes mulighed for egne mål, progressioner og undervisningsmodeller skal beskyttes udtrykkeligt. Det gælder også i forhold til tilbagefaldsreglen. Lovbemærkningernes formulering om, at skoler omfattet af reglen fortsat har *"en vis frihed"* til at organisere undervisningen anderledes, giver ikke tilstrækkelig sikkerhed for, om gennemgribende alternative progressioner og undervisningsmodeller fortsat er mulige.

Der er desuden behov for klare rammer for dokumentation og tilsyn. Dokumentationskravene skal være nødvendige, proportionale og forudsigelige, og skolernes overordnede undervisningsplaner må ikke forveksles med detaljeringsgraden i lærernes årsplaner. Mangler ved skriftlig dokumentation skal vurderes særskilt fra mangler ved undervisningens faktiske faglige niveau.

Hvis tilbagefaldsreglen fastholdes, skal retssikre procedurer, mulighed for afhjælpning, hurtig genvurdering og ophør af særlige bindinger være udtrykkeligt sikret.

Beskyttelsen af skolernes frihed må ikke afhænge af, hvordan reglerne senere fortolkes administrativt eller anvendes i tilsynspraksis.

8.4. En forpligtende proces for det videre arbejde

Selv med ændringer og præciseringer af lovforslaget vil der være behov for et omfattende fagligt og juridisk afklaringsarbejde. Skoleforeningerne ønsker derfor en forpligtende proces med tydeligt ansvar, tidsplan og opfølgning.

Arbejdet skal blandt andet omfatte en fælles gennemgang af fagplanernes indholdsbeskrivelser med henblik på at adskille relevante kundskabs- og færdighedskrav fra folkeskolens pædagogik, værdier, dannelsessyn og undervisningsformer.

Der skal udvikles konkrete eksempler og vejledning, som viser, hvordan skoler kan arbejde med egne slutmål, progressioner og alternative faglige organiseringer samt kombinere egne mål med folkeskolens faglige mål.

Dokumentationskravene skal konkretiseres, så skolerne ved, hvilke oplysninger og hvilken detaljeringsgrad der forventes. Ministeriet bør herunder vise, hvordan undervisningsplaner kan opfylde eventuelle krav til indhold, progression, arbejdsmetoder og materialer uden at blive uforholdsmæssigt omfattende, og hvordan dokumentationen kan samles i et begrænset antal planer.

Processen skal desuden omfatte en særskilt afklaring af ændringerne i folkeskolens fag, valgfag og obligatoriske emner.

Den skal desuden omfatte udvikling af gennemsigtige tilsynskriterier og retssikre procedurer for afhjælpning, genvurdering og ophør af eventuelle bindinger til Fagets indhold.

Skoleforeningerne skal inddrages reelt i dette arbejde. Deres eget forslag til regulering og de hensyn og principper, som ligger bag, bør indgå som et væsentligt grundlag, uden at det forudsættes, at den konkrete lovtekst overtages.

De væsentlige retlige spørgsmål skal være afklaret, inden reglerne anvendes. Vejledning og eksempler kan ikke erstatte nødvendige ændringer eller præciseringer af retsgrundlaget.

Skoleforeningernes grundlæggende standpunkt

De subsidiære ønsker ændrer ikke ved skoleforeningernes primære anmodning om, at ændringerne vedrørende de frie grundskoler udgår af det foreliggende lovforslag og behandles i en selvstændig politisk, juridisk og faglig proces. Også hvis lovforslaget fremmes, må udgangspunktet være, at de frie grundskoler skal kunne opfylde fælles faglige krav uden at skulle overtage folkeskolens formål, pædagogik, undervisningsindhold eller organisering.

Friheden skal ikke alene anerkendes i lovgivningen – den skal beskyttes af den.

Bilag 1. Stå mål med-kravet i lyset af de nye fagplaner

Dette bilag uddyber høringssvarets centrale problemstilling: Hvordan sikres det, at de nye fagplaner ikke forskyder betydningen af de frie grundskolers stå mål med-forpligtelse?

Bilaget redegør kort for **stå mål med-kravets betydning**, viser, hvordan **de nye fagplaner sammenblander** faglige kundskaber og færdigheder med beskrivelser af undervisningens indhold, arbejdsformer og dannelsesmæssige mål, og belyser, hvordan de foreslåede lovændringer kan få **betydning for de frie grundskolers** mulighed for at fastsætte egne mål og tilrettelægge undervisningen.

Afslutningsvis dokumenterer **konkrete eksempler fra fem fagplaner**, hvordan faglige mål og færdigheder sammenblandes med bestemte arbejdsformer, aktiviteter og handlinger.

Formålet er at tydeliggøre, at stå mål med-kravet skal sikre faglig sammenlignelighed – ikke ensartet undervisning. Uden denne sondring risikerer de frie grundskolers frihed gradvist at blive udhulet.

1. Samme faglige forpligtelse – frihed til forskellige veje

Stå mål med-kravet – kort fortalt

- **Stå mål med-kravet er en grundlæggende del af de frie grundskolers lovgivningsmæssige ramme.** Det forener forældrenes grundlovssikrede mulighed for at vælge anden undervisning end folkeskolens med et fælles fagligt ansvar.
- **Stå mål med handler om undervisningen – ikke om garanterede elevresultater.** Skolen skal tilbyde undervisning, der giver eleverne mulighed for at tilegne sig kundskaber og færdigheder på et niveau, der står mål med folkeskolens.
- **Stå mål med tager udgangspunkt i det faglige slutniveau.** Undervisningen skal give eleverne mulighed for ved grundskoleforløbets afslutning at have et fagligt grundlag for at fortsætte i videre uddannelse - på samme vis, som hvis de havde gået i folkeskolen.
- **Stå mål med vurderes ud fra skolens samlede undervisningstilbud.** Det er undervisningens faglige kvalitet og bredde, der er afgørende – ikke om skolen følger folkeskolens faglige indhold og progression punkt for punkt.
- **Stå mål med kræver ikke ensartet undervisning.** Skolerne kan have egne værdigrundlag og vælge andre emner, materialer, pædagogiske metoder, undervisningsformer og progression.
- **Stå mål med skal kunne sandsynliggøres.** Lovgivningen stiller krav om, at skolerne skal kunne sandsynliggøre, at deres undervisning leder frem mod det krævede faglige niveau. Det sker blandt andet gennem beskrivelseskrav, evalueringskrav og offentliggørelseskrav samt gennem tilsynet.
- **Stå mål med giver plads til forskellige skoler.** Kravet skal sikre et sammenligneligt fagligt niveau uden at ophæve de frie grundskolers mulighed for at være reelle alternativer til folkeskolen.

De frie grundskoler skal stå mål med folkeskolen – de skal ikke ligne folkeskolen.

2. De nye fagplaner beskriver mere end det faglige niveau

Fagfornyelsen og de frie grundskoler – kort fortalt

- **Folkeskolen får nye fagplaner.** Fagfornyelsen indebærer, at folkeskolens hidtidige Fælles Mål afløses af nye fagplaner, der beskriver fagenes formål, karakter, indhold og mål.

- **Fagplanerne indeholder både faglige krav og beskrivelser af undervisningen.** De beskriver ikke alene kundskaber og færdigheder, men også blandt andet arbejdsformer, progression, oplevelser og dannelsesmæssige ambitioner.
- **Grænsen mellem faglige krav og andre forventninger er uklar.** Fagplanerne adskiller ikke konsekvent kundskaber og færdigheder fra beskrivelser af, hvordan undervisningen skal foregå, og hvad den skal bidrage til i elevernes personlige og samfundsmæssige dannelse.
- **Denne forskel har særlig betydning for de frie grundskoler.** Fagplanerne er udarbejdet til folkeskolen, men kan også få betydning som reference for vurderingen af, om de frie grundskolers undervisning står mål med folkeskolens.
- **Stå mål med-kravets betydning må ikke forskydes.** Kravet er en grundlæggende forudsætning for, at de frie grundskoler kan være reelle alternativer til folkeskolen. Det skal sikre, at undervisningen giver eleverne mulighed for at nå et sammenligneligt fagligt slutniveau, samtidig med at skolerne har frihed til selv at vælge vejen dertil. Hvis de nye fagplaner medfører, at folkeskolens konkrete indhold, arbejdsformer, progression eller dannelsesmæssige mål i stigende grad bliver styrende for de frie grundskoler, risikerer stå mål med-kravet at ændre karakter. Dermed udfordres selve grundlaget for de frie grundskolers frihed.

3. Hvad indeholder de nye fagplaner for folkeskolen?

Element i fagplanerne	Eksempler fra fagplansudkastene	Betydning for de frie grundskoler
Faglige kundskaber og færdigheder	At læse og skrive, analysere historiske kilder, forklare biologiske processer og anvende madlavningsteknikker.	Udgør et centralt grundlag for vurderingen af, om undervisningen står mål med folkeskolens faglige niveau.
Konkret fagligt indhold	Genetik, økosystemer, litteratur, historiske emner, fødevarer og kanonstof.	Kan være relevant for vurderingen af det faglige niveau, men indebærer ikke uden videre, at en fri grundskole skal følge alle folkeskolens konkrete indholdsvalg, f.eks. bestemt litteratur.
Progression og organisering	Faglige mål og indhold fordelt på bestemte trinforløb og klassetrin.	Frie grundskoler skal kunne tilrettelægge deres egen faglige progression og organisere undervisningen anderledes end folkeskolen.
Arbejds- og erkendeformer	Historisk indlevelse, undersøgende naturfagsundervisning, sanselige aktiviteter samt dialogiske og skabende tilgange.	Beskrivelser af bestemte arbejdsformer må ikke uden videre blive krav om, hvordan de frie grundskoler skal undervise.
Oplevelser og deltagelse	Naturoplevelser, afprøvning af historisk hverdagsliv, sanselige erfaringer og deltagelse i konkrete aktiviteter.	Der skal skelnes mellem de faglige færdigheder, eleverne skal have mulighed for at udvikle, og bestemte oplevelser eller aktiviteter som vej dertil.
Dannelse og værdimæssige mål	Identitetsudvikling, myndiggørelse, etisk ansvarlighed, bæredygtighed, stillingtagen og handling.	Folkeskolens særlige dannelsesmæssige og værdimæssige hensigter må ikke gennem fagplanerne blive styrende for de frie grundskolers eget værdigrundlag.

Hvis der ikke skelnes tydeligt mellem det faglige niveau og folkeskolens øvrige beskrivelser, risikerer kravet om at stå mål med folkeskolen gradvist at blive et krav om at ligne folkeskolen.

4. Forskellige veje kan føre til samme faglige niveau

(Under punkt 6 gives fem konkrete, illustrative eksempler fra fagplanerne for Historie, Biologi, Madkundskab, Dansk og Matematik)

Eksempler fra fagplanerne for Historie, Biologi, Madkundskab, Dansk og Matematik viser, hvorfor folkeskolens fagplaner ikke uden videre kan blive målestokken for de frie grundskolers undervisning.

- **Folkeskolens nye fagplaner beskriver både faglige kundskaber og færdigheder og måder at arbejde med fagene på.** Det gælder blandt andet historisk indlevelse, lokal handling, sanselige erfaringer og kreative fortolkningsformer.
- **Disse arbejdsformer kan subjektivt opleves som både relevante og værdifulde.** Problemet opstår, hvis de også bliver nødvendige for, at de frie grundskoler kan opfylde stå mål med-kravet.
- **Forskellige undervisningsformer kan føre til et sammenligneligt fagligt niveau.** Skoler kan udvikle de samme centrale kundskaber og færdigheder gennem forskellige aktiviteter, materialer og undervisningsforløb.
- **Praktiske og undersøgende færdigheder er også faglige færdigheder.** Eleverne skal f.eks. have mulighed for at lære at tilberede mad, gennemføre naturfaglige undersøgelser og ræsonnere matematisk. Friheden indebærer ikke, at væsentlige faglige færdigheder kan udelades.
- **"Fagets indhold" beskriver mere end faglige kundskaber og færdigheder.** Som de konkrete citater i afsnit 6 nedenfor viser, indgår også beskrivelser af bestemte aktiviteter, arbejdsformer, oplevelser, deltagelse og handling – i flere tilfælde direkte i fagenes mål.
- **Stå mål med-kravet må ikke blive et krav om at følge folkeskolens undervisning.** Når "Fagets indhold" anvendes som reference for vurderingen af de frie grundskolers undervisning, må der skelnes mellem det faglige niveau og bestemte veje til at udvikle det.

Hvad viser eksemplerne samlet?

De fem fag viser, at "Fagets indhold" ikke konsekvent adskiller faglige kundskaber og færdigheder fra bestemte arbejdsformer, aktiviteter, oplevelser og handlinger.

I historie forbindes kildebaseret forståelse med indlevelse og ageren. I biologi forbindes faglig argumentation med lokal handling. I madkundskab beskrives praktisk kunnen sammen med bestemte sanselige erfaringer. I dansk forbindes litterær fortolkning med blandt andet remediering. Og i matematik forbindes problemløsning med samarbejde som arbejdsform.

Disse elementer kan være fagligt relevante og værdifulde. Nogle er også selvstændige faglige færdigheder. Derfor skal sondringen foretages konkret og med respekt for det enkelte fags karakter.

Men det er ikke det samme at stille krav til elevernes faglige muligheder og at stille krav om bestemte undervisningsforløb, arbejdsformer eller oplevelser.

Når "Fagets indhold" får betydning for vurderingen af de frie grundskolers undervisning, må der derfor skelnes mellem de faglige forventninger og folkeskolens særlige beskrivelser af, hvordan undervisningen skal føre frem til dem.

Hvis bestemte arbejdsformer, oplevelser og dannelsesmæssige mål bliver nødvendige for at opfylde stå mål med-kravet, risikerer kravet at blive forskudt fra faglig sammenlignelighed til større ensartethed.

De frie grundskoler skal give eleverne mulighed for at nå et sammenligneligt fagligt niveau – men skal fortsat kunne vælge deres egne veje dertil.

5. Lovgivningen skal fastholde stå mål med-kravet og beskytte skolernes frihed

Stå mål med-kravet indebærer, at de frie grundskolers undervisning skal give eleverne mulighed for at nå et fagligt niveau, der er sammenligneligt med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen. Det indebærer ikke, at skolerne skal følge folkeskolens undervisningsindhold, metoder, progression eller organisering.

Den grundlæggende sondring. Det kræver navnlig følgende:

Hvad skal sikres?	Den konkrete problemstilling
1. Stå mål med-kravet må ikke udvides gennem fagplanerne.	Fagplanernes "Fagets indhold" omfatter ikke alene faglige kundskaber og færdigheder, men også beskrivelser af aktiviteter, arbejdsformer, oplevelser og dannelsesmæssige hensigter. Disse beskrivelser må ikke uden videre blive krav til de frie grundskoler.
2. Skolerne skal fortsat kunne fastsætte egne mål og vælge deres egen progression.	Skolerne skal kunne arbejde tværfagligt, samle fag og placere undervisningen anderledes i skoleforløbet end folkeskolen. Krav til mål og progression må ikke i praksis tvinge skolerne til at følge folkeskolens fagopdeling og trinforløb.
3. Kravene til undervisningsplaner skal være nødvendige og proportionale.	Lovforslaget ophæver kravet om særskilte delmål, men indfører et udtrykkeligt krav om progressionsbeskrivelser i fag med flere trinforløb. Samtidig rejser lovbemærkningerne spørgsmål om krav til beskrivelser af arbejdsmetoder og materialer. Dokumentationen må ikke blive så omfattende, at det bliver vanskeligere at benytte friheden til egne mål.
4. Tilbagefaldsreglen må ikke medføre uforholdsmæssige bindinger.	Efter lovforslaget kan mangler ved undervisningsplaner og progressionsbeskrivelser medføre, at den samlede beskrivelse i "Fagets indhold" bliver gældende for skolen - også selv om manglen ikke i sig selv viser, at undervisningen ikke står mål med folkeskolen. Mangler ved dokumentationen skal derfor holdes adskilt fra mangler ved undervisningens faglige niveau.
5. Tilsynet skal vurdere undervisningens faglige kvalitet med respekt for skolernes forskellighed.	Skolerne skal kunne sandsynliggøre, at deres samlede undervisning står mål med folkeskolens, uden at tilsynet i praksis kræver samme aktiviteter, materialer, undervisningsformer eller faglige organisering. Kriterierne skal være klare og forudsigelige.

Friheden skal kunne bruges i praksis

Det er ikke tilstrækkeligt at fastholde stå mål med-kravet uændret i loven. De øvrige bestemmelser om mål, undervisningsplaner, progression og tilbagefald skal også udformes, så de understøtter kravet og respekterer skolernes frihed.

Stå mål med-kravet skal fortsat sikre faglig sammenlignelighed – ikke ensartethed.

6. Illustrative eksempler fra fem fagplaner (seneste udkast, juni 2026)

De illustrative eksempler, som kan læses herunder, viser to mulige tilgange:

Eksempel A – folkeskolens fagplansbeskrevne tilgang: Et tænkt undervisningsforløb, der ligger tæt på bestemte formuleringer i fagplansudkastet.

Eksempel B – en alternativ tilgang: Et tænkt undervisningsforløb, som en fri grundskole kan vælge for at arbejde hen imod et sammenligneligt fagligt niveau.

Historie: Historisk forståelse gennem indlevelse eller kildeanalyse

I "Fagets indhold" for **7.–9. klasse**, under *Magt og frihed*, står der:

"Eleverne skifter perspektiv til andre tiders opfattelser af ret og rimeligt. De indlever sig i og agerer konkrete historiske magtkampe og begrunder med kilder."

Fagplan for historie, juni 2026, s. 11, Mål.

Formuleringen forbinder historisk perspektivskifte og kildebaseret begrundelse med indlevelse og ageren i historiske magtkampe.

To mulige veje til historisk forståelse

Eksempel A – fagplansbeskrevet tilgang	**Eksempel B – alternativ tilgang**
Eleverne arbejder med historiske rollespil, hvor de indlever sig i forskellige samfundsgruppers interesser, afprøver historiske magtforhold og efterfølgende begrunder deres fortolkninger med kilder.	Eleverne undersøger breve, beretninger, lovtekster og andre historiske kilder. De analyserer forskellige aktørers interesser, opfattelser af ret og handlemuligheder og begrunder deres fortolkninger kildekritisk.

Samme faglige sigte: Begge forløb kan udvikle elevernes historiske viden, perspektivskifte, kildekritik og forståelse af magtforhold og historiske sammenhænge.

Hvorfor er forskellen vigtig? At kunne forstå andre tiders opfattelser og begrunde historiske fortolkninger er faglige færdigheder. Men eleverne kan udvikle disse færdigheder uden nødvendigvis selv at agere i historiske magtkampe.

Hvis en bestemt form for indlevelse og ageren bliver nødvendig for at opfylde stå mål med-kravet, risikerer en beskrivelse af folkeskolens undervisning at blive et krav til de frie grundskolers arbejdsformer.

Biologi: Naturfaglig stillingtagen med eller uden lokal handling

I "Fagets indhold" for **7.–9. klasse**, under *En bæredygtig fremtid*, står der:

"Eleverne argumenterer, tager stilling og handler lokalt på aktuelle problemstillinger indenfor klima, miljø og sundhed. I arbejdet argumenterer eleverne for deres stillingtagen."

Fagplan for biologi, juni 2026, s. 11, Mål.

Formuleringen forbinder naturfaglig argumentation og stillingtagen med faktisk lokal handling.

To mulige veje til biologisk forståelse

Eksempel A – fagplansbeskrevet tilgang	**Eksempel B – alternativ tilgang**
Eleverne undersøger et lokalt vandmiljø, foretager målinger, analyserer miljøpåvirkninger og gennemfører en konkret indsats for at forbedre forholdene. De begrunder indsatsen naturfagligt.	Eleverne undersøger vandmiljøet gennem målinger, feltundersøgelser, forskningsmateriale og biologiske modeller. De vurderer forskellige løsningsmuligheder, diskuterer konsekvenser og begrunder deres stillingtagen (- uden at gennemføre en lokal indsats).

Samme faglige sigte: Begge forløb kan udvikle elevernes biologiske viden, undersøgelsesfærdigheder, forståelse af økologiske sammenhænge og evne til at vurdere og argumentere for løsninger på miljøproblemer.

Hvorfor er forskellen vigtig? Der er forskel på at kunne undersøge et miljøproblem, tage fagligt begrundet stilling og vurdere mulige handlinger – og på faktisk at skulle gennemføre en lokal handling.

Lokal handling kan være en værdifuld del af undervisningen. Men en fri grundskole skal kunne arbejde grundigt med naturfaglige problemstillinger og praktiske undersøgelser uden nødvendigvis at organisere undervisningen omkring en bestemt lokal indsats.

Madkundskab: Praktiske færdigheder gennem forskellige arbejdsformer

I "Fagets indhold" for **5.–6. klasse**, under *Madlavning*, står der:

"Arbejdet omfatter brug af sanser, hvor eleverne erfarer, hvordan både smags-, lugte-, høre-, føle- og synssansen bidrager til deres smagsoplevelser."

Fagplan for madkundskab, juni 2026, s. 7, indholdsbeskrivelse.

Formuleringen forbinder udviklingen af madlavningsfærdigheder og smagsbevidsthed med bestemte sanselige erfaringer.

To mulige veje til praktiske madlavningsfærdigheder

Eksempel A – fagplansbeskrevet tilgang	**Eksempel B – alternativ tilgang**
Eleverne arbejder i undersøgende og sanselige forløb, hvor de eksperimenterer med råvarer, smag og tilberedning og reflekterer over deres oplevelser.	Eleverne arbejder systematisk med madlavningsteknikker, opskrifter, råvarer og hygiejne. De tilbereder, tilsmager og vurderer deres retter med vægt på teknisk kunnen, præcision og kvalitet.

Samme faglige sigte: Begge forløb kan udvikle elevernes praktiske madlavningsfærdigheder, kendskab til råvarer, smagsbevidsthed og evne til at arbejde sikkert og kvalificeret i et køkken.

Hvorfor er forskellen vigtig? Det er ikke tilstrækkeligt alene at undervise teoretisk i madlavning. Eleverne skal have mulighed for selv at tilberede mad, bruge redskaber, anvende teknikker og udvikle deres smagsbevidsthed.

Begge forløb indebærer derfor praktisk arbejde og brug af sanser. Forskellen ligger i, om undervisningen primært tilrettelægges som åbne, undersøgende og oplevelsesorienterede forløb eller som en mere systematisk udvikling af praktisk kunnen.

Det er således ikke sansernes betydning for madlavning, der kan vælges fra. Spørgsmålet er, om bestemte sanselige forløb og oplevelsesformer skal være nødvendige for at opfylde stå mål med-kravet.

Dansk: Litterær fortolkning gennem forskellige tilgange

I "Fagets indhold" for **7.–9. klasse**, under *Fortolkning og fiktion*, står der:

"Eleverne analyserer, fortolker og perspektiverer temaer relateret til eksistens, etik og samfund i fiktion og andre kunstformer. De bruger indlevelse, tekstnær udforskning og remediering som tilgange til fortolkning."

Fagplan for dansk, juni 2026, s. 15, Mål.

Formuleringen forbinder litterær analyse og fortolkning med bestemte tilgange, herunder indlevelse og remediering – det vil sige bearbejdning af et værk til en anden udtryksform.

To mulige veje til sproglig og litterær forståelse

Eksempel A – fagplansbeskrevet tilgang	**Eksempel B – alternativ tilgang**
Eleverne arbejder med litteratur gennem dialog, dramatisering og kreative omskrivninger. De bearbejder f.eks. en novelle til en kort film eller scene og undersøger, hvordan ændringer i udtryksform påvirker fortolkningen.	Eleverne arbejder med litteratur gennem nærlæsning, tekstsammenligning, skriftlig analyse og fagligt begrundede fortolkninger. De undersøger f.eks. fortællerforhold, sproglige virkemidler og temaer i flere værker.

Samme faglige sigte: Begge forløb kan udvikle elevernes læseforståelse, litterære analyse, fortolkningsevne, sproglige præcision og evne til at begrunde deres fortolkninger.

Hvorfor er forskellen vigtig? En fri grundskole kan arbejde grundigt med litteratur og udvikle elevernes fortolkningsevne uden nødvendigvis at anvende remediering eller dramatisering som en fast del af litteraturarbejdet.

Kreativ tekstproduktion og arbejde med forskellige udtryksformer kan også være selvstændige danskfaglige færdigheder. Pointen er derfor ikke, at disse færdigheder generelt kan udelades, men at bestemte aktiviteter ikke uden videre må gøres til den eneste vej til litterær forståelse.

Matematik: Matematisk problemløsning gennem forskellige arbejdsformer

I "Fagets indhold" for **7.–9. klasse**, under *Matematiske tænke- og handlemåder*, indgår følgende i beskrivelsen af, hvad undervisningen omfatter:

"samarbejde om matematiske problemer med fleksibelt brug af strategier"

Fagplan for matematik, juni 2026, s. 14, Undervisningen omfatter.

Fagplanen beskriver samtidig, at eleverne skal kunne løse matematiske problemer, ræsonnere, argumentere og anvende matematiske modeller. Det er centrale matematiske færdigheder.

Citatet viser, hvordan disse færdigheder forbindes med samarbejde som arbejdsform.

To mulige veje til matematisk problemløsning

Eksempel A – fagplansbeskrevet tilgang	**Eksempel B – alternativ tilgang**
Eleverne arbejder i grupper med åbne matematiske problemer. De afprøver forskellige strategier, sammenligner løsningsforslag og udvikler deres matematiske forståelse gennem fælles faglige drøftelser.	Eleverne arbejder med systematisk opbyggede matematiske problemer. De udvikler og begrunder først deres løsninger individuelt og fremlægger efterfølgende deres ræsonnementer til faglig diskussion.

Samme faglige sigte: Begge forløb kan udvikle elevernes evne til matematisk problemløsning, fleksibel anvendelse af strategier, ræsonnement og faglig argumentation.

Hvorfor er forskellen vigtig? At kunne løse matematiske problemer, ræsonnere og argumentere er ikke blot undervisningsmetoder. Det er væsentlige faglige færdigheder, som begge tilgange skal give eleverne mulighed for at udvikle.

Men færdighederne kan udvikles gennem forskellige kombinationer af individuelt arbejde, samarbejde, systematisk opgaveløsning og fælles diskussion.

Forskellen er derfor ikke, **om** eleverne skal kunne løse problemer og argumentere matematisk, men **hvordan** undervisningen tilrettelægges for at udvikle disse færdigheder.

Bilag 2. Undervisningsplaner i frie grundskoler – historisk og retligt grundlag

Formålet med bilaget

Formålet med dette bilag er at give en beskrivelse af det historiske og retlige grundlag for undervisningsplaner i de frie grundskoler, hvordan undervisningsplaner defineres af ministeriet i dag – og i tilknytning hertil vise at stå mål med-kravet knytter an til et fagligt niveau – ikke en bestemt pædagogik, metode eller dannelsesideal.

Bilagets betydning som en del af skoleforeningernes samlede høringssvar:

1. At dokumentere, at undervisningsplaner er et lovbestemt middel – ikke et mål i sig selv

2. At tydeliggøre, at lovgiver i 2005 ønskede at fastholde balancen mellem dokumentation og undervisningsfrihed

3. At vise, at undervisningsplaner ikke var tænkt som detaljerede forskrifter for undervisningen

Kravet om, at frie grundskoler skal udarbejde undervisningsplaner, blev indført ved lov nr. 336 af 18. maj 2005 om ændring af lov om friskoler og private grundskoler m.v.

Det er en væsentlig lovændring, fordi den formaliserede kravene til skolernes skriftlige beskrivelse af undervisningens mål, progression og indhold – samtidig med at skolernes pædagogiske og værdimæssige frihed blev fastholdt.

Nedenfor gennemgås både den historiske baggrund, lovændringen og den gældende forståelse af undervisnings-planer.

Hvornår blev kravet indført?

Kravet blev indført i forbindelse med lovforslag L 105 i folketingssamlingen 2004-05 (2. samling).

Lovgivningsforløbet:

Begivenhed	Dato
Lovforslaget fremsat	23. februar 2005
Vedtaget i Folketinget	3. maj 2005
Stadfæstet som lov nr. 336	18. maj 2005
Frist for at opfylde kravet	1. august 2006

Lovændringen indførte ikke blot et krav om undervisningsplaner, men også krav om:

- Slutmål for undervisningen.
- Delmål for bestemte fag.
- Undervisningsplaner, der beskrev udviklingen hen imod slutmålene.
- Løbende evaluering af elevernes udbytte af undervisningen.

Dette fremgår af Folketingets behandling af L 105 og den efterfølgende lov nr. 336 af 18. maj 2005.

Hvad var formålet med lovændringen?

Lovændringen havde to hensyn, som skulle balanceres:

1. At fastholde de frie grundskolers frihed til at tilrettelægge undervisningen efter skolens egen overbevisning og pædagogiske grundlag.
2. At sikre, at undervisningen på de frie grundskoler havde et fagligt niveau, der stod mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen.

Lovændringen indførte en mere systematisk dokumentation af skolernes undervisning.

Det er vigtigt at bemærke, at lovgiver ikke ønskede at gøre de frie grundskoler identiske med folkeskolen. Skolerne skulle fortsat have frihed til at vælge undervisningsformer, pædagogik, faglig tilrettelæggelse og progression.

Det er netop denne balance mellem frihed og dokumentationskrav, der var intentionen i forslaget og skulle præge reglerne.

I 2005 cementeredes således at stå mål med-kravet knyttede an til et fagligt niveau – ikke en bestemt pædagogik, metode eller dannelsesideal.

Hvordan er undervisningsplaner defineret i dag?

Det centrale lovgrundlag findes i lov om friskoler og private grundskoler m.v. § 1 a, mens § 1 fastlægger de overordnede krav til undervisningen.

Den grundlæggende forståelse af en undervisningsplan er, at den skal:

- Beskrive udviklingen hen imod skolens slutmål.
- Angive, på hvilke klasse- eller alderstrin der arbejdes med de forskellige fagområder og emner.
- Beskrive, hvordan det samlede undervisningstilbud giver mulighed for alsidig personlig udvikling.

Undervisningsministeriets aktuelle vejledning beskriver undervisningsplanen som en plan, der viser undervisningens progression hen imod de fastsatte slutmål.

Ministeriet fremhæver desuden på deres hjemmeside, at undervisningsplanerne svarer til folkeskolens læseplaner.

Hvad skal undervisningsplanerne konkret indeholde?

Der er tre centrale elementer:

A. Progression mod slutmålene

Undervisningsplanen skal vise, hvordan undervisningen udvikler sig frem mod de kompetencer og færdigheder, som skolen forventer, at eleverne har tilegnet sig ved afslutningen af undervisningsforløbet.

Det handler altså ikke alene om at beskrive, hvilke kundskaber og færdigheder eleverne skal undervises i, men også om at synliggøre den faglige udvikling gennem skoleforløbet.

B. Placering på klasse- eller alderstrin

Planen skal beskrive, hvornår i skoleforløbet de forskellige fagområder og emner behandles.

Der skal således være en synlig sammenhæng mellem undervisningens indhold, elevernes alder eller klassetrin og de opstillede slutmål.

C. Alsidig personlig udvikling

Planen skal også beskrive, hvordan det samlede undervisningstilbud giver mulighed for elevernes alsidige personlige udvikling.

Hvilke undervisningsplaner skal en fri grundskole udarbejde?

Hvis skolen udarbejder egne mål og planer, skal den som minimum have undervisningsplaner for tre fagområder:

1. Det humanistiske fagområde.
2. Det naturfaglige fagområde.
3. Det praktisk-musiske fagområde.

Der skal desuden opstilles mål for folkeskolens tre obligatoriske emner:

- Færdselslære.
- Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab.
- Uddannelse og job.

Der er også krav om delmål for dansk, regning/matematik, engelsk, geografi, biologi og fysik/kemi.

En skole kan altså godt vælge en anden faglig og pædagogisk organisering end folkeskolen, men den skal kunne dokumentere, at undervisningen lever op til lovens krav.

Skal undervisningsplanerne være detaljerede?

Nej. Det er en vigtig pointe i den gældende regulering.

Undervisningsministeriet understreger, at en fri grundskoles egne slutmål ikke behøver at være lige så omfattende eller detaljerede som folkeskolens afsluttende kompetencemål.

Det afgørende er, at skolens mål og planer gør det muligt at vurdere, om eleverne samlet set får tilsvarende muligheder for at tilegne sig kompetencer og fortsætte på en ungdomsuddannelse.

Skolen har med andre ord metodefrihed og frihed til at vælge sin egen pædagogiske tilgang.

Der er heller ikke et krav om, at undervisningsplanerne skal være opbygget som detaljerede undervisningsforløb eller årsplaner for de enkelte lærere. Det lovbestemte krav handler om at beskrive den overordnede progression og sammenhæng i undervisningen.

Offentliggørelse og tilgængelighed

Skolens mål og planer skal offentliggøres på skolens hjemmeside.

Hvis skolen har valgt at følge folkeskolens Fælles Mål, skal dette også fremgå tydeligt.

Hvis skolen ikke har tydeliggjort sine mål og planer på hjemmesiden, gælder folkeskolens Fælles Mål for undervisningen efter Undervisningsministeriets vejledning (den såkaldte tilbagefaldsregel).

Samlet juridisk konklusion

- Kravet om undervisningsplaner blev vedtaget den 3. maj 2005 og stadfæstet den 18. maj 2005 ved lov nr. 336.
- Kravet skulle være opfyldt senest den 1. august 2006.
- Undervisningsplanerne er et lovbestemt dokumentationskrav, der skal synliggøre progressionen hen imod skolens slutmål.
- Planerne skal angive, på hvilke klasse- eller alderstrin de forskellige fagområder og emner behandles.
- Planerne skal også beskrive, hvordan skolens samlede undervisning giver mulighed for alsidig personlig udvikling.

- Skolerne har betydelig frihed til selv at fastlægge undervisningens indhold, organisering og pædagogiske tilrettelæggelse, så længe lovens overordnede krav overholdes.

En særlig vigtig pointe: Undervisningsplanen skal ikke forstås som en detaljeret forskrift for, hvordan læreren skal undervise. Den skal snarere forstås som skolens overordnede beskrivelse af den faglige og pædagogiske progression i undervisningen og sammenhængen mellem undervisningens indhold, mål og elevernes udvikling.

Dette er den centrale sondring, når man skal forstå undervisningsplanernes funktion i de frie grundskoler: De skal sikre gennemsigtighed og dokumentation uden at ophæve den pædagogiske frihed, som er et grundlæggende princip i lovgivningen og reguleringen af de frie grundskoler.

Centrale retskilder og dokumenter

1. Lov nr. 336 af 18. maj 2005 – den oprindelige lovændring, der indførte kravet om slutmål, delmål og undervisningsplaner. Læs lov nr. 336 af 18. maj 2005 på Retsinformation .

2. Lovforslag L 105, 2004-05 (2. samling) – herunder bemærkningerne til lovforslaget, som kan bruges til at forstå lovgivers hensigt. Læs lovforslag L 105 på Folketingets hjemmeside .

3. Lov om friskoler og private grundskoler mv., lovbekendtgørelse nr. 1245 af 2024 – det lovgrundlag, der indeholder de centrale bestemmelser om undervisning og undervisningsplaner. Læs Lov om friskoler og private grundskoler mv. på Retsinformation .

4. Undervisningsministeriets vejledning om mål og planer for undervisningen – den aktuelle administrative beskrivelse af kravene til frie grundskoler. Læs ministeriets vejledning .

Bilag 3. Juridisk og fagligt bilag til skoleforeningernes fælles høringssvar

Om bilagets formål, hensigt og dets opbygning

Dette bilag er en central del af skoleforeningernes fælles høringssvar om Fagfornyelsen og de foreslåede ændringer i lov om friskoler og private grundskoler m.v. Bilaget uddyber og underbygger de juridiske og faglige problemstillinger, som skoleforeningerne rejser om de foreslåede ændringer i lov om friskoler og private grundskoler m.v.

Hovedhøringssvaret fremlægger skoleforeningernes overordnede vurdering, bekymringer og anmodninger. Dette bilag redegør nærmere for det retlige grundlag, analyserer lovforslagets mulige konsekvenser og præciserer de spørgsmål, som efter foreningernes opfattelse krævet en nærmere politisk og juridisk stillingtagen.

Bilaget er således ikke alene en uddybning af skoleforeningernes synspunkter. Det har også til formål at identificere retlige uklarheder, mulige forskydninger af gældende ret og konsekvenser for skolernes frihed, som efter foreningernes opfattelse ikke er tilstrækkeligt belyst eller begrundet i lovforslaget.

Skoleforeningerne forventer, at der som led i den videre behandling af lovforslaget tages konkret og begrundet stilling til de spørgsmål og indvendinger, der rejses i bilaget. Det gælder navnlig, hvad der følger af gældende ret, hvilke ændringer der reelt foreslås, hvilket retligt grundlag de hviler på, og hvordan de foreslåede regler skal sikre de frie grundskolers frihed og retssikkerhed i praksis.

Sådan er bilaget opbygget

Afsnit 1 – Hvad ændrer lovforslaget?

Afsnittet gennemgår de foreslåede lovændringer og de relevante ændringer i folkeskolens faglige styringsgrundlag. Formålet er at fastlægge, hvad der konkret ændres, og hvad der videreføres fra gældende ret, før konsekvenserne vurderes.

Afsnit 2 – Hvilke retlige principper skal ændringerne vurderes efter?

Afsnittet redegør for grundlovens § 76, den lovfæstede undervisningsfrihed, stå mål med-kravet samt principperne om retssikkerhed og proportionalitet. Formålet er at tydeliggøre det retlige udgangspunkt for vurderingen af lovforslaget.

Afsnit 3 – Hvilke problemer kan ændringerne medføre?

Afsnittet analyserer otte problemstillinger, som svarer til hovedhøringssvarets punkt 4. Problemstillingerne kan læses enkeltvis, men hænger også sammen:

- **Afsnit 3.1–3.5** undersøger, om folkeskolens formål, pædagogik, konkrete undervisningsindhold, faglige forpligtelser og organisering kan få en mere styrende betydning for de frie grundskoler.
- **Afsnit 3.6–3.7** undersøger kravene til skolernes dokumentation og de retlige konsekvenser, hvis dokumentationen vurderes utilstrækkelig.
- **Afsnit 3.8** samler problemstillingerne og undersøger, om deres samlede virkning kan gøre det mere byrdefuldt og usikkert at benytte skolernes frihed end at følge folkeskolens model.

1.Lovforslagets ændringer for de frie grundskoler

Kort om afsnittet:

Dette afsnit giver et samlet overblik over de ændringer i lov om friskoler og private grundskoler m.v. og folkeskoleloven, som har betydning for de frie grundskoler. Det gælder navnlig de nye fagplaner, kravene til skolernes egne

mål og undervisningsplaner samt ændringen af tilbagefaldsreglen, der bestemmer, hvilke krav der gælder, hvis skolernes egne mål eller planer ikke opfylder lovgivningens krav.

Formålet er at tydeliggøre, hvad lovforslaget konkret ændrer, og hvad der videreføres fra gældende ret. Afsnittet danner dermed det nødvendige grundlag for den efterfølgende vurdering af, hvordan ændringerne kan påvirke skolernes undervisningsfrihed, dokumentationsforpligtelser og retssikkerhed.

Afsnittet beskriver ændringerne og deres retlige rækkevidde. De mulige konsekvenser og skoleforeningernes indvendinger behandles nærmere i afsnit 3.

1.1–1.5. Ændringer i lov om friskoler og private grundskoler m.v.

Fra 1. august 2027 erstattes Fælles Mål efter lovforslaget af nye fagplaner. Lovforslagets § 2 indeholder syv ændringsnumre i lov om friskoler og private grundskoler m.v.

Ændring og lovhenvisning	**Gældende ret og foreslået ændring**
1.1. Slutmål og obligatoriske emner Lovforslagets § 2, nr. 1 og 2 – § 1 a, stk. 1 og 2	Kravet om slutmål videreføres for de fagområder, som folkeskolens fagrække naturligt kan opdeles i. Skolerne skal således fortsat som minimum fastsætte slutmål for det humanistiske, det naturfaglige og det praktiske/musiske fagområde og kan fastsætte slutmål for enkelte fag eller flere fag under ét. Betegnelsen *fagkreds* ændres til *fagrække*, ifølge bemærkningerne uden indholdsmæssig ændring. Henvisningerne til folkeskolens obligatoriske emner udgår af bestemmelserne om slutmål og undervisningsplaner. Der skal derfor ikke længere fastsættes særskilte mål og planer for disse emner. Undervisningen skal dog fortsat stå mål med folkeskolens undervisning på de pågældende områder, som fremover integreres i folkeskolens fag eller reguleres særskilt.
1.2. Nyt udtrykkeligt krav om progression Lovforslagets § 2, nr. 3 – § 1 a, stk. 2	**Efter gældende ret** skal undervisningsplanerne angive udviklingen frem mod skolens slutmål, beskrive, på hvilke klasse- eller alderstrin der arbejdes med de forskellige fagområder, og hvordan det samlede undervisningstilbud giver mulighed for alsidig personlig udvikling. **Efter lovforslaget** skal undervisningsplanerne desuden udtrykkeligt "beskrive progressionen i fag med flere trinforløb". **Ifølge bemærkningerne** kan progressionen beskrives ved mål for forskellige trin eller i prosaform.
1.3. Ophævelse af særskilte delmål Lovforslagets § 2, nr. 4 – § 1 a, stk. 3	**Efter gældende ret** skal skolerne fastsætte delmål i dansk, regning/matematik, engelsk, geografi, biologi og fysik/kemi. **Lovforslaget** ophæver dette krav. Samtidig indføres et udtrykkeligt krav om at beskrive progressionen i en bredere kreds af fag. Den samlede betydning for skolernes dokumentationsforpligtelser afhænger derfor af, hvordan progressionskravet forstås og anvendes.
1.4. Tilbagefaldsreglen – betingelserne for tilbagefald Lovforslagets § 2, nr. 5 – § 1	**Efter gældende ret** finder folkeskolens kompetencemål i Fælles Mål anvendelse, i det omfang en skole ikke har fastsat egne slutmål og delmål, der står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen.

a, tidligere stk. 4, fremover stk. 3	**Lovforslaget** erstatter henvisningen til delmål med en henvisning til undervisningsplaner. Tilbagefaldsreglen vil dermed også kunne finde anvendelse, hvis skolen ikke har udarbejdet undervisningsplaner, der opfylder lovens krav. **Ifølge bemærkningerne** omfatter dette blandt andet manglende eller utilstrækkelige beskrivelser af progressionen frem mod skolens slutmål.
1.4. Tilbagefaldsreglen – hvad bliver bindende? Lovforslagets § 2, nr. 5 – samme bestemmelse	**Lovforslaget** erstatter henvisningen til folkeskolens kompetencemål i Fælles Mål med en henvisning til "det indhold med tilhørende mål (Fagets indhold)", som fastsættes i folkeskolens fagplaner. **Ifølge bemærkningerne** indebærer dette, at hele beskrivelsen under *Fagets indhold* bliver gældende, herunder indholdsområder, dansk litteraturs kanon, historiekanon og faglige mål for hvert trinforløb. De øvrige dele af fagplanerne – folkeskolens formål, *Fagets formål*, *Fagets karakter* og *Undervisning og evaluering* – bliver ifølge bemærkningerne ikke bindende for de frie grundskoler.
1.4. Tilbagefaldsreglen – undervisningens organisering Lovforslagets § 2, nr. 5 – samme bestemmelse	**Ifølge bemærkningerne** vil skoler omfattet af tilbagefaldsreglen fortsat have "en vis frihed" til at organisere undervisningen på andre trin end forudsat i folkeskolens fagplaner, hvis der sikres tilstrækkelig faglig progression. Rækkevidden af denne frihed er ikke nærmere afklaret.
1.4. Tilbagefaldsreglen – krav om undervisningsplaner Lovforslagets § 2, nr. 5 – samme bestemmelse	**Lovforslaget indebærer**, at skoler, der følger folkeskolens fagplaner efter tilbagefaldsreglen, ikke længere skal udarbejde særskilte undervisningsplaner. Fagplanernes indholdsbeskrivelser og mål vil i stedet være gældende.
1.5. Konsekvensændringer Lovforslagets § 2, nr. 6 og 7 – §§ 1 a og 1 c	Henvisningerne i § 1 a tilpasses som følge af ophævelsen af delmålsbestemmelsen. Henvisningen til delmål udgår også af § 1 c om offentliggørelse af mål og planer.

1.6. Ændringer i folkeskoleloven med betydning for de frie grundskoler

Ændring	**Indhold og betydning**
Nye fagplaner erstatter Fælles Mål	Folkeskolens fagplaner skal efter lovforslaget bestå af fire afsnit: *Fagets formål*, *Fagets karakter*, *Fagets indhold* og *Undervisning og evaluering*, ud over en gengivelse af folkeskolens formålsparagraf. *Fagets indhold* skal beskrive fagenes kernestof, indholdsområder og tilhørende faglige mål, organiseret i et eller flere trinforløb. Dette afsnit bliver centralt for de frie grundskolers retlige referencegrundlag.
Obligatoriske emner ophører som selvstændige emner	Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab samt uddannelse og job ophører som selvstændige obligatoriske emner med egne læreplaner. Det betyder ikke, at undervisningsindholdet som sådan bortfalder. Dele af indholdet integreres i relevante fag. Færdselslære erstattes af et særskilt overordnet krav om undervisning i trafiksikkerhed.
Vejledende læseplaner ophører	Ministeriet vil ikke længere udsende vejledende læseplaner for folkeskolens fag, men fortsat stille undervisningsvejledninger til rådighed. De hidtidige vejledende læseplaner vil dermed ikke længere kunne anvendes som alternativt grundlag for de frie grundskolers undervisningsplaner.

Ændringer i praktiske/musiske valgfag	Teknologiforståelse tilføjes rækken af praktiske/musiske valgfag på 7. og 8. klassetrin. Efter nuværende ordning skal frie grundskoler udbyde mindst ét af disse fag, som afsluttes med en obligatorisk prøve i 8. klasse.

2. Det retlige udgangspunkt for de frie grundskolers undervisning og frihed

Kort om afsnittet:

Dette afsnit redegør for det retlige grundlag for de frie grundskolers undervisning og frihed. Det omfatter grundlovens § 76, den lovfæstede frihed til at give og tilrettelægge undervisning efter skolens egen overbevisning, stå mål med-kravet samt principperne om retssikkerhed og proportionalitet.

Det centrale er, at *kravet om faglig sammenlignelighed med folkeskolen ikke indebærer et krav om at følge folkeskolens konkrete indhold, undervisningsmetoder eller organisering*. Skolernes undervisning skal vurderes ud fra en helhedsbetragtning, og der skal skelnes mellem mangler ved den faktiske undervisning og mangler ved dens skriftlige dokumentation.

Afsnittet er nødvendigt, fordi det fastlægger *den retlige målestok for vurderingen af lovforslaget*. Det danner dermed grundlag for at undersøge, om de nye krav til mål, undervisningsplaner og progression samt ændringerne af tilbagefaldsreglen respekterer skolernes frihed og står i rimeligt forhold til formålet med stå mål med-kravet. Disse spørgsmål behandles nærmere i afsnit 3.

2.1. Skolefriheden og grundlovens § 76

De frie grundskolers retlige grundlag tager udgangspunkt i grundlovens § 76, der fastslår, at forældre eller værger, som selv sørger for, at deres børn får en undervisning, der kan stå mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen, ikke er forpligtede til at lade børnene undervise i folkeskolen.

Grundlovens § 76 bygger på undervisningspligt, ikke skolepligt: Forældrene skal sikre forsvarlig undervisning, men behøver ikke vælge folkeskolen.

Denne skolefrihed blev grundlovsfæstet i 1915, men bygger på en ældre retlig tradition. Af grundlovsforhandlingerne fremgår det, at forældrene inden for rammerne af kravet om forsvarlig undervisning selv skulle kunne beslutte, hvem der underviser deres børn, hvor undervisningen foregår, og hvordan den tilrettelægges.

2.2. Lovfæstelsen af de frie grundskolers grundlæggende frihed i 2005

De frie grundskolers frihed er udtrykkeligt fastslået i *lov om friskoler og private grundskoler m.v.* § 1, stk. 1, hvorefter skolerne inden for lovgivningens rammer kan give undervisning, der stemmer med deres egen overbevisning, og tilrettelægge undervisningen i overensstemmelse med denne overbevisning.

Bestemmelsen blev indført i 2005 samtidig med skærpede krav til mål og undervisningsplaner.

Denne sammenhæng er væsentlig.

Lovgiver ønskede ikke alene at stille større krav til skolerne, men samtidig at tydeliggøre og beskytte den grundlæggende frihed, som skolerne allerede var forudsat at have.

Forarbejderne til L 105 af 23. februar 2005 fastslår, at skolernes grundlæggende frihed fortsat skal tillægges stor vægt i tilsynet.

Den historiske skolefrihed omfatter retten til at give og tilrettelægge undervisning efter skolens egen overbevisning, uanset dens karakter.

Lovgiver understregede samtidig, at friheden ikke fritager skolerne for deres lovbestemte forpligtelser, herunder stå mål med-kravet. Formålet var derimod at fastholde en balance mellem skolernes grundlæggende friheder og de krav, som samfundet stiller til deres undervisning.

Friheden fritager ikke skolerne for stå mål med-kravet; lovgiver ønskede en balance mellem frihed og faglige krav.

Det foreliggende lovforslag ophæver kravet om særskilte delmål, men indfører samtidig et udtrykkeligt krav om beskrivelse af progression i undervisningsplanerne og ændrer tilbagefaldsreglen, så mangler ved undervisningsplanerne kan medføre, at indholdet med tilhørende mål i folkeskolens fagplaner bliver gældende for skolen.

Det er derfor nødvendigt at vurdere, om de foreslåede krav og deres retlige konsekvenser fastholder en rimelig balance mellem hensynet til undervisningens faglige niveau og skolernes lovfæstede frihed til at fastsætte egne mål og tilrettelægge undervisningen efter deres egen overbevisning.

2.3. Stå mål med-kravet og den samlede undervisning

Stå mål med-kravet indebærer, at de frie grundskolers undervisning skal være sammenlignelig med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen.

Kravet indebærer imidlertid ikke, at de frie grundskolers undervisning skal være identisk med folkeskolens.

Det historiske lovmateriale viser, at vurderingen af stå mål med-kravet skal tage udgangspunkt i skolens samlede undervisningstilbud.

I forarbejderne til lovgivningen for frie grundskoler fra 1977 fremhæves det således, at det afgørende er, om den enkelte skoles samlede undervisningstilbud ud fra en helhedsvurdering giver eleverne de samme muligheder for kundskabstilegnelse, som hvis de havde gået i folkeskolen.

En helhedsvurdering indebærer ikke, at skolerne skal anvende folkeskolens indholdsvalg, undervisningsformer eller pædagogik.

Det er netop en grundlæggende forudsætning for skolefriheden, at sammenlignelighed kan opnås på forskellige måder.

Der må derfor sondres mellem de krav, der kan stilles til undervisningens faglige niveau og samlede kvalitet, og de valg om undervisningens indhold, organisering og metoder, som skolerne inden for lovgivningens rammer selv kan træffe.

2.4. Friheden til at vælge undervisningens organisering og metoder

De frie grundskolers frihed til at tilrettelægge undervisningen omfatter blandt andet muligheden for at organisere undervisningen anderledes end i folkeskolen.

Dette fremgår af tidligere ministerielle vejledninger og af lovforarbejder.

Ministeriets vejledning fra 2001 præciserede, at folkeskolens fag og emner ikke nødvendigvis skal fremgå direkte af skemaet; tværfaglig og projektorienteret undervisning er mulig.

Forarbejderne fra 2013 afviste tilsvarende krav om folkeskolens metoder, fagopdeling eller ugentlige timetal.

Disse tilkendegivelser understøtter, at stå mål med-kravet ikke uden videre kan omsættes til krav om bestemte undervisningsformer eller en bestemt faglig organisering.

Det foreliggende lovforslag giver anledning til at sondre mellem skoler, der fastsætter egne mål og undervisningsplaner, og skoler, der omfattes af tilbagefaldsreglen. For sidstnævnte skoler vil den samlede beskrivelse i afsnittet *Fagets indhold* i folkeskolens fagplaner blive gældende. Lovforslagets bemærkninger angiver samtidig, at disse skoler fortsat vil have *en vis frihed* til at organisere undervisningen på andre trin end forudsat i folkeskolens fagplaner, hvis der sikres tilstrækkelig faglig progression.

Denne sondring er væsentlig, fordi det retlige grundlag for skolernes valg af undervisningens indhold og progression dermed afhænger af, om skolen har fastsat egne mål og undervisningsplaner, der opfylder lovens krav.

Det centrale retlige spørgsmål er derfor ikke, om skolerne kan undtages fra faglige krav, men hvordan disse krav kan fastlægges og kontrolleres uden at gøre folkeskolens særlige tilrettelæggelse af undervisningen til en generel norm for de frie grundskoler.

2.5. Betydningen af retssikkerhed og konkrete vurderinger

Stå mål med-kravet er et retligt krav, hvis opfyldelse kan være genstand for tilsyn.

Det statslige tilsyn skal udøves inden for lovgivningens rammer og under iagttagelse af almindelige forvaltningsretlige principper, herunder saglighed og proportionalitet.

En konkret tilsynsvurdering må ikke uden videre erstattes af administrative kriterier, som reelt gør bestemte metoder, organiseringsformer eller dokumentationsformer obligatoriske.

Vejledende indikatorer kan anvendes, men skal vurderes efter deres relevans for lovkravet og med respekt for skolernes forskellige undervisningsformer.

Der skal skelnes mellem mangler ved undervisningen og mangler ved dens skriftlige dokumentation.

Denne sondring får særlig betydning med den foreslåede ændring af tilbagefaldsreglen. Efter lovforslaget vil manglende eller utilstrækkelige undervisningsplaner, herunder mangelfulde beskrivelser af progressionen, kunne medføre, at indholdet med tilhørende mål i folkeskolens fagplaner bliver gældende for skolen.

Det indebærer, at mangler ved skolens dokumentation kan få konsekvenser for det retlige grundlag, som skolens undervisning skal tilrettelægges efter, også selv om manglerne ikke i sig selv dokumenterer, at den faktisk gennemførte undervisning ikke står mål med folkeskolens.

Foreningerne finder det derfor væsentligt, at kravene til undervisningsplanernes indhold og progressionsbeskrivelser er tilstrækkeligt klare, og at vurderingen af, om kravene er opfyldt, sker under hensyntagen til skolernes forskellige måder at tilrettelægge og beskrive undervisningen på.

2.6. Betydningen for vurderingen af lovforslaget

Det retlige udgangspunkt er således, at de frie grundskoler både er underlagt et krav om faglig sammenlignelighed med folkeskolen og har en udtrykkeligt lovfæstet frihed til at give og tilrettelægge undervisning efter deres egen overbevisning.

De to hensyn skal forstås i sammenhæng.

Det foreliggende lovforslag viderefører de frie grundskolers mulighed for at fastsætte egne mål og undervisningsplaner, men ændrer samtidig de krav, som skolerne skal opfylde for at benytte denne mulighed.

Kravet om særskilte delmål ophæves, mens undervisningsplanerne fremover udtrykkeligt skal beskrive progressionen i fag med flere trinforløb.

Samtidig udvides tilbagefaldsreglen, så mangler ved undervisningsplanerne kan medføre, at folkeskolens fagplaner finder anvendelse. I disse tilfælde vil det ikke alene være folkeskolens faglige mål, men den samlede beskrivelse af indholdet med tilhørende mål i afsnittet *Fagets indhold*, der bliver gældende.

- Lovforslaget rejser derfor navnlig spørgsmål om, hvorvidt kravene til undervisningsplanernes indhold og progression er tilstrækkeligt klare, og om konsekvenserne af mangelfuld dokumentation står i et rimeligt forhold til hensynet til skolernes grundlæggende frihed.
- Det rejser desuden spørgsmål om, hvordan sondringen mellem krav til undervisningens faglige niveau og skolernes frihed til at vælge undervisningens konkrete indhold, organisering og metoder fastholdes i den fremtidige regulering og administration.

Disse spørgsmål uddybes i de følgende otte afsnit, som svarer til de konkrete problemstillinger i hovedhøringssvarets punkt 4.

3. Otte konkrete problemer ved lovforslaget

Kort om afsnittet:

Dette afsnit analyserer otte konkrete problemstillinger, som lovforslaget rejser for de frie grundskoler. De vedrører risikoen for, at folkeskolens formål, pædagogik, undervisningsindhold og faglige organisering får en mere styrende betydning, samt de nye krav til undervisningsplaner og konsekvenserne af mangelfuld dokumentation.

Skoleforeningernes grundlæggende argument er, at stå mål med-kravet skal sikre faglig sammenlignelighed uden at gøre folkeskolens styringsmodel til normen for de frie grundskoler. Det forudsætter klare grænser for, hvilke krav skolerne skal opfylde, mulighed for enklere dokumentation og retssikkerhed ved vurderingen af skolernes egne løsninger.

De otte problemstillinger behandles særskilt, fordi de vedrører forskellige sider af skolernes frihed og forpligtelser. De skal imidlertid også ses i sammenhæng. *Afsnittet viser, hvordan ændringerne samlet kan gøre det mere byrdefuldt og usikkert at benytte skolernes frihed*, selv om denne formelt videreføres. Det begrunder skoleforeningernes anbefaling om, at ændringerne for de frie grundskoler udgår af lovforslaget og behandles i en særskilt proces.

3.1. Folkeskolens formål og dannelsessyn kan blive indirekte bindende

Kort om afsnittet:

Dette afsnit handler om risikoen for, at folkeskolens særlige formål og dannelsessyn indirekte bliver bindende for de frie grundskoler gennem de nye fagplaner. Selvom lovforslaget udtrykkeligt undtager folkeskolens formål og fagplanernes formålsafsnit, indgår dannelsesmæssige ambitioner også i *Fagets indhold*, som får retlig betydning for de frie grundskoler.

Skoleforeningerne argumenterer for, at der skal være en tydelig retlig grænse mellem krav til elevernes faglige kundskaber og færdigheder og forventninger til bestemte dannelsesmæssige resultater, holdninger eller former for handling. Det udelukker ikke krav om f.eks. faglig dømmekraft, refleksion og praktiske færdigheder.

Problemstillingen behandles særskilt, fordi *den vedrører skolernes frihed til at undervise ud fra deres eget værdigrundlag og dannelsessyn*. Det er ikke tilstrækkeligt, at denne frihed beskyttes formelt, hvis folkeskolens særlige dannelsesambitioner alligevel kan få karakter af retlige krav gennem fagplanernes indhold.

De frie grundskoler har efter § 1, stk. 1, i lov om friskoler og private grundskoler m.v. frihed til at give og tilrettelægge undervisning i overensstemmelse med deres egen overbevisning. Denne frihed omfatter også skolernes mulighed for at bygge undervisningen på et andet værdigrundlag og dannelsessyn end folkeskolens, inden for lovgivningens rammer.

Lovforslaget lægger udtrykkeligt op til, at de frie grundskoler ikke skal være bundet af folkeskolens formålsparagraf eller fagplanernes afsnit *Fagets formål*, *Fagets karakter* og *Undervisning og evaluering*. Denne afgrænsning er væsentlig og ligger i forlængelse af skolernes lovfæstede frihed.

Spørgsmålet er imidlertid, om afgrænsningen er tilstrækkelig, når fagplanernes afsnit Fagets indhold samtidig får central retlig betydning for de frie grundskoler.

Sammenhængen mellem folkeskolens formål og fagplanernes indhold er tilsigtet

Et grundlæggende udgangspunkt for Fagfornyelsen er, at folkeskolens formål skal præge de enkelte fag og deres indhold.

Ekspertgruppen for Fagfornyelsen beskriver i sit beslutningsgrundlag fra december 2024, at opgaven har været at skabe en "rød tråd fra folkeskolens formål til de enkelte fags formål og indhold" (kapitel 2.1, side 10).

Ekspertgruppen fremhæver, at fagene ikke alene skal forstås som kundskaber og færdigheder, eleverne skal tilegne sig. Fagene skal også bidrage til elevernes dannelse og udvikling som mennesker og deltagere i fællesskaber.

Denne forståelse sammenfattes i en didaktisk treklang bestående af *engagement, kundskaber og myndighed*. Ekspertgruppen anbefaler, at treklangen indgår som en grundlæggende forståelse af, hvordan fagene kan bidrage til folkeskolens formål.

Det er væsentligt, at denne sammenhæng ikke alene vedrører fagplanernes overordnede formålsafsnit. Ekspertgruppen beskriver også afsnittet *Fagets indhold* som en præsentation af det kernestof, eleverne skal arbejde med for at få mulighed for at udvikle engagement, kundskaber og myndighed (kapitel 3.5, side 16-17).

Fagplanernes indhold er således fra begyndelsen tænkt ind i en samlet dannelsesmæssig sammenhæng med folkeskolens formål.

Ekspertgruppens forslag er efterfølgende blevet ændret på visse punkter gennem de politiske beslutninger om Fagfornyelsen. Blandt andet er forslaget om en særskilt *Almen del* ikke videreført. Det ændrer imidlertid ikke ved, at sammenhængen mellem folkeskolens formål, fagenes formål og deres indhold er et væsentligt udgangspunkt for udviklingen af de nye fagplaner.

Denne sammenhæng er naturlig og legitim for folkeskolen. Den skaber imidlertid en særlig problemstilling, når dele af fagplanerne skal anvendes som retligt referencegrundlag for de frie grundskoler.

Folkeskolens dannelsesambitioner genfindes i Fagets indhold

En foreløbig analyse af andet udkast til fagplanerne fra 2026 viser, at fagplanerne på flere områder er blevet mere konkrete sammenlignet med råudkastene fra 2025. Det er dog fortsat en udfordring at identificere og afgrænse de kundskaber og færdigheder, som de frie grundskoler skal stå mål med, fra fagplanernes øvrige indhold.

Analysen viser blandt andet, at folkeskolens dannelses- og værdimæssige ambitioner ikke alene fremgår af fagplanernes formålsafsnit, men også genfindes i beskrivelserne af fagenes indhold og mål.

I andet udkast til fagplanen for historie skal eleverne f.eks. "indleve sig i og afprøve hverdagsliv i forskellige samfundstyper" mens eleverne på 7.-9. klassetrin skal "indleve sig i og agere konkrete historiske magtkampe". Her opstår spørgsmålet, om det faglige krav vedrører elevernes evne til at forstå og analysere historiske livsvilkår og magtforhold, eller om det også omfatter bestemte former for indlevelse og deltagelse.

Eksemplerne viser, hvordan fagplanernes beskrivelser af fagligt indhold og faglige mål kan være sammenvævet med forventninger til elevernes stillingtagen og handlinger samt bestemte måder at arbejde med og tilegne sig faglig viden på. Problemstillingen belyses yderligere gennem konkrete eksempler i bilaget *"Stå mål med-kravet i lyset af de nye fagplaner"*, som indgår som en del af skoleforeningernes samlede høringssvar.

Det er ikke i sig selv problematisk, at folkeskolens fagplaner indeholder sådanne ambitioner. Problemet opstår, hvis disse ambitioner gennem henvisningen til Fagets indhold også får karakter af retlige krav til de frie grundskoler.

Den formelle undtagelse er ikke nødvendigvis tilstrækkelig

For frie grundskoler, der fastsætter egne mål, skal slutmålene efter lovforslagets bemærkninger som minimum stå mål med de faglige mål på sidste trinforløb i folkeskolens fagplaner.

For skoler, der omfattes af tilbagefaldsreglen, bliver den samlede beskrivelse i *Fagets indhold*, herunder indholdsområder og mål for samtlige trinforløb, gældende.

Den retlige problemstilling er derfor ikke alene, hvilke afsnit af fagplanerne der formelt er bindende. Det afgørende er også, hvilke krav der faktisk ligger i det afsnit, som lovgivningen henviser til.

Når fagplanerne bevidst er udviklet med henblik på, at folkeskolens formål skal præge fagenes indhold, kan en formel undtagelse af folkeskolens formål og fagplanernes øvrige afsnit ikke i sig selv sikre, at disse formål ikke får indirekte retlig betydning.

Der består derfor en risiko for, at elementer af folkeskolens særlige dannelsessyn bliver styrende for vurderingen af de frie grundskolers undervisning, selv om skolerne efter lovgivningen har frihed til at bygge undervisningen på deres egen overbevisning.

Behov for en tydelig retlig afgrænsning

Det er ikke skoleforeningernes synspunkt, at faglige krav alene kan bestå af målbare kundskaber, eller at praktiske færdigheder, faglig dømmekraft og evnen til at analysere, argumentere og reflektere falder uden for stå mål med-kravet.

Det afgørende er derimod, at der retligt sondres mellem krav til elevernes faglige kundskaber og færdigheder og forventninger til bestemte dannelsesmæssige resultater, holdninger eller former for handling.

Denne sondring er særlig vigtig, når folkeskolens fagplaner er udviklet med en tilsigtet sammenhæng mellem fagligt indhold og folkeskolens særlige dannelsesopgave.

Lovforslaget afklarer ikke tilstrækkeligt, hvordan denne sondring skal foretages, når *Fagets indhold* anvendes som retligt referencegrundlag for de frie grundskoler.

Skoleforeningerne finder derfor, at det må sikres, at folkeskolens særlige formål og dannelsesmæssige ambitioner ikke gennem fagplanernes indholdsbeskrivelser og mål bliver indirekte bindende for de frie grundskoler, fordi det, som nævnt i den lovhistoriske baggrundsbeskrivelse af grundlovens §76 og lov om friskoler og private grundskoler m.v. §1, stk. 1, også er lovgivningens opgave at værne om friheden.

Det forudsætter en tydelig retlig afgrænsning af, hvilke elementer i Fagets indhold der kan indgå i stå mål med-vurderingen, og hvordan denne vurdering skal respektere skolernes lovfæstede frihed til at give og tilrettelægge undervisning efter deres egen overbevisning.

3.2. Folkeskolens pædagogik kan blive behandlet som et fagligt krav

Kort om afsnittet:

Dette afsnit handler om risikoen for, at folkeskolens pædagogiske tilgange og arbejdsformer indirekte bliver bindende for de frie grundskoler gennem fagplanernes afsnit *Fagets indhold*. Her er grænsen mellem faglige færdigheder og bestemte undervisningsmetoder uklar.

Skoleforeningerne argumenterer for, at *der skal skelnes mellem, hvad eleverne skal kunne, og hvordan skolerne tilrettelægger undervisningen*. Praktiske og undersøgende færdigheder kan være faglige krav, uden at bestemte undervisningsmetoder dermed bliver obligatoriske.

Problemstillingen behandles særskilt, fordi den vedrører *skolernes metodefrihed* og behovet for at sikre, at pædagogiske valg ikke i sig selv bliver genstand for faglig godkendelse eller tilsyn.

En konkretisering af, hvordan man kan opnå de samme faglige mål gennem forskellige metoder er belyst i bilaget *"Stå mål med-kravet i lyset af de nye fagplaner"*, som indgår som en del af skoleforeningernes samlede høringssvar.

De frie grundskolers frihed til at give og tilrettelægge undervisning efter deres egen overbevisning omfatter også friheden til at vælge pædagogiske tilgange, undervisningsmetoder og arbejdsformer. Stå mål med-kravet indebærer, at undervisningen samlet set skal være fagligt sammenlignelig med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen, men ikke at undervisningen skal gennemføres efter folkeskolens pædagogiske principper.

Denne sondring er væsentlig i forhold til de nye fagplaner, fordi de ikke alene beskriver fagligt indhold og faglige mål. De bygger også på bestemte forestillinger om, hvordan eleverne skal møde, undersøge og arbejde med fagene.

Pædagogiske og didaktiske intentioner er indarbejdet i fagplanerne

Ekspertgruppen for Fagfornyelsen har i sit beslutningsgrundlag fra december 2024 lagt vægt på, at fagplanerne skal skabe sammenhæng mellem folkeskolens formål, fagenes indhold og den undervisning, eleverne møder.

Ekspertgruppen fremhæver blandt andet betydningen af undersøgende, praktiske og skabende tilgange til undervisningen samt elevernes engagement, deltagelse og medbestemmelse. Fagplanerne er således udviklet med ambitioner, der også vedrører undervisningens tilrettelæggelse og elevernes måder at arbejde og lære på.

Efter lovforslaget skal fagplanernes afsnit *Undervisning og evaluering* ikke være bindende for de frie grundskoler. Det samme gælder afsnittet *Fagets karakter*, hvor fagenes særlige arbejds- og erkendeformer beskrives.

Denne formelle afgrænsning er imidlertid ikke tilstrækkelig, når tilsvarende forventninger også indgår i Fagets indhold, som efter lovforslaget får retlig betydning for de frie grundskoler.

Grænsen mellem faglig færdighed og undervisningsmetode kan være uklar

En analyse af andet udkast til fagplanerne fra 2026 viser, at beskrivelser af faglige kundskaber og færdigheder fortsat i varierende omfang er sammenvævet med beskrivelser af arbejds- og erkendeformer. Læs analysen i bilaget *"Stå mål med-kravet i lyset af de nye fagplaner"*, som indgår som en del af skoleforeningernes samlede høringssvar.

Det er vigtigt, at denne problemstilling ikke reduceres til en modsætning mellem teori og praksis. I mange fag er praktiske og undersøgende færdigheder en del af selve fagligheden. At kunne gennemføre et eksperiment, anvende en model, undersøge en kilde eller fremstille et produkt kan være et relevant fagligt krav.

Det afgørende skel går mellem, hvad eleven skal kunne som resultat af undervisningen, og hvilke undervisningsaktiviteter eller arbejdsformer skolen skal anvende for at udvikle denne kunnen.

I andet udkast til fagplanen for historie skal eleverne f.eks. kunne arbejde med historiske kilder, skabe og begrunde historiske overblik og forholde sig kritisk til historieformidling. Det er identificerbare historiefaglige færdigheder.

Samtidig indeholder fagplanen mål om, at eleverne skal "indleve sig i og afprøve hverdagsliv i forskellige samfundstyper" og "indleve sig i og agere konkrete historiske magtkampe".

Disse formuleringer rejser spørgsmålet, om eleverne skal kunne forstå og analysere historiske livsvilkår og magtforhold, eller om undervisningen også skal omfatte bestemte former for indlevelse, rollespil eller anden handlingsorienteret bearbejdning af stoffet.

Tilsvarende beskrives biologi som et praktisk naturvidenskabeligt fag, hvor eleverne blandt andet skal arbejde undersøgende gennem observationer, eksperimenter, feltarbejde, dataindsamling og modellering.

Flere af disse aktiviteter beskriver egentlige faglige færdigheder. At kunne planlægge og gennemføre en naturvidenskabelig undersøgelse eller anvende biologiske modeller kan således være et relevant fagligt krav. Derimod er det ikke det samme som et krav om, at undervisningen nødvendigvis skal organiseres gennem bestemte aktiviteter eller give eleverne bestemte oplevelser.

Eksemplerne viser, at fagplanerne ikke tydeligt adskiller faglig kunnen fra de arbejds- og erkendeformer, som folkeskolens undervisning forventes at anvende.

Risikoen for, at undervisningsmetoder bliver målestok for stå mål med-kravet

For de frie grundskoler, der fastsætter egne slutmål og undervisningsplaner, kan denne uklarhed få betydning ved vurderingen af, om skolernes mål står mål med folkeskolens, og om undervisningsplanerne sandsynliggør, at målene kan nås.

Hvis fagplanernes beskrivelser af arbejdsformer læses som en del af det faglige niveau, risikerer skolerne at skulle dokumentere ikke alene, hvilke kundskaber og færdigheder eleverne skal opnå, men også at undervisningen bygger på bestemte pædagogiske tilgange.

For skoler, der omfattes af tilbagefaldsreglen, er risikoen mere direkte, fordi *Fagets indhold* i sin helhed bliver gældende. Her kan formuleringer om arbejds- og erkendeformer få karakter af bindende krav, selv om de reelt vedrører undervisningens gennemførelse frem for elevernes faglige udbytte.

Der opstår dermed en risiko for, at folkeskolens pædagogiske praksis indirekte bliver normen for de frie grundskoler, selv om lovforslaget formelt undtager fagplanernes særskilte beskrivelser af undervisning og evaluering.

Behov for at fastholde metodefriheden

Skoleforeningerne finder det afgørende, at der i lovgivningen og dens bemærkninger fastholdes en klar sondring mellem faglige kundskaber og færdigheder på den ene side og bestemte pædagogiske tilgange, undervisningsmetoder og arbejdsformer på den anden.

Det må være muligt at stille krav om, at eleverne udvikler faglige færdigheder, herunder praktiske og undersøgende færdigheder, uden samtidig at foreskrive, hvordan skolerne skal tilrettelægge undervisningen for at opnå disse resultater.

Det bør derfor udtrykkeligt præciseres, at beskrivelser af undervisningsprocesser, arbejdsformer og pædagogiske tilgange i *Fagets indhold* ikke i sig selv kan gøres til krav for de frie grundskoler, medmindre der er tale om egentlige faglige færdigheder, som indgår i det niveau, undervisningen skal stå mål med.

Uden en sådan afgrænsning kan lovforslaget skabe usikkerhed om rækkevidden af skolernes metodefrihed og åbne for, at pædagogiske valg, som efter lovgivningen tilkommer den enkelte frie grundskole, bliver genstand for en faglig godkendelses- eller tilsynsvurdering.

3.3. Folkeskolens konkrete undervisningsindhold kan blive styrende for de frie grundskoler

Kort om afsnittet:

Dette afsnit handler om risikoen for, at folkeskolens konkrete valg af undervisningsstof, herunder kanonlister og kernestof, bliver styrende for de frie grundskoler. Risikoen gælder både direkte gennem tilbagefaldsreglen og indirekte ved vurderingen af skolernes egne mål og undervisningsplaner.

Skoleforeningerne argumenterer for, at *faglig sammenlignelighed ikke er det samme som krav om identisk undervisningsindhold*. De efterlyser en afklaring af det gældende retsgrundlag for kanonlister og opmærksomhedspunkter samt en begrundelse for, at hele *Fagets indhold* skal være bindende efter tilbagefaldsreglen.

Problemstillingen behandles særskilt, fordi den vedrører *skolernes frihed til selv at vælge undervisningens konkrete indhold*, og om begrænsninger i denne frihed er nødvendige og proportionale.

De frie grundskolers undervisning skal stå mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen. Det indebærer et krav om faglig sammenlignelighed, men ikke som udgangspunkt et krav om, at undervisningen skal omfatte det samme konkrete stof, de samme emner eller de samme eksempler som i folkeskolen.

Friheden til at vælge undervisningens konkrete indhold er en væsentlig del af de frie grundskolers mulighed for at give undervisning i overensstemmelse med deres egen overbevisning. Skolernes værdigrundlag, faglige prioriteringer og pædagogiske traditioner kan blandt andet komme til udtryk gennem valget af litteratur, historiske perioder, kulturelle traditioner og naturfaglige problemstillinger.

Denne frihed betyder ikke, at skolerne kan se bort fra væsentlige faglige områder eller særlige lovbestemte krav. Det afgørende er, at de kan tilrettelægge en fagligt sammenlignelig undervisning gennem andre konkrete indholdsvalg end folkeskolens.

Fagets indhold omfatter mere end faglige mål

Et centralt element i Fagfornyelsen er, at de nye fagplaner for folkeskolen skal give en tydeligere beskrivelse af fagenes indhold og kernestof.

Ekspertgruppen for Fagfornyelsen anbefalede i sit beslutningsgrundlag fra december 2024, at *Fagets indhold* skulle være den centrale del af fagplanen, hvor kernestoffet beskrives gennem indholdsområder og et begrænset antal faglige mål.

Der er imidlertid væsentlig forskel på at anvende fagplanerne som grundlag for at vurdere elevernes kundskaber og færdigheder og på at gøre fagplanernes beskrivelser af kernestof og indholdsområder til krav om undervisningens konkrete indhold.

Et fagligt mål om f.eks. at kunne analysere historiske kilder eller forklare biologiske sammenhænge kan opfyldes gennem forskellige valg af undervisningsstof. Beskrivelser af bestemte indholdsområder, forfattere, historiske begivenheder eller andre dele af kernestoffet kan derimod få en mere direkte styrende virkning på skolernes undervisningsvalg.

Sondringen er ikke altid enkel, fordi nogle kundskaber nødvendigvis forudsætter kendskab til bestemte faglige begreber og forhold. Det betyder dog ikke, at ethvert konkret indholdsvalg i folkeskolens fagplaner er nødvendigt for, at en fri grundskoles undervisning kan stå mål med folkeskolens.

Lovforslaget tillægger Fagets indhold forskellig retlig betydning

For frie grundskoler med egne slutmål og undervisningsplaner tager lovforslaget udgangspunkt i, at skolernes slutmål som minimum skal stå mål med de faglige mål på sidste trinforløb i folkeskolens fagplaner. Skolerne kan dermed fortsat vælge andre indholdsområder og andet konkret undervisningsstof, når undervisningen fører frem til et sammenligneligt fagligt niveau.

For skoler, der omfattes af tilbagefaldsreglen, bliver hele afsnittet *Fagets indhold* derimod gældende. Det omfatter både faglige mål for de forskellige trinforløb og beskrivelser af indholdsområder og kernestof, herunder kanonlisterne i dansk og historie.

Lovforslaget indebærer således en væsentlig forskel mellem de to reguleringssituationer. Hvor skoler med egne mål som udgangspunkt skal sikre et sammenligneligt fagligt niveau, kan skoler omfattet af tilbagefaldsreglen blive direkte bundet af folkeskolens konkrete indholdsvalg.

Usikkerhed om den gældende retlige binding til kanonlister og opmærksomhedspunkter

I lovforslagets almindelige bemærkninger, pkt. 2.4.1, lægger ministeriet til grund, at folkeskolens kanonlister i dansk og historie samt særlige faglige opmærksomhedspunkter i dansk og matematik efter gældende ret er bindende for frie grundskoler, der omfattes af tilbagefaldsreglen.

Denne forståelse giver imidlertid anledning til retlige spørgsmål.

Efter den gældende § 1 a, stk. 4, i lov om friskoler og private grundskoler m.v. gælder de kompetencemål (Fælles Mål), der er fastsat for undervisningen i folkeskolen, i det omfang skolen ikke har fastsat egne slutmål og delmål, der står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen.

Bestemmelsen henviser således udtrykkeligt til kompetencemål og ikke til samtlige bindende elementer i regelsættet om Fælles Mål. I den gældende bekendtgørelse er kompetencemål, opmærksomhedspunkter og kanonlister reguleret som særskilte elementer.

Forarbejderne til lovændringen i 2017 omtaler ganske vist opmærksomhedspunkterne som gældende for skoler omfattet af tilbagefaldsreglen. Det ændrer imidlertid ikke ved behovet for at afklare rækkevidden af den gældende lovbestemmelse.

For kanonlisterne er spørgsmålet særligt væsentligt, fordi de ikke alene beskriver et fagligt niveau, men fastlægger bestemte dele af undervisningens konkrete indhold.

Skoleforeningerne efterlyser derfor en nærmere retlig begrundelse for ministeriets antagelse om, at kanonlister og særlige faglige opmærksomhedspunkter efter gældende ret automatisk er bindende for frie grundskoler omfattet af tilbagefaldsreglen.

Det bør herunder afklares, om henvisningen til kompetencemål kan udstrækkes til også at omfatte særskilt regulerede indholdskrav, og hvilket hjemmelsgrundlag en sådan fortolkning i givet fald bygger på.

Risiko for indirekte binding gennem vurderingen af skolernes egne mål og planer

Spørgsmålet om kanonlister og andre konkrete indholdskrav har også betydning for de skoler, der fastsætter egne mål og undervisningsplaner.

Den formelle mulighed for at fastsætte egne mål sikrer ikke i sig selv, at indholdsfriheden respekteres i praksis. Det afhænger også af, hvilke kriterier der anvendes ved vurderingen af, om skolernes egne slutmål og undervisningsplaner opfylder lovgivningens krav.

Hvis folkeskolens kanonlister, særlige faglige opmærksomhedspunkter eller andre konkrete indholdsangivelser anvendes som målestok for denne vurdering, kan de få indirekte bindende betydning, selv om de ikke formelt gælder for skoler med egne mål.

En skole kan f.eks. blive mødt med spørgsmål om, hvorfor dens mål eller undervisningsplaner ikke omfatter bestemte forfattere eller historiske begivenheder.

Hvis fraværet af sådanne indholdsangivelser tillægges betydning for, om skolens mål og planer anses for tilstrækkelige, risikerer den lovfæstede indholdsfrihed at blive indskrænket.

Risikoen forstærkes af, at utilstrækkelige mål eller undervisningsplaner efter lovforslaget kan udløse tilbagefaldsreglen. Skolerne kan derfor føle sig nødsaget til at indarbejde folkeskolens konkrete indholdsangivelser for at undgå usikkerhed om, hvorvidt deres egne mål og planer opfylder lovens krav.

Det bør derfor udtrykkeligt præciseres, at fraværet af folkeskolens kanonlister eller andre konkrete indholdsvalg ikke i sig selv kan begrunde, at en skoles egne slutmål eller undervisningsplaner vurderes utilstrækkelige. Vurderingen skal tage udgangspunkt i de krav, der faktisk gælder for skolernes egne mål og planer, herunder kravet om faglig sammenlignelighed.

Tilbagefaldsreglens direkte betydning for indholdsfriheden

Uanset hvordan den hidtidige tilbagefaldsregel retligt skal forstås, rejser binding til kanonlister og andre konkrete indholdskrav et selvstændigt principielt spørgsmål.

Kanonlister adskiller sig fra almindelige faglige mål ved at angive bestemte forfattere, værker eller historiske begivenheder, som undervisningen skal omfatte. De fastlægger dermed ikke blot et fagligt niveau, men også konkrete valg af undervisningsstof.

Tilbagefaldsreglen skal sikre et fagligt grundlag for skolens undervisning, når skolen ikke selv har fastsat tilstrækkelige mål. Dette hensyn indebærer imidlertid ikke nødvendigvis, at skolen også skal overtage folkeskolens konkrete valg af litteratur, historiske begivenheder og andet undervisningsstof.

Det bør derfor overvejes, om det er nødvendigt og proportionalt, at manglende eller utilstrækkelige egne mål medfører binding til sådanne konkrete indholdskrav, eller om det faglige niveau kan sikres gennem mindre indgribende krav.

Lovforslaget kan forstærke problemstillingen

Lovforslaget ændrer samtidig det indhold, som tilbagefaldsreglen henviser til. Hvor den gældende bestemmelse udtrykkeligt henviser til kompetencemål (Fælles Mål), bliver hele *Fagets indhold* fremover gældende, herunder indholdsområder, kernestof, kanonlister og faglige mål for hvert trinforløb.

Selv om ministeriet betegner den foreslåede tilbagefaldsregel som en vidtgående videreførelse af den gældende ordning, kan henvisningen til de nye og mere indholdsbeskrivende fagplaner få mere omfattende konsekvenser for skolernes undervisningsvalg.

Hvis den hidtidige retlige binding til kanonlister og andre konkrete indholdskrav ikke har det grundlag, ministeriet forudsætter, kan ændringen desuden være mere vidtgående, end lovforslagets bemærkninger giver indtryk af.

Det bør derfor særskilt begrundes, hvorfor hele *Fagets indhold* skal have bindende virkning efter tilbagefaldsreglen, og hvorfor det ikke er tilstrækkeligt at lade de relevante faglige mål udgøre referencegrundlaget.

Behov for en tydelig retlig afgrænsning

Skoleforeningerne finder det afgørende, at stå mål med-kravet fortsat forstås som et krav om faglig sammenlignelighed og ikke som et generelt krav om indholdsmæssig overensstemmelse med folkeskolens fagplaner.

Der er på den baggrund behov for tre præciseringer:

- Ministeriet bør redegøre nærmere for det retlige grundlag for sin forståelse af kanonlisternes og opmærksomhedspunkternes bindende virkning efter den gældende tilbagefaldsregel.
- Det bør udtrykkeligt fastslås, at frie grundskoler med egne mål ikke skal gengive folkeskolens konkrete indholdsvalg, og at fraværet af sådanne indholdsangivelser ikke i sig selv kan gøre skolernes egne mål eller undervisningsplaner utilstrækkelige.
- Der bør foretages en selvstændig vurdering af, om det er nødvendigt og proportionalt, at hele *Fagets indhold*, herunder kanonlister og andre konkrete indholdskrav, bliver bindende efter den foreslåede tilbagefaldsregel.

En regulering, der skal sikre faglig sammenlignelighed, bør ikke uden særskilt begrundelse medføre, at folkeskolens konkrete indholdsvalg bliver bindende for de frie grundskoler, når et sammenligneligt fagligt niveau kan sikres på mindre indgribende måder.

3.4. Ændringer i folkeskolens fag og undervisning kan få uafklarede konsekvenser for de frie grundskoler

Kort om afsnittet:

Dette afsnit handler om, hvordan ændringer i folkeskolens fag og undervisning kan påvirke de frie grundskolers forpligtelser. Det gælder navnlig teknologiforståelse som nyt obligatorisk valgfag og ophævelsen af de selvstændige obligatoriske emner.

Skoleforeningerne ønsker bekræftet, at *de hidtidige regler om obligatoriske fag, emner og valgfag videreføres*, og at ændringerne ikke i sig selv medfører nye eller udvidede forpligtelser for de frie grundskoler.

Problemstillingen behandles særskilt, fordi den vedrører *afgrænsningen af skolernes undervisningsforpligtelser* og deres fortsatte frihed til at organisere undervisningen anderledes end i folkeskolen.

De frie grundskolers stå mål med-krav er knyttet til, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen. Det indebærer, at de frie grundskolers undervisning skal stå mål med folkeskolens obligatoriske fag og obligatoriske emner.

Denne sammenhæng er en del af den eksisterende retlige ordning og anfægtes ikke af skoleforeningerne. Det er imidlertid afgørende, at ændringer i folkeskolens fag og undervisning ikke giver anledning til en ny eller bredere fortolkning af de frie grundskolers forpligtelser, uden at dette er udtrykkeligt tilsigtet og begrundet.

Den hidtidige sondring mellem obligatoriske fag og valgfag bør bekræftes

De frie grundskoler er ikke forpligtet til at udbyde valgfag. De frie grundskoler er derfor heller ikke generelt forpligtet til at udbyde folkeskolens almindelige valgfag.

For folkeskolens obligatoriske valgfag er den hidtidige forståelse, at de frie grundskoler skal tilbyde undervisning, der står mål med mindst ét af disse fag.

Hvis en fri grundskole evaluerer undervisningen ved at føre eleverne til folkeskolens afgangsprøver, skal skolen desuden føre eleverne til prøve i det obligatoriske valgfag.

Skoleforeningerne ønsker bekræftet, at Fagfornyelsen ikke ændrer den hidtidige sondring mellem obligatoriske fag, almindelige valgfag og obligatoriske valgfag.

Teknologiforståelse som nyt obligatorisk valgfag

Lovforslaget indebærer, at teknologiforståelse bliver en ny mulighed blandt folkeskolens obligatoriske praktiske/musiske valgfag på 7. og 8. klassetrin.

Efter den hidtidige forståelse indebærer dette ikke, at alle frie grundskoler skal udbyde teknologiforståelse. Skolerne skal fortsat kunne opfylde deres forpligtelse ved at tilbyde undervisning, der står mål med mindst ét af folkeskolens obligatoriske valgfag.

Det bør bekræftes, at de hidtidige regler og forståelser om undervisning i de obligatoriske valgfag og om prøveafl æggelse i obligatoriske valgfag videreføres uændret.

Ophævelsen af de obligatoriske emner

Efter den hidtidige forståelse har de frie grundskolers undervisning skullet stå mål med disse emner. Lovforslaget fjerner nu de særskilte henvisninger til emnerne i bestemmelserne om skolernes slutmål og undervisningsplaner.

Samtidig forudsættes relevant indhold fra emnerne videreført i folkeskolens fag, mens trafiksikkerhed reguleres særskilt.

Skoleforeningerne anerkender, at det faglige indhold, der videreføres i folkeskolens obligatoriske fag, fortsat kan være relevant for stå mål med-vurderingen.

Det bør navnlig tydeliggøres, at de frie grundskoler fortsat kan tilrettelægge undervisningen i det relevante indhold efter deres egne faglige og pædagogiske prioriteringer, og at indholdet ikke nødvendigvis skal placeres i de samme fag som i folkeskolen.

Det bør således udtrykkeligt bekræftes i lovbemærkningerne, at ophævelsen af de obligatoriske emner ikke i sig selv indebærer nye eller udvidede forpligtelser for de frie grundskoler, og at eventuelle særskilte krav skal have et klart retligt grundlag.

3.5. Folkeskolens faglige organisering og progression kan blive normen

Kort om afsnittet:

Dette afsnit handler om risikoen for, at folkeskolens fagopdeling, trinforløb og progression bliver styrende for de frie grundskoler. Risikoen opstår navnlig, hvis kravene til undervisningsplaner eller anvendelsen af tilbagefaldsreglen i praksis forudsætter, at skolerne følger folkeskolens faglige struktur.

Skoleforeningerne argumenterer for, at *skolerne fortsat skal kunne organisere undervisningen og den faglige progression anderledes end i folkeskolen*, når undervisningen samlet set fører frem til et sammenligneligt fagligt niveau. Det bør samtidig afklares, hvad lovbemærkningernes formulering om »en vis frihed« indebærer for skoler omfattet af tilbagefaldsreglen.

Problemstillingen behandles særskilt, fordi den vedrører *friheden til at organisere undervisningen over hele skoleforløbet*, og fordi mangelfulde progressionsbeskrivelser kan få konsekvenser for skolens faktiske undervisningsmodel.

De frie grundskolers frihed omfatter ikke alene valget af undervisningens indhold og metoder, men også muligheden for at organisere undervisningen og tilrettelægge elevernes faglige progression på andre måder end i folkeskolen.

Denne frihed har betydning for skolernes mulighed for at arbejde med f.eks. tværfaglige forløb, projektorienteret undervisning, periodeundervisning og andre former for faglig organisering. Den giver også mulighed for at placere faglige emner og aktiviteter på andre tidspunkter i skoleforløbet, når undervisningen samlet set fører frem til et fagligt niveau, der står mål med folkeskolens.

Fagplanernes trinforløb kan få styrende betydning

De nye fagplaner skal beskrive fagenes indhold og faglige mål for forskellige trinforløb. Det giver folkeskolen et grundlag for at tilrettelægge undervisningens progression, men rejser samtidig spørgsmål om, hvilken betydning denne struktur får for de frie grundskoler.

For skoler med egne slutmål og undervisningsplaner tager lovforslaget udgangspunkt i, at skolernes slutmål skal stå mål med de faglige mål på sidste trinforløb i folkeskolens fagplaner. Skolernes undervisningsplaner skal samtidig beskrive progressionen frem mod deres egne slutmål i fag med flere trinforløb.

Denne konstruktion giver som udgangspunkt mulighed for, at skolerne kan fastlægge en anden faglig progression end folkeskolens.

Det er imidlertid afgørende, at kravet om at beskrive progressionen ikke i praksis bliver et krav om at følge folkeskolens trininddeling eller placere bestemte faglige elementer på samme tidspunkt i skoleforløbet.

En skole kan f.eks. vælge at samle undervisningen i længere tværfaglige forløb eller arbejde med et fagligt område tidligere eller senere end i folkeskolen. Sådanne valg bør ikke i sig selv føre til, at skolens undervisningsplan anses for utilstrækkelig, hvis den sandsynliggør en fagligt forsvarlig progression frem mod skolens slutmål.

Tilbagefaldsreglen kan gribe ind i skolens samlede undervisningsorganisering

Efter lovforslaget kan en fri grundskole blive omfattet af tilbagefaldsreglen, hvis skolens undervisningsplan ikke beskriver progressionen frem mod skolens egne slutmål, eller hvis beskrivelsen ikke i tilstrækkelig grad sandsynliggør, at skolen vil kunne føre undervisningen frem mod disse mål.

Konsekvensen er, at hele *Fagets indhold* bliver gældende for skolen, herunder de faglige mål for hvert trinforløb. Dette kan få vidtgående betydning for skoler, der har opbygget deres undervisning omkring en anden faglig organisering og progression end folkeskolens.

En skole kan f.eks. have tilrettelagt undervisningen som en sammenhængende model med tværfaglige forløb, periodeundervisning eller en anden fordeling af det faglige indhold over skoleårene. En sådan organisering kan være en integreret del af skolens pædagogiske grundlag og dens måde at sikre elevernes faglige udvikling på.

Hvis skolens undervisningsplan vurderes utilstrækkelig, kan tilbagefaldsreglen imidlertid medføre, at skolen skal tilpasse sin faktiske undervisning til folkeskolens faglige mål for de enkelte trinforløb. Det kan nødvendiggøre ændringer i undervisningens rækkefølge, sammenhæng og organisering, selv om der ikke er konstateret en tilsvarende mangel ved undervisningens faglige niveau.

Der er således ikke blot tale om en administrativ konsekvens af mangelfuld dokumentation. Tilbagefaldsreglen kan få materielle virkninger for skolens undervisning og gribe ind i en faglig og pædagogisk organisering, som skolen har opbygget gennem længere tid.

Uklarhed om rækkevidden af "en vis frihed"

I lovforslagets almindelige bemærkninger, pkt. 2.4.2, og de specielle bemærkninger til § 2, nr. 5, anføres det, at skoler omfattet af tilbagefaldsreglen fortsat vil have "en vis frihed" til at organisere fagene på andre trin end forudsat i folkeskolens fagplaner, så længe de sikrer tilstrækkelig faglig progression.

Bemærkningerne afklarer imidlertid ikke, hvor langt denne frihed rækker. Det fremgår således ikke, om der alene er tale om mulighed for mindre forskydninger i den faglige progression, eller om skolerne fortsat kan anvende mere gennemgribende alternative organiseringsformer, hvor fagligt indhold og mål fordeles væsentligt anderledes over skoleforløbet.

Det er heller ikke tydeligt, hvordan kravet om tilstrækkelig faglig progression skal vurderes, når skolen på den ene side bliver bundet af folkeskolens mål for hvert trinforløb og på den anden side tillades at organisere fagene på andre trin.

Denne uklarhed har særlig betydning, fordi tilbagefaldsreglen kan udløses af mangler ved skolens beskrivelse af progressionen, uden at der nødvendigvis er konstateret en tilsvarende mangel ved den faktiske undervisning.

En frihed, der alene beskrives som "en vis frihed", giver derfor ikke skolerne tilstrækkelig sikkerhed for, at de kan bevare deres særlige undervisningsmodel, hvis de omfattes af tilbagefaldsreglen.

Risiko for indirekte ensretning af skolernes undervisningsplaner

Hvis vurderingen i praksis tager udgangspunkt i, om skolernes planer følger folkeskolens trinforløb, fagopdeling eller rækkefølge af faglige mål, kan folkeskolens organisering blive en norm, selv om lovforslaget formelt giver mulighed for egne planer.

En anden tilrettelæggelse af undervisningen bør ikke i sig selv skabe tvivl om, hvorvidt skolens undervisningsplan opfylder lovens krav. Det afgørende må være, om planen sandsynliggør, at undervisningen kan føre frem til skolens fastsatte slutmål.

Behov for at sikre friheden til faglig organisering og progression

Skoleforeningerne finder det afgørende, at de nye fagplaner ikke fører til, at folkeskolens faglige organisering og progression bliver den almindelige målestok for de frie grundskolers undervisning.

- Det bør derfor udtrykkeligt præciseres, at skoler med egne slutmål og undervisningsplaner fortsat kan tilrettelægge undervisningen efter andre faglige strukturer og progressioner end folkeskolens.
- For skoler omfattet af tilbagefaldsreglen bør det afklares, hvad der konkret ligger i bemærkningernes formulering om "en vis frihed", hvordan alternative organiseringsformer kan opretholdes, og efter hvilke kriterier deres faglige progression skal vurderes.
- Endelig bør det særskilt begrundes, hvorfor en mangelfuld beskrivelse af progressionen skal kunne udløse en regulering, som potentielt nødvendiggør omfattende ændringer i skolens faktiske undervisningsorganisering.

Stå mål med-kravet bør sikre, at eleverne opnår sammenlignelige kundskaber og færdigheder, uden at de frie grundskoler dermed forpligtes til at følge folkeskolens vej frem mod dette resultat.

3.6. Skærpede krav til undervisningsplaner kan gøre friheden både byrdefuld og usikker

Kort om afsnittet:

Lovforslaget fastholder kravet om undervisningsplaner og indfører samtidig et udtrykkeligt krav om at beskrive den faglige progression. Det er uklart, hvor omfattende og detaljerede planerne skal være, og der er risiko for, at dokumentationsarbejdet bliver særligt byrdefuldt for skoler, som organiserer deres undervisning anderledes end folkeskolen.

Skoleforeningerne argumenterer for, at kravet om undervisningsplaner bør ophæves og erstattes af enklere og mere fleksible måder at dokumentere, at undervisningen står mål med folkeskolens. Hvis kravet fastholdes, skal det præciseres og begrænses.

Problemstillingen behandles særskilt, fordi den handler om selve dokumentationskravets nødvendighed, omfang og betydning for skolernes mulighed for at benytte deres frihed – ikke om de retlige konsekvenser af mangelfuld dokumentation, som behandles i afsnit 3.7.

Se i øvrigt bilaget *"Undervisningsplaner i frie grundskoler – historisk og retligt grundlag"*, som indgår som en del af skoleforeningernes samlede høringssvar.

Skoleforeningerne finder grundlæggende, at kravet om undervisningsplaner bør ophæves. Skolerne skal fortsat kunne redegøre for, hvordan deres samlede undervisningstilbud står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen. Men denne redegørelse bør kunne ske på enklere og mere fleksible måder, som tager udgangspunkt i den enkelte skoles egen faglige og pædagogiske organisering.

Lovforslaget fastholder kravet om undervisningsplaner for skoler med egne mål og indfører samtidig et udtrykkeligt krav om at beskrive progressionen frem mod skolens slutmål i fag med flere trinforløb. Dermed videreføres en allerede omfattende dokumentationsforpligtelse, samtidig med at kravene til undervisningsplanernes indhold og tilstrækkelighed får øget retlig betydning.

Folkeskolens læseplanskrav er afskaffet med henvisning til bureaukrati og lokalt råderum

Folkeskolens læseplanskrav er afskaffet. I lovforslag L 41 (2024-25), de almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.7.2, begrundede ministeriet blandt andet ændringen med, at det var en forholdsvis stor opgave at udarbejde egne læseplaner i alle fag, og at de mange krav til undervisningen begrænsede det lokale råderum. Ministeriet karakteriserede på denne baggrund kravet om læseplaner som unødvendigt og bureaukratisk.

På Undervisningsministeriets hjemmeside om de frie grundskolers mål og planer for undervisningen anføres det samtidig udtrykkeligt, at en fri grundskoles undervisningsplaner svarer til læseplanerne for folkeskolen.

Der er forskelle mellem folkeskolens og de frie grundskolers retlige grundlag, og behovet for at dokumentere, at undervisningen står mål med folkeskolens, kan begrunde særlige krav til de frie grundskoler. Det er imidlertid ikke i sig selv en begrundelse for at fastholde omfattende undervisningsplaner som dokumentationsform.

Tre undervisningsplaner – men hvor omfattende skal de være?

En fri grundskole med egne mål skal som minimum udarbejde tre undervisningsplaner, én for hver af de tre fagkredse: den humanistiske, den naturfaglige og den praktisk-musiske.

Det er imidlertid vanskeligt at se, hvordan tre overordnede undervisningsplaner i praksis kan opfylde samtlige krav til beskrivelse af undervisningens indhold, udvikling og progression på tværs af alle obligatoriske fag og emner. Det bliver yderligere vanskeligere, hvis planerne også forventes at indeholde oplysninger om, hvad der arbejdes med på forskellige klasse- eller alderstrin, hvilke arbejdsmetoder der anvendes, og hvilke undervisningsmaterialer der benyttes.

En formel mulighed for at samle beskrivelserne i tre dokumenter siger derfor ikke nødvendigvis noget om dokumentationsarbejdets reelle omfang. Tre dokumenter kan i praksis skulle indeholde så mange særskilte faglige beskrivelser, at arbejdsbyrden nærmer sig den, der følger af et langt større antal undervisningsplaner.

Hvis ministeriet fastholder, at tre samlede undervisningsplaner er tilstrækkelige, bør det konkret demonstreres, hvordan sådanne planer kan udformes, så de opfylder lovgivningens krav uden at få et omfang og en detaljeringsgrad, der reelt svarer til særskilte planer for de enkelte fag.

Det bør samtidig afklares, hvilke oplysninger der er nødvendige for at dokumentere, at undervisningen står mål med folkeskolens, og hvilke oplysninger der alene vedrører skolens konkrete planlægning af undervisningen.

Undervisningsplanens indhold er ikke tilstrækkeligt afgrænset

Hvis kravet om undervisningsplaner fastholdes, er det nødvendigt at afklare, hvilke oplysninger der med rette kan kræves.

Efter den foreslåede bestemmelse i § 1 a, stk. 2, i lov om friskoler og private grundskoler m.v. skal undervisningsplanerne blandt andet angive udviklingen hen mod slutmålene, beskrive progressionen i fag med flere trinforløb og redegøre for, på hvilke klasse- eller alderstrin der arbejdes med forskellige fagområder. Planerne skal desuden beskrive, hvordan det samlede undervisningstilbud giver mulighed for alsidig personlig udvikling.

I de specielle bemærkninger til lovforslagets § 2, nr. 3, side 61, anføres det imidlertid, at undervisningsplanerne fortsat skal beskrive, hvad der arbejdes med på de enkelte klasse- eller alderstrin, hvilke arbejdsmetoder der anvendes, og hvilke undervisningsmaterialer der benyttes.

Ministeriet fremstiller dette som en videreførelse af eksisterende krav. Det ændrer imidlertid ikke ved behovet for at vurdere, om disse oplysninger hører hjemme i en overordnet undervisningsplan, og hvor detaljeret de i givet fald skal beskrives.

Lovbestemmelsens ordlyd nævner ikke udtrykkeligt arbejdsmetoder og undervisningsmaterialer. Det bør derfor præciseres, hvilket retligt grundlag der er for at kræve sådanne oplysninger, og hvor langt kravene rækker.

Der bør navnlig sondres mellem oplysninger, der er nødvendige for at belyse undervisningens faglige sammenhæng og progression, og oplysninger om den konkrete undervisningspraksis, som skolen og dens lærere løbende skal kunne tilpasse.

Risiko for, at undervisningsplaner får karakter af årsplaner

En overordnet undervisningsplan bør beskrive de faglige sammenhænge og den progression, som skolens samlede undervisning bygger på. Den bør ikke forveksles med den konkrete planlægning af undervisningens gennemførelse.

Arbejdsmetoder, undervisningsmaterialer og konkrete undervisningsaktiviteter kan ændre sig fra år til år og undervejs i et skoleforløb. Valget af disse forhold kan blandt andet afhænge af elevgruppen, lærernes faglige vurderinger og de muligheder, der opstår i undervisningen.

Hvis skolerne forventes at beskrive disse forhold detaljeret i deres undervisningsplaner, får planerne i stigende grad karakter af årsplaner eller beskrivelser af den konkrete undervisningspraksis frem for overordnede planer for skolens samlede undervisning.

Det kan både øge dokumentationsbyrden og skabe usikkerhed om, hvorvidt ændringer i undervisningens metoder, materialer eller tilrettelæggelse kræver tilsvarende ændringer i skolens formelle undervisningsplaner.

Nye krav til progression kan øge dokumentationsbyrden

Lovforslaget ophæver kravet om særskilte delmål i bestemte fag, men indfører samtidig et udtrykkeligt krav om at beskrive progressionen i fag med flere trinforløb.

Ifølge de almindelige bemærkninger, pkt. 2.4.2, kan progressionen f.eks. beskrives gennem mål ved afslutningen af forskellige trin eller i prosaform.

Muligheden for forskellige beskrivelsesformer giver en vis fleksibilitet, men afklarer ikke, hvor omfattende en beskrivelse der kræves, eller hvordan det vurderes, om den er tilstrækkelig.

Lovforslaget lægger samtidig vægt på, at undervisningsplanen skal sandsynliggøre, at skolen både agter at lede og vil kunne lede undervisningen frem mod sine fastsatte slutmål.

Det er særligt problematisk for skoler, der har organiseret undervisningen anderledes end folkeskolen. Jo mere skolens faglige organisering og progression afviger fra folkeskolens, desto mere omfattende kan behovet blive for at forklare og dokumentere, hvordan undervisningen fører frem mod skolens slutmål.

Dermed kan dokumentationsbyrden i praksis blive størst for de skoler, der i særlig grad benytter den frihed, som lovgivningen giver dem.

Usikkerheden forstærkes af, at manglende eller utilstrækkelig beskrivelse af progressionen efter lovforslaget kan medføre, at skolen omfattes af tilbagefaldsreglen, hvorved folkeskolens *Fagets indhold* bliver gældende.

Som beskrevet i afsnit 3.5 kan dette få konsekvenser for skolens faktiske undervisningsorganisering. Kravet om at sandsynliggøre progressionen får dermed en betydning, som rækker ud over den administrative dokumentation.

Enklere dokumentation af skolens samlede undervisning

Skoleforeningerne finder, at dokumentationskravene bør tage udgangspunkt i det, som er formålet med stå mål med-kravet: at sikre, at eleverne får en undervisning, som fagligt står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen.

Det bør være muligt at dokumentere dette gennem enklere og mere fleksible redegørelser for, hvordan skolens samlede undervisningstilbud er organiseret, og hvordan organiseringen sikrer, at alle obligatoriske faglige områder dækkes, så der skabes mulighed for, at eleverne udvikler de nødvendige kundskaber og færdigheder.

En sådan redegørelse bør kunne tage udgangspunkt i skolens egen faglige struktur. Det kan f.eks. ske gennem en overordnet beskrivelse af skolens organisering af undervisningen, sammenhængen mellem undervisningens forskellige dele, den faglige progression gennem sigtepunkter og skolens måde at sikre, at de obligatoriske fag og emner indgår i undervisningen.

En enklere og mere fleksibel dokumentationsform vil fortsat kunne udgøre en reel og legitim sandsynliggørelse af, at skolens samlede undervisningstilbud står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen. Det afgørende bør være dokumentationens evne til at sandsynliggøre, at undervisningen opfylder de faglige krav, og ikke om den følger en bestemt detaljeringsgrad.

Denne tilgang ligger i forlængelse af skoleforeningernes eget fremlagte forslag til ny regulering, som indgår som en del af det samlede høringssvar. Forslaget giver et samlet og argumenteret bud på, hvordan skolerne kan sandsynliggøre, at deres samlede undervisning står mål med folkeskolens, gennem proportionale dokumentationskrav, der giver plads til forskellige måder at organisere og tilrettelægge undervisningen på.

Det bør ikke være nødvendigt at omsætte skolens undervisning til detaljerede, fagopdelte planer, hvis den samlede redegørelse på anden vis giver et tilstrækkeligt grundlag for at vurdere undervisningens faglige sammenlignelighed.

Enklere dokumentation er ikke ensbetydende med mindre ansvar for undervisningens kvalitet. Skolerne skal fortsat opfylde stå mål med-kravet og være underlagt tilsyn. Spørgsmålet er, hvilken dokumentationsform der bedst understøtter denne vurdering uden at begrænse skolernes frihed unødigt.

Behov for en grundlæggende forenkling

Skoleforeningerne finder, at lovforslaget bør give anledning til en grundlæggende genovervejelse af undervisningsplankravet frem for en videreførelse og udbygning af den eksisterende ordning.

Ministeriets egen begrundelse for at afskaffe læseplanskravet i folkeskolen understøtter behovet for en sådan genovervejelse. Når omfattende planforpligtelser kan være unødvendige og bureaukratiske i folkeskolen, bør det særskilt begrundes, hvorfor de fortsat er nødvendige for de frie grundskoler.

- Skoleforeningernes primære ønske er derfor, at kravet om undervisningsplaner ophæves og erstattes af enklere dokumentation for, hvordan skolens samlede undervisningstilbud står mål med folkeskolens i alle obligatoriske fag og emner.
- Hvis kravet om undervisningsplaner opretholdes, bør det som minimum præciseres, at planerne er overordnede dokumenter, som ikke skal have karakter af årsplaner eller detaljerede beskrivelser af undervisningens konkrete metoder, materialer og aktiviteter.
- Det bør desuden fastlægges klare og proportionale kriterier for, hvornår en beskrivelse af progressionen er tilstrækkelig, og ministeriet bør konkret vise, hvordan det angivne minimum på tre undervisningsplaner kan opfylde kravene uden en uforholdsmæssig dokumentationsbyrde.

Stå mål med-kravet bør være styrende for vurderingen af undervisningens faglige kvalitet. Dokumentationsformen bør understøtte denne vurdering – ikke gøre skolernes frihed administrativt byrdefuld eller retligt usikker.

3.7. Mangler ved dokumentationen kan få vidtgående konsekvenser

Kort om afsnittet:

Lovforslaget kan medføre, at en skole bliver bundet af folkeskolens fagplaner, fordi dens undervisningsplaner er mangelfulde – også selv om der ikke er konstateret problemer med undervisningens faglige niveau.

Skoleforeningerne argumenterer for, at mangler ved dokumentationen ikke i sig selv bør kunne udløse så vidtgående konsekvenser. Problemstillingen behandles særskilt, fordi det ikke handler om, hvor omfattende dokumentationskravene er, men om retssikkerheden og proportionaliteten i de konsekvenser, der knyttes til manglende opfyldelse af kravene.

Lovforslaget indebærer, at mangler ved en fri grundskoles undervisningsplaner kan få konsekvenser, som rækker væsentligt videre end selve dokumentationsmanglen.

Efter den foreslåede ændring af § 1 a, stk. 4, der bliver stk. 3, i lov om friskoler og private grundskoler m.v. kan tilbagefaldsreglen finde anvendelse, hvis skolen ikke har udarbejdet undervisningsplaner, der beskriver progressionen frem mod skolens slutmål i fag med flere trinforløb, eller hvis beskrivelsen ikke sandsynliggør, at skolen både agter at lede og vil kunne lede undervisningen frem mod slutmålene.

I disse tilfælde bliver folkeskolens *Fagets indhold* gældende for skolen, herunder indholdsområder og faglige mål for de enkelte trinforløb.

Skoleforeningerne finder det særdeles bekymrende, at vurderingen af skolens dokumentation på denne måde kan få direkte betydning for, hvilke faglige krav skolen bliver retligt bundet af. Det rejser spørgsmål om proportionalitet, retssikkerhed og mulighederne for at afhjælpe mangler, før de får indgribende konsekvenser.

Mangelfuld dokumentation er ikke nødvendigvis udtryk for mangelfuld undervisning

Der bør sondres mellem, om en skole faktisk giver en undervisning, der står mål med folkeskolens, og om skolen har beskrevet sin undervisning og progression på en måde, som myndighederne finder tilstrækkelig.

En undervisningsplan kan være ufuldstændig, uprøcis eller vanskeligt forståelig, selv om skolens faktiske undervisning er fagligt sammenhængende og fører frem mod dens fastsatte slutmål.

Omvendt er en fyldestgørende undervisningsplan ikke i sig selv dokumentation for, at undervisningen gennemføres med den nødvendige faglige kvalitet. Planens indhold og den faktiske undervisning er to forskellige forhold, som må vurderes i sammenhæng.

Lovforslaget giver imidlertid mulighed for, at en utilstrækkelig beskrivelse af progressionen får samme retlige konsekvens som utilstrækkelige slutmål: Skolen bliver omfattet af tilbagefaldsreglen.

Denne ligestilling er ikke tilstrækkeligt begrundet. En mangel ved skolens evne til at beskrive sin undervisning bør ikke uden videre behandles som en mangel ved undervisningens faglige indhold eller niveau.

Tilbagefaldsreglen er mere end et krav om at rette dokumentationen

I lovforslagets almindelige bemærkninger, pkt. 2.4.2, og de specielle bemærkninger til § 2, nr. 5, beskrives det udtrykkeligt, at tilbagefaldsreglen også kan finde anvendelse som følge af manglende eller utilstrækkelig beskrivelse af progressionen.

De specielle bemærkninger, side 62–63, præciserer desuden, at dette gælder, selv om skolen ikke har tilrettelagt undervisningen efter folkeskolens fagplaner og fagopdeling. Skolens undervisning vil herefter blive vurderet med udgangspunkt i indholdet og målene under *Fagets indhold*.

Konsekvensen er dermed ikke alene, at skolen skal udarbejde en bedre undervisningsplan. Det retlige grundlag for vurderingen af skolens undervisning ændres.

Som beskrevet i afsnit 3.5 kan dette få betydning for skolens faktiske undervisningsorganisering. I nærværende sammenhæng er det centrale, at en *dokumentationsmangel kan udløse en materiel regulering af undervisningen*, uden at der nødvendigvis er konstateret en tilsvarende mangel ved undervisningens faglige kvalitet.

Det rejser spørgsmålet, om der er et rimeligt forhold mellem den konstaterede mangel og den konsekvens, som lovforslaget knytter til den.

Uklare kriterier for, hvornår dokumentationen er utilstrækkelig

Lovforslaget anvender som kriterium, om undervisningsplanens beskrivelse sandsynliggør, at skolen både agter at lede og vil kunne lede undervisningen frem mod sine slutmål.

Dette indebærer en vurdering af, om skolens skriftlige beskrivelse giver tilstrækkeligt grundlag for at anse den planlagte progression for fagligt forsvarlig.

Det fremgår imidlertid ikke tilstrækkeligt klart, hvilke oplysninger der skal foreligge, eller hvor detaljeret progressionen skal beskrives, før kriteriet er opfyldt.

Usikkerheden har særlig betydning for skoler med en faglig organisering, som adskiller sig fra folkeskolens. En alternativ progression kan være vanskeligere at beskrive ved hjælp af de begreber og strukturer, som anvendes i folkeskolens fagplaner, uden at progressionen af den grund er fagligt utilstrækkelig.

Når en negativ vurdering kan føre til, at skolen bliver omfattet af tilbagefaldsreglen, er der behov for tydelige kriterier og en klar sondring mellem mangler ved beskrivelsen og mangler ved det faglige grundlag.

Skoleforeningerne finder det utilstrækkeligt, hvis grænsen for, hvornår en undervisningsplan er fyldestgørende, i væsentligt omfang først fastlægges gennem den efterfølgende tilsynspraksis.

Muligheden for at afhjælpe mangler bør stå centralt

Lovforslagets specielle bemærkninger til § 2, nr. 5, side 62–63, beskriver, at ministeriet som led i sit tilsyn kan træffe afgørelse om, at folkeskolens *Fagets indhold* skal gælde for en fri grundskole.

Det fremgår også, at en sådan afgørelse vil gælde, indtil skolen har fastsat slutmål og udarbejdet egne undervisningsplaner, som står mål med folkeskolen, og ministeriet har truffet afgørelse om, at dette er tilfældet.

Bemærkningerne beskriver dermed en mulighed for efterfølgende at vende tilbage til egne mål og planer. De afklarer imidlertid ikke, hvordan skolen sikres mulighed for at afhjælpe en dokumentationsmangel, før tilbagefaldsreglen bringes i anvendelse.

Det bør være et grundlæggende udgangspunkt, at en skole, hvis undervisningsplan vurderes mangelfuld, får en konkret begrundelse for vurderingen og en reel mulighed for at præcisere eller supplere dokumentationen.

Der bør navnlig sondres mellem tilfælde, hvor skolen helt mangler den krævede dokumentation, og tilfælde, hvor en eksisterende undervisningsplan efter myndighedernes vurdering ikke i tilstrækkelig grad sandsynliggør progressionen.

I sidstnævnte tilfælde kan en præcisering eller supplering være tilstrækkelig til at afklare forholdet, uden at der er behov for at ændre det retlige grundlag for skolens undervisning.

Usikkerhed om varigheden og ophøret af tilbagefaldsreglens virkninger

Efter de specielle bemærkninger vil en afgørelse om, at folkeskolens *Fagets indhold* gælder for skolen, bestå, indtil ministeriet har truffet en ny afgørelse om, at skolens egne mål og undervisningsplaner opfylder kravene.

Skolens mulighed for at vende tilbage til egne mål og planer afhænger dermed ikke alene af, at den har afhjulpet de forhold, som førte til den oprindelige afgørelse, men også af en efterfølgende myndighedsvurdering.

Lovforslaget giver ikke nærmere klarhed om, hvor hurtigt en sådan vurdering skal foretages, eller hvilke krav der gælder til behandlingen af en anmodning om at bringe tilbagefaldsreglens virkninger til ophør.

Det kan skabe usikkerhed for skolen, dens medarbejdere og forældre om, hvilke faglige krav undervisningen skal tilrettelægges efter i den mellemliggende periode.

Jo mere indgribende konsekvensen er for skolens undervisningsmodel, desto større betydning får det, at der er en klar og forudsigelig vej tilbage til skolens egne mål og planer.

Behov for proportionalitet og retssikkerhed

Skoleforeningerne finder, at lovforslaget ikke i tilstrækkelig grad begrunder, hvorfor mangler ved undervisningsplanernes beskrivelse skal kunne udløse samme tilbagefaldsregel som manglende eller utilstrækkelige slutmål.

Det bør derfor præciseres, at myndighedernes vurdering skal skelne mellem dokumentationsmangler og konstaterede faglige mangler ved undervisningen.

Hvis tilbagefaldsreglen fastholdes som en mulig konsekvens af mangelfuld dokumentation, bør det som minimum sikres, at:

- skolen får en konkret og forståelig begrundelse for, hvilke dele af dokumentationen der er utilstrækkelige,
- skolen som udgangspunkt får mulighed for at afhjælpe manglerne inden for en rimelig frist, før tilbagefaldsreglen bringes i anvendelse,
- indgrebets nødvendighed og proportionalitet vurderes i forhold til manglens karakter og betydning,
- der fastsættes klare kriterier og en forudsigelig procedure for, hvornår skolen igen kan anvende egne mål og planer.

Det primære spørgsmål er imidlertid, om mangler ved undervisningsplanernes beskrivelse overhovedet bør kunne medføre, at folkeskolens *Fagets indhold* bliver bindende for skolen. Det mener skoleforeningerne ikke.

Stå mål med-kravet skal sikre undervisningens faglige kvalitet. Dokumentationskravene skal understøtte vurderingen af denne kvalitet. De bør ikke i sig selv kunne føre til vidtgående indgreb i skolens frihed, uden at det er godtgjort, at indgrebet er nødvendigt og står i rimeligt forhold til den konstaterede mangel.

3.8. Lovgivningen kan skabe incitament til at fravælge friheden

Kort om afsnittet:

Dette afsnit handler om risikoen for, at de nye fagplaner, dokumentationskrav og tilbagefaldsreglen gør det mere byrdefuldt og usikkert for de frie grundskoler at benytte deres lovfæstede frihed. Skolerne kan dermed få et incitament til at følge folkeskolens model, selv om de formelt har mulighed for at vælge deres egen.

Skoleforeningerne argumenterer for, at *friheden også skal være reel og praktisk anvendelig*. Det kræver blandt andet, at den hidtidige mulighed for at kombinere folkeskolens mål med egne løsninger afklares og bevares, at dokumentationskravene er rimelige, og at reglerne er tilstrækkeligt klare.

Problemstillingen behandles særskilt, fordi den viser *den samlede virkning af de foregående problemstillinger*: Lovgivningen kan føre til ensretning, uden at den direkte kræver det.

De frie grundskolers frihed har kun reel betydning, hvis skolerne også i praksis har mulighed for at benytte den. En formel adgang til at fastsætte egne mål og undervisningsplaner er ikke tilstrækkelig, hvis de administrative krav, den retlige usikkerhed og konsekvenserne af eventuelle mangler gør det væsentligt mere byrdefuldt at vælge egne løsninger end at følge folkeskolens.

Den hidtidige ordning giver mulighed for en pragmatisk kombination af Fælles Mål og egne mål

Skoleforeningernes erfaring er, at mange frie grundskoler i dag vælger at følge folkeskolens Fælles Mål frem for at udarbejde et fuldstændigt sæt egne slutmål, delmål og undervisningsplaner.

Valget er imidlertid også fagligt og praktisk begrundet. Fælles Mål har i væsentligt omfang karakter af mål for elevernes kundskaber og færdigheder og kan derfor anvendes som et fælles fagligt referencegrundlag, uden at skolen dermed nødvendigvis skal overtage folkeskolens formål, undervisningsmetoder, pædagogik eller samlede undervisningsorganisering.

Den hidtidige forståelse, som også fremgår af ministeriets hjemmeside, er desuden, at en skole kan vælge at udarbejde egne mål i nogle fag og følge folkeskolens Fælles Mål i de øvrige. Ministeriet beskriver desuden muligheden for, at en skole, der som udgangspunkt følger Fælles Mål, kan have egne mål eller undervisningsplaner i enkelte fag eller dele af fag, når dette tydeligt fremgår af skolens hjemmeside.

At en skole vælger at følge Fælles Mål helt eller delvist, er derfor ikke nødvendigvis udtryk for, at den ønsker at ligne folkeskolen. Det kan være et bevidst og pragmatisk valg af fagligt referencegrundlag, samtidig med at skolen fastholder sin egen undervisningsorganisering og sit pædagogiske særpræg.

Lovforslaget kan ændre forudsætningerne for den hidtidige fleksibilitet

Efter den foreslåede tilbagefaldsregel bliver hele *Fagets indhold* gældende, herunder fagplanernes indholdsområder og faglige mål for hvert trinforløb.

Lovforslaget giver samtidig anledning til usikkerhed om, hvordan den hidtidige mulighed for at kombinere folkeskolens mål med egne mål og undervisningsplaner i udvalgte fag eller dele af fag skal fungere under de nye fagplaner.

Det bør derfor udtrykkeligt afklares, om skolerne fortsat kan anvende folkeskolens faglige mål som udgangspunkt og alene fastsætte egne mål eller planer på de områder, hvor de ønsker at afvige, og hvilke retlige bindinger der i så fald følger med.

Dette spørgsmål er væsentligt, fordi skolerne ellers kan blive stillet over for et vanskeligere valg end i dag: Enten må de acceptere, at hele *Fagets indhold* bliver gældende, eller også må de påtage sig arbejdet med egne mål og omfattende undervisningsplaner.

Friheden kan blive den mest byrdefulde løsning

Efter lovforslaget skal skoler, der ønsker at fastsætte egne mål, sikre, at deres slutmål står mål med de faglige mål på sidste trinforløb i folkeskolens fagplaner. De skal desuden udarbejde undervisningsplaner, som blandt andet beskriver progressionen frem mod slutmålene i fag med flere trinforløb.

Jo mere en skoles undervisning adskiller sig fra folkeskolens fagopdeling og progression, desto større kan behovet blive for at forklare, hvordan skolen opfylder stå mål med-kravet.

Det skaber en uhensigtsmæssig sammenhæng mellem frihed og administrativ belastning: Skolerne kan få et praktisk incitament til at tilrettelægge undervisningen tættere på folkeskolens model, ikke fordi denne model nødvendigvis er fagligt bedre egnet til skolens elever eller værdigrundlag, men fordi den er lettere at dokumentere og få anerkendt.

Retlig usikkerhed kan føre til forsigtighed frem for faglig udvikling

Der er væsentlig retlig usikkerhed om, hvilke krav de frie grundskoler fremover skal opfylde. Usikkerheden vedrører blandt andet forholdet mellem folkeskolens formål og skolernes egne værdigrundlag, betydningen af fagplanernes pædagogiske beskrivelser, rækkevidden af kravene til fagligt indhold og progression samt kriterierne for, hvornår skolernes dokumentation er tilstrækkelig.

Når grænserne for skolernes frihed er uklare, risikerer skolerne at vælge løsninger, der ligger tættere på folkeskolens, frem for at udvikle undervisningen med udgangspunkt i deres egne faglige og pædagogiske overbevisninger.

Denne usikkerhed kan i sig selv påvirke skolernes valg. En skole kan vælge at lægge sig tættere op ad folkeskolens fagplaner for at mindske risikoen for uenighed om, hvorvidt dens egne mål og planer opfylder lovgivningens krav.

Tilbagefaldsreglen kan forstærke incitamentet

Hvis en skoles undervisningsplan ikke i tilstrækkelig grad beskriver eller sandsynliggør progressionen frem mod skolens egne slutmål, kan skolen blive omfattet af folkeskolens *Fagets indhold*, herunder de faglige mål for hvert trinforløb.

Samtidig er rækkevidden af den frihed, der fortsat skal gælde for skoler omfattet af tilbagefaldsreglen, ikke tilstrækkeligt afklaret. Lovbemærkningerne henviser til, at skolerne fortsat har "en vis frihed" til at organisere fagene på andre trin, men præciserer ikke nærmere, hvor langt denne frihed rækker.

Usikkerheden om tilbagefaldsreglens anvendelse og mulige konsekvenser kan i sig selv skabe et incitament til at vælge en mindre selvstændig faglig organisering.

Risiko for, at folkeskolens fagplaner bliver det sikre standardvalg

En sådan udvikling vil ikke nødvendigvis skyldes et direkte lovkrav om at følge folkeskolen. Den kan opstå som følge af den samlede virkning af dokumentationskrav, uklare vurderingskriterier og risikoen for indgribende konsekvenser.

De frie grundskolers særstilling bygger på, at de kan nå frem til et fagligt sammenligneligt resultat ad andre veje end folkeskolens. Hvis lovgivningen gør det væsentligt lettere og sikrere at vælge folkeskolens vej, kan denne særstilling gradvist miste sit praktiske indhold.

Behov for en regulering, der understøtter den reelle frihed

Det forudsætter, at stå mål med-kravet fastholdes som et krav om faglig sammenlignelighed, og at vurderingen af skolernes undervisning ikke i praksis bliver en vurdering af, hvor tæt skolerne følger folkeskolens fagplaner.

Det forudsætter desuden enklere dokumentationsformer, klare kriterier for vurderingen af skolernes egne løsninger og en regulering, hvor eventuelle dokumentationsmangler ikke uden videre kan få vidtgående konsekvenser for skolernes undervisningstilrettelæggelse.

Skoleforeningerne finder på den baggrund, at de foreslåede ændringer vedrørende de frie grundskoler bør udgå af lovforslaget og i stedet behandles i en særskilt proces, hvor konsekvenserne for skolernes frihed, dokumentationsbyrde og retssikkerhed kan undersøges samlet.

De frie grundskoler skal stå mål med folkeskolen – de skal ikke ligne folkeskolen.

Bilag 4. Skoleforeningernes alternative forslag til regulering af de frie grundskoler i lyset af Fagfornyelsen

Forslagets baggrund og rolle i høringssvaret

Skoleforeningernes forslag til ny regulering er udarbejdet som led i den dialog med ministeriet, der har fundet sted om Fagfornyelsens betydning for de frie grundskoler. I dette forløb blev foreningerne bedt om at bidrage med et konkret forslag til en mulig "landingsbane" for den fremtidige regulering.

Foreningerne udarbejdede på den baggrund et samlet forslag til lovtekst og lovbemærkninger, ledsaget af et hensigtspapir, der redegør for de grundlæggende hensyn og overvejelser bag forslaget.

Ved at lade materialet indgå som et samlet bilag til høringssvaret ønsker skoleforeningerne at synliggøre det konstruktive bidrag, de har søgt at yde til lovgivningsarbejdet, og samtidig konkretisere, hvordan reguleringen efter deres opfattelse kan udformes med respekt for både stå mål med-kravet, de frie grundskolers frihed og behovet for gennemsigtighed, ansvarlighed og et legitimt tilsyn.

Det afgørende er ikke nødvendigvis, om netop denne model vælges. Det afgørende er, at der i den videre lovgivningsproces foretages en reel og begrundet stillingtagen til de grundlæggende hensyn og problemstillinger, som forslaget søger at håndtere.

Som det fremgår af hovedhøringssvarets afsnit 5, har skoleforeningerne vanskeligt ved at se, hvordan disse hensyn hidtil har fået konkret betydning for det foreliggende lovforslags udformning.

Bilaget skal derfor også tydeliggøre, hvilke principielle spørgsmål der fortsat efter foreningernes opfattelse kræver en nærmere politisk, juridisk og faglig behandling.

Uanset hvilken konkret reguleringsmodel der måtte blive besluttet, fastholder skoleforeningerne de grundlæggende hensyn bag deres forslag som centrale for en fremtidig regulering af de frie grundskoler.

De overordnede hensigter med skoleforeningernes forslag til ny regulering:

1. At fastholde den grundlæggende balance mellem faglige krav og skolefrihed

Forslaget skal sikre, at de frie grundskolers undervisning fortsat står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen, uden at skolerne dermed bindes til folkeskolens formål, værdigrundlag, pædagogik, undervisningsmetoder eller faglige organisering.

Det faglige referencepunkt skal være elevernes kundskaber og færdigheder på folkeskolens afsluttende niveau – ikke folkeskolens konkrete vej frem mod dette niveau.

2. At skabe en klarere og mere sammenhængende regulering

Forslaget skal tydeliggøre, hvilke krav der vedrører undervisningens faglige niveau, og hvilke der vedrører andre selvstændige forpligtelser.

Der skelnes derfor mellem sandsynliggørelsen af stå mål med-kravet (§ 1 a), skolens arbejde med elevernes alsidige personlige udvikling (§ 1 b) og den løbende evaluering af og information om den enkelte elevs udbytte (§ 1 c).

Hensigten er ikke at svække skolernes forpligtelser, men at tydeliggøre deres forskellige formål og retlige betydning.

3. At erstatte detaljerede plan- og målkrav med en reel og legitim sandsynliggørelse

Forslaget skal gøre det muligt for skolerne at sandsynliggøre, at deres samlede undervisningstilbud står mål med folkeskolens, gennem beskrivelser af undervisningens organisering, faglige sigtepunkter og evaluering af undervisningspraksis.

Dokumentationen skal være tilstrækkelig til at skabe gennemsigtighed og danne grundlag for et sagligt tilsyn, men samtidig give plads til forskellige faglige strukturer, progressioner og pædagogiske tilgange.

4. At afskaffe tilbagefaldsreglen og sikre større retssikkerhed

Forslaget indebærer, at mangler ved skolernes egne mål eller dokumentation ikke automatisk skal medføre, at dele af folkeskolens fagplaner bliver bindende for frie grundskoler.

I stedet skal der gælde et tydeligt og selvstændigt krav om sandsynliggørelse, som giver myndighederne et grundlag for vurdering og tilsyn uden at gøre folkeskolens fagplaner til en obligatorisk reguleringsmodel.

5. At skabe en robust regulering, der kan fungere uafhængigt af ændringer i folkeskolens styringsmodel

Forslaget skal etablere en regulering, som ikke løbende skal ændres, hver gang folkeskolens fagplaner, didaktiske principper eller styringsredskaber ændres.

De frie grundskoler skal fortsat forholde sig til udviklingen i folkeskolens faglige slutniveau og obligatoriske fag, men ikke automatisk overtage ændringer i folkeskolens pædagogiske og organisatoriske styring.

6. At styrke gennemsigtighed, ansvarlighed og grundlaget for legitimt tilsyn

Forslaget bygger på, at de frie grundskolers frihed er forbundet med en forpligtelse til at synliggøre, hvordan deres undervisning er tilrettelagt med henblik på at opfylde de fælles faglige krav.

Hensigten er at skabe et tydeligt og anvendeligt grundlag for dialog mellem skoler, forældre, tilsynsførende og myndigheder, samtidig med at skolernes frihed til selv at vælge undervisningens indhold, metoder og organisering respekteres.

Skoleforeningernes hensigtspapir samt konkrete forslag til lovtekst og bemærkninger som fremlagt for til departementet

Hensigtspapir vedrørende justering af reguleringen af frie grundskoler i lyset af Fagfornyelsen

Skoleforeningernes teknikergruppe fremsender – med fuldt mandat fra de fem skoleforeninger – et samlet forslag til nye bestemmelser i friskoleloven (§§ 1a - c) med tilhørende lovbemærkninger.
Forslaget bygger på dialogen med ministeriet siden 2025 om Fagfornyelsens betydning for de frie grundskoler og "stå mål med-kravet". Det udgør skoleforeningernes samlede bidrag til en fremtidig reguleringsramme og peger på en mulig landingsbane for det videre arbejde.

Nærværende papir skal forstås som et rammepapir/hensigtspapir, hvor de overordnede hensyn og begrundelser udfoldes, mens bilag 2 indeholder de konkrete forslag til lovparagraffer og tilhørende lovbemærkninger

Fagfornyelsen og behovet for lovgivningsmæssig afgrænsning

Skoleforeningernes forslag skal ses i lyset af arbejdet med folkeskolens nye fagplaner under Fagfornyelsen. Skoleforeningerne finder det grundlæggende positivt, at folkeskolens undervisning - med Fagfornyelsen - i højere grad beskrives og begrundes med udgangspunkt i formål, værdier og sammenhæng i undervisningen. På dette punkt er der et tydeligt slægtskab med de frie grundskoler, hvor undervisningens indhold og tilrettelæggelse traditionelt udspringer af skolens eget formål og værdigrundlag.
Netop denne udvikling aktualiserer imidlertid spørgsmålet om reguleringen af de frie grundskoler.

Fagplanernes formål og dannelsesideal som strukturerende princip
De foreløbige analyser af procesmateriale og udkast til fagplaner viser, at folkeskolens formål og dannelsesideal i de nye fagplaner ikke alene fungerer som en overordnet ramme, men indgår som et gennemgående strukturerende princip for fagplanernes indhold, progression og didaktiske begrundelse - hvilket også har været opdraget. Dermed bliver faglige mål, didaktiske tilgange, værdimæssige hensyn og organisatoriske valg uløseligt sammenvævede og vanskelige at adskille analytisk og reguleringsmæssigt.

Konsekvenser for stå mål med-kravet
Det skaber en ny situation i relation til stå mål med-kravet. Hvis folkeskolens fagplaner anvendes som direkte eller indirekte reference (bindinger) for de frie grundskolers forpligtelser, vil det være vanskeligt at adskille det faglige kundskabs- og færdighedsniveau fra de værdimæssige, didaktiske og strukturelle elementer, som fagplanerne også indeholder. Det kan føre til et øget pres mod ensretning med folkeskolens formål, pædagogiske ideer og dannelsesidealer, og det udfordrer den historiske balance mellem det legitime krav om et fagligt niveau, der står mål med folkeskolens, og de frie grundskolers idé- og pædagogiske frihed efter grundlovens § 76 og lov om friskoler og private grundskoler m.v. §1, stk. 1, hvorefter *friskoler og private grundskoler inden for lovens rammer kan give undervisning, der stemmer med skolernes egen overbevisning, og tilrettelægge undervisningen i overensstemmelse hermed.*

Behovet for en tydeligere lovgivningsmæssig afgrænsning
Skoleforeningernes analyse peger derfor på et behov for en tydeligere lovgivningsmæssig afgrænsning af, hvad der udgør referencepunktet for stå mål med-kravet, og hvordan dette kan sandsynliggøres. Formålet er at sikre en regulering, hvor vurderingen af opfyldelsen fortsat knytter sig til undervisningens samlede egnethed til at føre frem mod folkeskolens faglige slutniveau, altså kundskaber og færdigheder - og ikke til bestemte styringsmodeller, didaktiske principper eller værdimæssige udgangspunkter.

Bestemmelser og bemærkninger som samlet regulering

Skoleforeningernes forslag til de konkrete bestemmelser skal i høj grad skabe legitimitet og et mere operationelt grundlag for sandsynliggørelsen af stå mål med-kravet. Samtidig er de tilhørende lovbemærkninger *afgørende* for at sikre de nødvendige afgrænsninger og fortolkningsrammer.
Bestemmelser og bemærkninger må derfor ses som et samlet forslag, hvor bemærkningerne er centrale for forståelsen og anvendelsen af reguleringen i praksis.

Videreførelse i en ny reguleringsramme

Forslaget indebærer på flere områder en videreførelse af centrale elementer fra de nuværende bestemmelser (§§1a - c), men med et ændret fokus og en tydeligere struktur i reguleringen. Krav om beskrivelse, evaluering, offentliggørelse og information til forældre og elever videreføres således, men placeres i en ny og mere sammenhængende ramme.

Et centralt hensyn i forslaget er at styrke de frie grundskolers legitimitet gennem gennemsigtighed, ansvarlighed og et tydeligt grundlag for dialog og tilsyn. Friheden forudsætter, at skolerne kan synliggøre, hvordan undervisningen er organiseret med henblik på at opfylde det fælles samfundsmæssige krav, som stå mål med-kravet udgør. Forslaget søger derfor at skabe en regulering, hvor skolernes egne valg og forudsætninger for undervisningen fremstår tydelige for forældre, tilsynsførende og myndigheder, uden at dette fører til detailstyring eller ensretning.

Adskillelse mellem "stå-mål-med" og andre forpligtelser

Et væsentligt greb i forslaget er, at de bestemmelser, der vedrører sandsynliggørelsen af stå mål med-kravet, samles og afgrænses i én bestemmelse (§ 1 a). Her fastlægges de forpligtende forudsætninger for, hvordan en fri grundskole skal sandsynliggøre, at undervisningen samlet set er egnet til at føre frem mod et fagligt niveau, der står mål med folkeskolens slutniveau.
Andre dele af skolens virksomhed fremgår af selvstændige bestemmelser (§ 1 b og § 1 c). Disse bestemmelser vedrører ikke sandsynliggørelsen af det faglige stå mål med-krav, men fastlægger fortsat klare og forpligtende lovkrav til skolerne. Kravene om beskrivelse af arbejdet med elevernes alsidige personlige udvikling, offentliggørelse heraf, løbende information til elever og forældre samt evaluering af elevernes udbytte er således fortsat en del af skolens lovbestemte forpligtelser og kan indgå i tilsynets vurdering af skolens samlede virksomhed.

Adskillelsen indebærer derfor ikke en svækkelse af disse krav, men en tydeliggørelse af deres formål og placering i reguleringen. Herved bliver det klarere, hvilke elementer der indgår i vurderingen af stå mål med-kravet, og hvilke der vedrører andre lovbestemte dimensioner af skolens virksomhed.
Denne struktur hænger sammen med intentionen bag stå mål med-kravet, som vedrører undervisningens samlede egnethed til at føre eleverne frem mod et fagligt slutniveau - ikke skolens formål, didaktik eller værdimæssige udgangspunkt.

Tidløs og robust regulering

Det har desuden været en væsentlig hensigt med forslaget at skabe en regulering, der er robust over tid og så vidt muligt uafhængig af ændringer i folkeskolens styringsmodeller og fagplaner. Reguleringen af frie grundskoler bør ikke skulle justeres hver gang folkeskolens didaktiske tænkning, struktur eller planredskaber ændres. Forslaget er derfor konstrueret med et entydigt referencepunkt i folkeskolens faglige kundskabs- og færdighedsniveau på det afsluttende niveau for de obligatoriske fag, frem for i folkeskolens fagplaner eller styringsformer.

En sådan regulering kan imidlertid ikke være helt uafhængig af udviklingen i folkeskolen. Når det faglige slutniveau ændrer sig, eller hvis der indføres nye obligatoriske fag i folkeskolen, vil de frie grundskoler fortsat skulle forholde sig til dette som en del af stå mål med-kravet. Forslaget søger ikke at fjerne dette forhold, men at placere det i en klar og stabil ramme, hvor det er slutniveauet for kundskaber og færdigheder - og ikke folkeskolens pædagogiske eller didaktiske styringsmodeller - der udgør referencepunktet.

Fra tilbagefaldsregel til utvetydigt sandsynliggørelseskrav

Efter den gældende § 1 a, stk. 4, gælder det, at hvis en fri grundskole ikke har fastsat slutmål og delmål, der står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen, finder folkeskolens kompetencemål (Fælles Mål) anvendelse som reference for undervisningen. Tilbagefaldsreglen indebærer dermed, at folkeskolens målstruktur kan blive det direkte vurderingsgrundlag for skolens undervisning, hvis skolens egne mål ikke anses for tilstrækkelige.

Forslaget indebærer, at en sådan tilbagefaldsregel ikke videreføres. Baggrunden er, at en tilbagefaldsregel med direkte reference til folkeskolens fagplaner kan udfordre de frie grundskolers idé- og pædagogiske frihed og samtidig svække den klare afgrænsning af, hvad stå mål med-kravet vedrører.

Fraværet af en tilbagefaldsregel indebærer imidlertid ikke, at myndighederne står uden et vurderingsgrundlag. Med forslaget etableres i stedet et krav om et tydeligt og sammenhængende grundlag for sandsynliggørelsen af stå mål med-kravet, som kan anvendes i dialog og tilsyn uden at skulle falde tilbage på folkeskolens fagplaner som normerende reference.

Fraværet af en tilbagefaldsregel betyder samtidig ikke, at frie grundskoler ikke kan vælge at anvende folkeskolens fagplaner som udgangspunkt for deres undervisning. Skoler, der vælger at gøre dette, er dog fortsat fuldt ud omfattet af lov om friskoler og private grundskoler m.v., herunder kravene om at

sandsynliggøre opfyldelsen af stå mål med-kravet gennem beskrivelse af organisering, fastlæggelse af sigtepunkter og evaluering af undervisningspraksis. Anvendelsen af folkeskolens fagplaner skal i så fald indgå som et element i skolens egen sandsynliggørelse. Den fritager ikke skolen for de lovfastsatte krav. Anvendelsen af folkeskolens fagplaner vil dermed være et pædagogisk og organisatorisk valg fra skolens side - ikke en reguleringsmæssig standard, der automatisk bringes i anvendelse gennem en tilbagefaldsregel.

Kundskaber og færdigheder som referencepunkt

I forslaget anvendes konsekvent betegnelsen *kundskaber og færdigheder* som referencepunkt for stå mål med-kravet. Dette valg er bevidst og har til formål at fastholde en klar og afgrænset forståelse af, hvad kravet vedrører.
Med *kundskaber* forstås elevernes viden, begrebsforståelse og indsigt inden for et fagligt område. Med *færdigheder* forstås elevernes evne til at anvende denne viden i praksis, herunder at anvende metoder, redskaber og faglige arbejdsmåder. Tilsammen udgør kundskaber og færdigheder det faglige niveau, som undervisningen samlet set sigter mod at føre eleverne frem imod.

Henvisningen til kundskaber og færdigheder vedrører alene undervisningens faglige slutniveau og indebærer ikke binding til bestemte didaktiske tilgange, fagforståelser, erkendeformer, progressioner eller pædagogiske metoder. Begreberne skal således forstås som et fagligt referencepunkt og ikke som en norm for undervisningens tilrettelæggelse.

I lyset af Fagfornyelsen og folkeskolens nye fagplaner er denne afgrænsning særlig væsentlig. De nye fagplaner sammenvæver i høj grad faglige mål, didaktiske tilgange, værdimæssige hensyn og dannelsesidealer. Ved tydeligt at fastholde kundskaber og færdigheder som referencepunkt sikres det, at vurderingen af stå mål med-kravet fortsat knytter sig til undervisningens faglige egnethed og det faglige slutniveau - og ikke til folkeskolens formål, værdigrundlag eller didaktiske forståelse.
Denne afgrænsning understøtter både de frie grundskolers idé- og pædagogiske frihed og muligheden for et sagligt og legitimt tilsyn.

Nyoprettede frie grundskoler

I forslaget er også nye bestemmelser for, hvornår nyoprettede frie grundskoler skal opfylde krav om offentliggørelse på skolen hjemmeside. Formålet er at skabe en rimelig og proportional overgang for nyoprettede skoler, så skolen har mulighed for at etablere og konsolidere sin undervisningspraksis, før de fulde krav til sandsynliggørelse og offentliggørelse skal være opfyldt.

En ny sammenhængende struktur – intentioner med de konkrete forslag

Samlet set etablerer forslaget til § 1 a - § 1 c en tydelig og sammenhængende struktur for reguleringen af de frie grundskolers virksomhed. Bestemmelserne tydeliggør tre forskellige, men indbyrdes forbundne dimensioner af skolens opgave:

- § 1 a vedrører undervisningens samlede egnethed til at føre frem mod et fagligt kundskabs- og færdighedsniveau, der er sammenligneligt med folkeskolens slutniveau i de obligatoriske fag, og fastlægger de forpligtende forudsætninger for sandsynliggørelsen af stå mål med-kravet gennem organisering, sigtepunkter, evaluering af undervisningspraksis og offentliggørelse.
- § 1 b vedrører skolens samlede undervisningstilbud i relation til elevernes alsidige personlige udvikling og synliggør sammenhængen mellem undervisning, fællesskab, værdigrundlag og dannelse som en selvstændig dimension af skolens virksomhed.
- § 1 c vedrører skolens løbende pædagogiske arbejde med elevernes læring og udvikling gennem evaluering og information til elever og forældre og fastholder, at der består en klar informations- og evalueringsforpligtelse, samtidig med at skolen selv beslutter, hvordan denne forpligtelse udmøntes i praksis.

Hensigt: Ny § 1 a, stk. 1–7. Sandsynliggørelse af "stå mål med"

Et samlet grundlag for sandsynliggørelse
Ny § 1 a, stk. 1–7 har til formål at samle de forpligtende forudsætninger for sandsynliggørelsen af stå mål med-kravet i én sammenhængende paragraf. Dette sker gennem krav om *beskrivelse af undervisningens organisering, fastlæggelse af sigtepunkter, regelmæssig evaluering af undervisningspraksis samt offentliggørelse heraf*.
Elementerne udgør tilsammen et gennemsigtigt grundlag for dialog og tilsyn med undervisningens samlede egnethed til at føre frem mod folkeskolens faglige slutniveau i de obligatoriske fag. Samtidig er det en forudsætning for bestemmelsens anvendelse, at den læses i sammenhæng med de tilhørende lovbemærkninger, som fastlægger de nødvendige afgrænsninger og fortolkningsrammer for sandsynliggørelsen af stå mål med-kravet i relation til de frie grundskolers frihedsrettigheder.
Hensigten er at skabe et klart og operationelt grundlag for, hvordan frie grundskoler kan sandsynliggøre, at undervisningen samlet set er tilrettelagt med henblik på at føre eleverne frem mod et fagligt kundskabs- og færdighedsniveau, der er sammenligneligt med folkeskolens afsluttende niveau, og hvordan undervisningen samlet set omfatter de obligatoriske fag.

Organisering af undervisningen
Organiseringen af undervisningen repræsenterer et nyt skærpet fokus i lovgivningen. Ved *organisering* af undervisningen forstås skolens beskrivelse af, hvordan undervisningen er struktureret over skoleforløbet, herunder hvornår undervisningen forventes at nå et fagligt slutniveau i de obligatoriske fag. Organiseringen kan beskrives i relation til klassetrin, alder eller andre organiseringsstrukturer og forudsætter ikke, at undervisningen følger folkeskolens fagopdeling eller progression.

Sigtepunkter for undervisningens faglige progression
Med sigtepunkter introduceres et nyt begreb i lovgivningen. *Sigtepunkter* forstås som faglige pejlemærker for undervisningens forventede progression frem mod slutniveauet. De angiver, hvilket fagligt kundskabs- og færdighedsniveau undervisningen forventes at have ledt frem mod på bestemte tidspunkter i skoleforløbet, uden at være mål for den enkelte elevs faktiske kunnen eller bindende delmål.

Evaluering af undervisningspraksis
Evalueringskravet understreger, at sandsynliggørelsen ikke alene sker gennem beskrivelser, men også gennem en løbende refleksion over undervisningspraksis i relation til organisering, sigtepunkter og det faglige slutniveau. Det er således ikke den enkelte elevs faktiske faglige niveau eller opfyldelsen af bestemte delmål, der sandsynliggøres, men undervisningens organisering, progression og sammenhæng som forudsætning for, at slutniveauet kan nås.

Undervisningen som genstand for stå mål med-kravet
Denne tilgang afspejler samtidig en bevægelse, som også genfindes i folkeskolens nye fagplaner, hvor fokus i højere grad rettes mod *dét som undervisningen skal* frem for fastlæggelse af mål for eleverne. I relation til stå mål med-kravet er det tilsvarende "*undervisningen*, der som helhed skal stå mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen".

Retssikkerhed, tilsyn og fastholdelse af skolernes frihed
§1a styrker dermed både retssikkerheden for skolerne og grundlaget for et sagligt og legitimt tilsyn, samtidig med at de frie grundskolers idé- og pædagogiske frihed fastholdes.
Bestemmelsen ændrer ikke ved selve stå mål med-kravet, men præciserer, hvordan det kan sandsynliggøres.

Hensigt: Ny § 1 b, stk. 1-3. Elevernes alsidige personlige udvikling

Dannelsesopgaven som en del af skolens samlede undervisningstilbud
Ny § 1 b har til formål at synliggøre den del af de frie grundskolers virksomhed, der vedrører elevernes alsidige personlige udvikling, som et selvstændigt og integreret element i skolens samlede undervisningstilbud. Hensigten er at tydeliggøre sammenhængen mellem skolens undervisningstilbud, værdigrundlag og dannelsesmæssige formål uden at knytte dette til sandsynliggørelsen af stå mål med-kravet.

Alsidig personlig udvikling i undervisning og fællesskab
Bestemmelsen afspejler, at den frie grundskole - ligesom folkeskolen - ikke alene er leverandør af fagligt indhold, men også et undervisnings- og fællesskabssted, hvor elevernes personlige udvikling indgår som en naturlig del af skolens virksomhed. Alsidig personlig udvikling skal i denne sammenhæng forstås som dannelseselementer i ikke-udtømmende forstand, der udspringer af elevernes deltagelse i undervisning og fællesskaber og naturligt relaterer sig til skolens pædagogiske og idémæssige overbevisning.

Skolens eget værdigrundlag som dannelsesmæssigt udgangspunkt
Bestemmelsen kan samtidig ses som de frie grundskolers egen synliggørelse af sammenhængen mellem undervisning og dannelse - i nogen grad parallelt med *den didaktiske treklang* i folkeskolens nye fagplaner, hvor undervisningens formål, indhold og tilrettelæggelse er tæt knyttet til folkeskolens formålsparagraf og dannelsesideal. For de frie grundskoler tager denne sammenhæng imidlertid udgangspunkt i skolens eget formål og værdigrundlag og ikke i folkeskolens formålsforståelse.

En selvstændig placering af dannelsesopgaven
Et centralt formål med bestemmelsen er samtidig at adskille skolens dannelsesopgave fra vurderingen af det faglige stå mål med-krav. Hvor § 1 a vedrører undervisningens egnethed til at føre frem mod et fagligt slutniveau, vedrører § 1 b skolens pædagogiske og værdimæssige grundlag og det samlede undervisningstilbud. Herved synliggøres begge dimensioner af skolens virksomhed uden at sammenblande dem i reguleringen.

Gennemsigtighed om skolens dannelsesmæssige arbejde
§1b bidrager dermed til gennemsigtighed og legitimitet omkring skolens arbejde med elevernes alsidige personlige udvikling, samtidig med at de frie grundskolers idé- og pædagogiske frihed fastholdes.

Hensigt: Ny § 1 c, stk. 1-2. Løbende information og evaluering af den enkelte elevs udbytte

Information og evaluering som en løbende forpligtelse
Ny § 1 c har til formål at fastholde og tydeliggøre de frie grundskolers forpligtelse til løbende at informere elever og forældre om elevens udbytte af skolegangen og til at foretage evaluering af elevernes udbytte som en integreret del af undervisningen. Hensigten er at understøtte dialogen mellem skole, elev og forældre og at sikre, at undervisningen løbende kan tilrettelægges under hensyntagen til den enkelte elevs behov og forudsætninger.

Frihed i valg af evalueringsformer
Det er en kerneforståelse i bestemmelsen, at der består en klar informations- og evalueringsforpligtelse, men at det fortsat er den enkelte frie grundskole, der inden for lovens rammer beslutter, hvordan information og evaluering tilrettelægges og gennemføres. Bestemmelsen fastlægger således ikke bestemte evalueringsformer, redskaber eller dokumentationskrav, men forpligter skolen til løbende at arbejde med evaluering som et pædagogisk redskab i undervisningen.

Evaluering som en del af skolens pædagogiske arbejde
Bestemmelsen vedrører den pædagogiske evaluering af elevens udbytte og undervisningens tilrettelæggelse og skal ses som et supplement til § 1 a og § 1 b. Hvor § 1 a vedrører undervisningens egnethed i forhold til det faglige slutniveau, og § 1 b vedrører undervisningstilbuddets dannelsesmæssige dimension, vedrører § 1 c skolens løbende pædagogiske arbejde med elevernes læring og udvikling.

Et fremadrettet pædagogisk sigte
Evalueringen efter § 1 c har et fremadrettet og pædagogisk sigte og udgør ikke dokumentation for opfyldelsen af stå mål med-kravet. Formålet er, at evalueringen understøtter undervisningens differentiering og udvikling, så eleven - så vidt muligt - tilegner sig de kundskaber og færdigheder, som undervisningen sigter mod, herunder i relation til skolens fastlagte sigtepunkter og det faglige slutniveau.

Elevperspektivet og dialogen med forældrene
Bestemmelsen viderefører dermed eksisterende forpligtelser, men tydeliggør deres pædagogiske karakter og deres placering i reguleringen. Hensigten er at fastholde elevperspektivet og dialogen med forældre som en naturlig del af skolens opgave, der ikke er direkte relateret til stå mål med-kravet.

Opsummerende

Tilsammen tydeliggør bestemmelserne §§1a -1c en regulering, hvor sandsynliggørelsen af stå mål med-kravet, skolens dannelsesopgave og den løbende pædagogiske evaluering af elevernes udbytte holdes klart adskilt, samtidig med at de indgår i en samlet forståelse af skolens virksomhed. Herved styrkes både gennemsigtighed, retssikkerhed og legitimitet, uden at de frie grundskolers idé- og pædagogiske frihed indskrænkes.
Det er afgørende, at bestemmelserne læses i sammenhæng med de tilhørende lovbemærkninger: Hvor bestemmelserne fastlægger de forpligtende krav, fastlægger bemærkningerne de nødvendige afgrænsninger og fortolkningsrammer, som sikrer, at reguleringen anvendes i overensstemmelse med de frie grundskolers frihedsrettigheder. Bestemmelser og bemærkninger udgør derfor et samlet reguleringsgrundlag.

Den videre proces

Det samlede forslag til nye bestemmelser og tilhørende lovbemærkninger fremgår af bilag 2.

På denne baggrund ønsker skoleforeningerne – via teknikergruppen – at indgå i en videre dialog med departementet om det konkrete forslag og de hensyn og overvejelser, der ligger til grund herfor med henblik på at bidrage konstruktivt til det videre arbejde med at etablere en reguleringsramme, der er robust i forhold til folkeskolens nye fagplaner og samtidig fastholder den grundlæggende balance mellem frihed, legitimitet og tilsyn.

Forslag til ny §1a - 1c. Lovtekst og bemærkninger

Ny §1a | Sandsynliggørelse af "stå mål med"

Forslag til ny bestemmelse – § 1 a, stk. 1

Stk. 1: Frie grundskoler skal sandsynliggøre, at undervisningen samlet set står mål med det faglige kundskabs- og færdighedsniveau på det afsluttende niveau (slutniveau) for de obligatoriske fag i folkeskolen.

Forslag til bemærkninger – § 1 a, stk. 1

Sandsynliggørelse af stå mål med-kravet
Bestemmelsen § 1 a, stk. 1 fastlægger grundlæggende et krav om sandsynliggørelse af, at en fri grundskoles undervisning fører frem til et fagligt slutniveau, der svarer til slutniveauet i folkeskolens obligatoriske fag og dermed, at undervisningen står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen. Kravene til, hvordan den frie grundskole konkret skal sandsynliggøre dette, fremgår af §1a, stk. 2 - 7. Der er tale om beskrivelseskrav, evalueringskrav og offentliggørelseskrav. Sandsynliggørelseskravet i §1a kan ikke forstås bredere end de krav, der fremgår af §1a, stk. 2 - 7.

Stå mål med-kravets grundlovsmæssige forankring
Stå mål med-kravet er en kernebestemmelse forankret i grundlovens § 76. Bestemmelsen beskytter både forældreretten og mindretalsretten og giver forældre mulighed for at vælge, at deres barn undervises på

anden vis end i den offentlige skole. Samtidig fastlægger grundlovens § 76 statens legitime ret til – af hensyn til barnet – at stille krav om, at undervisningen leder frem mod et fagligt kundskabs- og færdighedsniveau, der svarer til folkeskolens afsluttende niveau.

Det faglige slutniveau som referencepunkt
Formålet med stå mål med-kravet er at sikre, at barnet tilbydes en undervisning, der giver samme muligheder for videre uddannelse, som hvis barnet havde gået i folkeskolen. Kravet fastlægges i forhold til det til enhver tid gældende faglige slutniveau for kundskaber og færdigheder i folkeskolens obligatoriske fag og er således ikke statisk.

De frie grundskolers frihed i undervisningens tilrettelæggelse
Folkeskolen er bundet af fælles formål, fagplaner og fastlagt progression, mens frie grundskoler har frihed fra denne struktur. Dette følger af grundlovens § 76 og kommer til udtryk i lov om friskoler og private grundskoler m.v., § 1, stk. 1, hvorefter friskoler og private grundskoler inden for lovens rammer kan give undervisning, der stemmer med skolernes egen overbevisning, og tilrettelægge undervisningen i overensstemmelse hermed.

Afgrænsning af referencepunktet for stå mål med-kravet
At undervisningen på en fri grundskole skal stå mål med den undervisning, der almindeligvis gives i folkeskolen, skal på denne baggrund forstås således, at referencepunktet alene er det faglige kundskabs- og færdighedsniveau, som undervisningen samlet set leder frem mod ved afslutningen af skoleforløbet. Kravet omfatter ikke folkeskolens formål, værdier, dannelsesideal eller didaktiske og pædagogiske principper.
Folkeskolens formål kan derfor ikke fungere som bindende reference eller standard for frie grundskoler, da dette vil stride mod de frie skolers idémæssige og pædagogiske frihed. Den frie grundskoleform kan ikke bindes til at afspejle ét bestemt formål, men bygger på friheden til at vælge et andet formål og værdigrundlag - og skabe en sammenhængende pædagogisk helhed herudfra.
Stå mål med-kravet vedrører således niveau i faglig forstand, ikke formål, metoder eller tilrettelæggelse. Kravet indebærer, at undervisningen samlet set er egnet til at føre eleverne frem mod et fagligt slutniveau, der er sammenligneligt med folkeskolens, samtidig med at vejen dertil fastlægges af den enkelte frie grundskole.

De forpligtende forudsætninger for sandsynliggørelsen
Med bestemmelsen (ny §1a) præciseres det, at frie grundskoler skal sandsynliggøre opfyldelsen af stå mål med-kravet. De nærmere og konkrete krav til denne sandsynliggørelse, de forpligtende forudsætninger, fremgår af § 1 a, stk. 2-7. Bestemmelsen vedrører således ikke den overordnede forståelsesramme for stå mål med-kravet. De forpligtende forudsætninger betegner de lovfastsatte krav, som skal være opfyldt for, at skolen kan sandsynliggøre, at undervisningen samlet set står mål med folkeskolens faglige slutniveau.

Retssikkerhed og balancen mellem rettigheder og samfundshensyn
Sandsynliggørelseskravet, §1a, stk. 1, har til formål at understøtte retssikkerheden for børn og forældre og at sikre barnets adgang til undervisning i overensstemmelse med grundlovens § 76. Kravet afspejler balancen mellem forældreretten, de frie grundskolers frihed og samfundets legitime interesse i, at undervisningspligten opfyldes på et niveau, der giver barnet mulighed for videre uddannelse.

Utilstrækkelig sandsynliggørelse og nærmere undersøgelse
Hvis sandsynliggørelsen ikke er tilstrækkelig, kan der iværkscættes en nærmere undersøgelse af, om skolens undervisning samlet set står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen (slutniveau). En sådan vurdering skal ske under hensyntagen til skolens samlede undervisningstilbud og den konkrete elevgruppe.

Sondringen mellem sandsynliggørelse og opfyldelse

Manglende opfyldelse af sandsynliggørelseskravet i § 1 a indebærer ikke i sig selv, at skolen ikke står mål med. Det betyder derimod, at skolen ikke lever op til lovens krav om de forpligtende forudsætninger for en tilstrækkelig sandsynliggørelse af målopfyldelsen.

Forslag til ny bestemmelse – § 1 a, stk. 2

Stk. 2: Frie grundskoler skal beskrive deres valgte organisering af undervisningen, herunder på hvilket tidspunkt i det samlede forløb, undervisningen forventes at nå et fagligt kundskabs- og færdighedsniveau, der er sammenligneligt med det faglige kundskabs- og færdighedsniveau på det afsluttende niveau (slutniveau) for de obligatoriske fag i folkeskolen.

Forslag til bemærkninger – § 1 a, stk. 2

Beskrivelse af undervisningens organisering
Bestemmelsen fastsætter, at frie grundskoler skal beskrive deres valgte organisering af undervisningen som led i sandsynliggørelsen af opfyldelsen af stå mål med-kravet. Formålet er at sikre, at skolens valg af organisering gøres gennemsigtig og kan danne grundlag for en saglig vurdering af, om undervisningen samlet set er tilrettelagt med henblik på at nå et fagligt kundskabs- og færdighedsniveau, der er sammenligneligt med folkeskolens slutniveau.

De obligatoriske fag i skolens samlede undervisningstilbud
Beskrivelsen af undervisningens organisering skal samtidig gøre det muligt at vurdere, om og hvordan undervisningen samlet set omfatter de obligatoriske fag, herunder hvordan disse indgår i skolens samlede undervisningstilbud. Stå mål med-kravet afhænger bl.a. af, hvilke fag, der tilbydes som obligatoriske i folkeskolen. Den frie grundskole skal stå mål med slutniveauet i de obligatoriske fag. Frie grundskoler beslutter selv om de vil udbyde valgfag. Frie grundskoler skal tilbyde en undervisning, der står mål med minimum ét af folkeskolens obligatoriske praktisk/musiske valgfag.

Frihed i undervisningens organisering og tilrettelæggelse
Bestemmelsen understreger, at den frie grundskole selv beslutter, hvordan undervisningen tilrettelægges og organiseres frem mod målopfyldelsen. Det faglige kundskabs- og færdighedsniveau skal i sidste ende være sammenligneligt med folkeskolens slutniveau (stå mål med), men vejen dertil kan være forskellig. Det indebærer bl.a., at den enkelte frie grundskole kan vælge at benævne undervisningen og fagene anderledes end i folkeskolen, lade folkeskolens obligatoriske fag indgå i andre kombinationer og forløb, have en anden progression, undervise på andre alders- eller klassetrin og tilrettelægge undervisningen uden fastsatte minimums- eller vejledende timetal.

Organiseringen som grundlag for sandsynliggørelse
Gennem beskrivelsen af undervisningens organisering sandsynliggør den frie grundskole at stå mål med-kravet opfyldes. Dette sker bl.a. ved, at beskrivelsen angiver, på hvilket tidspunkt i det samlede undervisningsforløb – f.eks. opdelt efter alder, klassetrin eller andre organisatoriske enheder – det forventes, at eleverne opnår et fagligt kundskabs- og færdighedsniveau, der er sammenligneligt med slutniveauet for de obligatoriske fag i folkeskolen. Bestemmelsen understøtter således en forudgående og strukturel sandsynliggørelse af stå mål med-kravet og danner grundlag for en eventuel efterfølgende vurdering, hvis der opstår tvivl om, hvorvidt undervisningen samlet set står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen.

Et fælles referencegrundlag for forældre og tilsyn
Beskrivelsen kan fungere som et fælles referencegrundlag for forældre, tilsynsførende og myndigheder. For forældre skal beskrivelsen give indsigt i skolens pædagogiske valg og forventninger til elevernes faglige udvikling. For tilsynsførende og myndigheder skal beskrivelsen give synlige indikatorer på, om det er

sandsynligt, at skolens undervisning samlet set fører frem mod et fagligt kundskabs- og færdighedsniveau, der er sammenligneligt med folkeskolens slutniveau.

Forslag til ny bestemmelse - § 1 a, stk. 3

Stk. 3: Frie grundskoler skal fastlægge sigtepunkter, der sandsynliggør, at undervisningen når et fagligt kundskabs- og færdighedsniveau, der er sammenligneligt med det faglige kundskabs- og færdighedsniveau på det afsluttende niveau for de obligatoriske fag i folkeskolen (slutniveau). Hvis skolens organisering af undervisningen i relation til et obligatorisk fag strækker sig længere end over tre skoleår fastlægges der minimum to sigtepunkter.

Forslag til bemærkninger - § 1 a, stk. 3

Sigtepunkter som faglige pejlemærker for progression
Bestemmelsen fastsætter, at frie grundskoler skal fastlægge *sigtepunkter* som led i sandsynliggørelsen af, at undervisningen samlet set fører frem mod opfyldelsen af *stå mål med*-kravet, jf. stk. 1. Sigtepunkterne skal fungere som faglige pejlemærker, der tilsammen dokumenterer en begrundet og sammenhængende progression i undervisningen frem mod et fagligt kundskabs- og færdighedsniveau, der er sammenligneligt med folkeskolens afsluttende niveau (slutniveau).

Sigtepunkter retter sig mod undervisningen – ikke den enkelte elev
Kravet om sigtepunkter retter sig mod undervisningens organisering og egnethed og ikke mod den enkelte elevs faktiske præstation. Sigtepunkterne skal derfor ikke forstås som mål for den enkelte elevs faktiske kunnen eller som bindende resultatkrav, der skal være opfyldt på bestemte tidspunkter. De angiver derimod de forudsætninger, som skolen fastlægger for undervisningen, og som danner grundlag for vurderingen af, om undervisningen samlet set er egnet til at føre frem mod det faglige slutniveau. Herved understøttes *stå mål med*-kravet som et samlet og helhedsorienteret krav og respekten for de frie grundskolers idémæssige og pædagogiske frihed.

Fremadrettede pejlemærker frem for bindende delmål
Begrebet *sigtepunkter* markerer, at der er tale om fremadrettede og orienterende pejlemærker for undervisningens forventede progression og retning og ikke om bindende delmål eller resultatkrav. Begrebet understreger, at vurderingen af *stå mål med*-kravet sker på et helhedsorienteret grundlag og under hensyntagen til elevernes forskellige forudsætninger og udviklingsforløb.

Skolens frihed til at fastlægge egne sigtepunkter
Kravet om sigtepunkter indebærer ikke, at frie grundskoler skal anvende folkeskolens fagplaner, mål på trinniveau eller fastlagte progression. Sigtepunkterne fastlægges af den enkelte skole inden for rammerne af skolens egen undervisningsorganisering og kan have et andet indhold, en anden opdeling og en anden terminologi end i folkeskolen. Det afgørende er, at sigtepunkterne samlet set sandsynliggør, at undervisningen er egnet til at føre frem mod et fagligt slutniveau, der er sammenligneligt med folkeskolens.

Sammenhængen mellem organisering og sigtepunkter
Fastlæggelsen af sigtepunkter forudsætter, at skolen har beskrevet undervisningens organisering, jf. stk. 2. Sigtepunkterne udgør faglige pejlemærker inden for den beskrevne organisering og fungerer som en konkretisering af undervisningens forventede progression uden at fastlægge indhold, metoder eller timetal.

Sigtepunkternes faglige og tidsmæssige placering
Sigtepunkterne skal knyttes til de obligatoriske fag eller til faglige områder, der dækker disse, og skal angive, hvilket fagligt kundskabs- og færdighedsniveau undervisningen har ledt frem mod på bestemte tidspunkter i undervisningsforløbet. Tidspunkterne fastlægges af skolen og kan f.eks. angives i relation til

alder, klassetrin, undervisningsår eller andre organisatoriske enheder, som skolen anvender. Formuleringen af sigtepunkter bør afspejle undervisningens retning og progression, f.eks. ved at angive, at undervisningen har givet mulighed for større sikkerhed, forståelse eller selvstændighed.

Minimumskrav ved længere undervisningsforløb
Hvis skolens organisering af undervisningen i relation til et obligatorisk fag strækker sig over mere end tre skoleår, skal der som minimum fastlægges to sigtepunkter. Formålet hermed er at sikre, at der foreligger en tydelig og tidsmæssigt placeret progression, som gør det muligt løbende at vurdere, om undervisningen bevæger sig i retning af det faglige slutniveau.

Sigtepunkter som en del af skolens forpligtende grundlag
Sigtepunkterne udgør en del af skolens forpligtende grundlag for sandsynliggørelsen af opfyldelsen af *stå mål med*-kravet. Ved fastlæggelsen af sigtepunkter forpligter skolen sig på de forudsætninger, som undervisningen er tilrettelagt efter. Vurderingen vedrører ikke, om et sigtepunkt er faktisk opfyldt for den enkelte elev på et givent tidspunkt, men om undervisningens organisering og praksis fremstår konsistent med de fastlagte sigtepunkter og den beskrevne progression.

Sigtepunkter som vurderingsgrundlag ved tvivl
Ved tvivl om, hvorvidt undervisningen samlet set står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen, kan skolens fastlagte sigtepunkter indgå som et centralt vurderingsgrundlag for forældre, tilsynsførende og myndigheder. Manglende sammenhæng mellem undervisningspraksis, organisering og sigtepunkter kan indikere, at sandsynliggørelsen ikke er tilstrækkelig og kan give anledning til nærmere vurdering eller opfølgning.

Sammenhængen mellem sigtepunkter og evaluering
Sigtepunkterne indgår desuden som reference for skolens løbende evaluering af undervisningspraksis, jf. stk. 6. Evalueringen skal ske i forhold til skolens egne fastlagte sigtepunkter og den beskrevne organisering af undervisningen. Justeringer af organiseringen eller af sigtepunkterne indebærer, at skolen samtidig fastlægger et nyt forpligtende grundlag for sandsynliggørelsen af *stå mål med*-kravet.

Forslag til ny bestemmelse - § 1 a, stk. 4

Stk. 4: Frie grundskoler skal på deres hjemmeside offentliggøre deres beskrivelse af deres valgte organisering af undervisningen, jf. §1a, stk. 2. Frie grundskoler skal på deres hjemmeside offentliggøre deres fastlagte sigtepunkter, jf. §1a, stk. 3.

Forslag til bemærkninger - § 1 a, stk. 4

Offentliggørelse af organisering og sigtepunkter
Bestemmelsen fastsætter, at frie grundskoler skal offentliggøre deres beskrivelse af den valgte organisering af undervisningen, jf. § 1 a, stk. 2, samt deres fastlagte sigtepunkter (jf. § 1 a, stk. 3) på skolens hjemmeside.

Gennemsigtighed om skolens forpligtende grundlag
Formålet med offentliggørelseskravet er at sikre gennemsigtighed og tilgængelighed i forhold til skolens forpligtende grundlag for sandsynliggørelsen af *stå mål med*-kravet. Offentliggørelsen skal gøre det muligt for forældre, tilsynsførende og myndigheder at få indsigt i, hvordan skolen har tilrettelagt og organiseret undervisningen, og hvilke faglige pejlemærker skolen har fastlagt for undervisningens forventede progression frem mod det faglige slutniveau.

Offentliggørelse uden yderligere materielle krav

Offentliggørelsen indebærer ikke nye eller yderligere materielle krav til indholdet af skolens beskrivelser eller sigtepunkter, men vedrører alene, at det allerede fastlagte og forpligtende grundlag gøres offentligt tilgængeligt. Bestemmelsen ændrer således ikke ved, at det er undervisningens organisering og egnethed – og ikke den enkelte elevs faktiske præstation – der er genstand for vurdering.

Et fælles referencegrundlag for forældre og tilsyn
For forældre skal offentliggørelsen bidrage til at skabe klarhed over skolens pædagogiske valg, faglige prioriteringer og forventninger til undervisningens progression og helhed. For tilsynsførende og myndigheder udgør offentliggørelsen et fælles referencegrundlag, som kan anvendes i dialog, og – om nødvendigt – vurdering af, om skolens undervisning samlet set sandsynliggør opfyldelsen af *stå mål med*-kravet.

Forudsigelighed og sammenhæng i tilsynet
Offentliggørelseskravet understøtter desuden forudsigelighed og sammenhæng i tilsynsarbejdet, idet skolens beskrivelser og sigtepunkter danner udgangspunkt for senere vurderinger og opfølgning. Ændringer i skolens organisering af undervisningen eller i de fastlagte sigtepunkter forudsætter, at de opdaterede beskrivelser offentliggøres, så det forpligtende grundlag for sandsynliggørelsen til enhver tid er synligt og tilgængeligt.

Frihed i skolens formidling
Bestemmelsen er ikke til hinder for, at skolen formidler beskrivelserne i et sprog og en form, der afspejler skolens idémæssige og pædagogiske grundlag, forudsat at indholdet fortsat opfylder kravene i § 1 a, stk. 2 og 3.

Forslag til ny bestemmelse - § 1 a, stk. 5

Stk. 5. For en nyoprettet skole skal de i stk. 2-4 nævnte krav være opfyldt senest ved udgangen af det første skoleår.

Forslag til bemærkninger - § 1 a, stk. 5

Frist for opfyldelse af kravene
Bestemmelsen fastsætter, at nyoprettede frie grundskoler skal opfylde kravene om beskrivelse af undervisningens organisering, fastlæggelse af sigtepunkter samt offentliggørelse heraf, jf. § 1 a, stk. 2-4, senest ved udgangen af det første skoleår.

En proportional overgang for nyoprettede skoler
Formålet med bestemmelsen er at skabe en rimelig og proportional overgang for nyoprettede skoler, så skolen har mulighed for at etablere og konsolidere sin undervisningspraksis, før de fulde krav til sandsynliggørelse og offentliggørelse skal være opfyldt. Samtidig sikres det, at der inden for det første skoleår foreligger et samlet og forpligtende grundlag for vurderingen af, om undervisningen er tilrettelagt og organiseret på en måde, der sandsynliggør opfyldelsen af *stå mål med*-kravet.

Stå mål med-kravet gælder fra skolens start
Bestemmelsen ændrer ikke ved, at *stå mål med*-kravet gælder fra skolens opstart, men fastsætter alene tidspunktet for, hvornår de i stk. 2-4 fastsatte forpligtelser til beskrivelse, fastlæggelse af sigtepunkter og offentliggørelse senest skal være opfyldt.

Gennemsigtighed og forudsigelighed i tilsyn og dialog
For forældre, tilsynsførende og myndigheder indebærer bestemmelsen, at der senest ved udgangen af det første skoleår foreligger gennemsigtige og tilgængelige oplysninger om skolens undervisningsorganisering og faglige pejlemærker. Bestemmelsen bidrager dermed til forudsigelighed og sammenhæng i tilsyn og dialog, uden at stille uforholdsmæssige krav til skoler i opstartsfasen.

Forslag til ny bestemmelse - § 1 a, stk. 6

Stk. 6 Frie grundskoler skal regelmæssigt foretage en evaluering af skolens samlede undervisningspraksis sammenlignet med skolens beskrivelse af dens organisering, fastlagte sigtepunkter og slutniveauet. Skolen skal udarbejde en beskrivelse af resultatet af evalueringen og en plan for opfølgning på evalueringen.

Forslag til bemærkninger - § 1 a, stk. 6

Regelmæssig evaluering af skolens samlede undervisningspraksis
Bestemmelsen fastsætter, at frie grundskoler regelmæssigt skal evaluere skolens samlede undervisningspraksis i forhold til skolens egen beskrivelse af undervisningens organisering, de fastlagte sigtepunkter og det faglige slutniveau. Evalueringen skal give grundlag for, at skolen løbende kan vurdere, om undervisningen fortsat er tilrettelagt på en måde, der sandsynliggør opfyldelsen af *stå mål med*-kravet.

Evaluering af undervisningen – ikke den enkelte elev
Evalueringen retter sig mod undervisningens praksis og sammenhæng og ikke mod den enkelte elevs faktiske præstation. Bestemmelsen indebærer således ikke krav om test, prøver eller individuel dokumentation af elevernes faglige niveau, men et krav om, at skolen systematisk forholder sig til, om undervisningen samlet set er i overensstemmelse med de forudsætninger, som skolen selv har fastlagt gennem beskrivelsen af organiseringen og sigtepunkterne.

Løbende refleksion og opfølgning på undervisningspraksis
Formålet med evalueringskravet er at sikre, at sandsynliggørelsen af *stå mål med*-kravet ikke alene beror på forudgående beskrivelser og fastlæggelser, men understøttes af en løbende refleksion og opfølgning på undervisningens organisering og virkning. Evalueringen skal bidrage til, at eventuelle uoverensstemmelser mellem den beskrevne organisering, de fastlagte sigtepunkter og den faktiske undervisningspraksis identificeres og håndteres.

Resultat af evalueringen og plan for opfølgning
Skolen skal udarbejde en beskrivelse af resultatet af evalueringen samt en plan for opfølgning. Beskrivelsen og opfølgningsplanen skal tilsammen redegøre for, hvilke overvejelser evalueringen har givet anledning til, og hvordan skolen vil sikre fortsat sammenhæng mellem undervisningspraksis, organisering, sigtepunkter og det faglige slutniveau. Opfølgningen kan f.eks. bestå i justeringer af undervisningens tilrettelæggelse, organisering eller progression eller i en revurdering af de fastlagte sigtepunkter.

Frihed i valg af evalueringsform
Bestemmelsen fastlægger ikke krav til evalueringsmetoder, hyppighed eller dokumentationsformer. Det er op til den enkelte frie grundskole at tilrettelægge evalueringen i overensstemmelse med skolens idémæssige og pædagogiske grundlag, forudsat at evalueringen er regelmæssig og egnet til at understøtte en saglig vurdering af undervisningens samlede retning og sammenhæng.

Evalueringen som grundlag for dialog og vurdering
For forældre, tilsynsførende og myndigheder udgør skolens evaluering og opfølgningsplan et væsentligt element i det samlede grundlag for dialog og vurdering af, om undervisningen fortsat sandsynliggør opfyldelsen af *stå mål med*-kravet. Evalueringen bidrager dermed til gennemsigtighed, ansvarlighed og kvalitetssikring uden at indskrænke de frie grundskolers idémæssige og pædagogiske frihed.

Forslag til ny bestemmelse - § 1 a, stk. 7

Stk. 7 Frie grundskoler skal på deres hjemmeside offentliggøre deres beskrivelse af resultatet af evaluering og plan for opfølgning på evalueringen, jf. §1c, stk. 3.

Forslag til bemærkninger - § 1 a, stk. 7

Offentliggørelse af evaluering og opfølgningsplan
Bestemmelsen fastsætter, at frie grundskoler skal offentliggøre deres beskrivelse af resultatet af evalueringen af undervisningspraksis samt planen for opfølgning på evalueringen på skolens hjemmeside, jf. § 1 a, stk. 6.

Gennemsigtighed i den løbende sandsynliggørelse
Formålet med offentliggørelseskravet er at sikre gennemsigtighed og sammenhæng i skolens samlede sandsynliggørelse af *stå mål med*-kravet. Offentliggørelsen skal gøre det muligt for forældre, tilsynsførende og myndigheder at få indsigt i, hvordan skolen løbende forholder sig til sin undervisningspraksis i forhold til den beskrevne organisering, de fastlagte sigtepunkter og det faglige slutniveau.

Skolens samlede vurdering – ikke den enkelte elev
Offentliggørelsen vedrører skolens samlede vurdering og opfølgning og indebærer ikke krav om offentliggørelse af oplysninger om den enkelte elev eller om individuelle faglige resultater. Bestemmelsen ændrer ikke ved, at evalueringen retter sig mod undervisningens praksis og sammenhæng og ikke mod den enkelte elevs faktiske præstation.

Et fælles referencegrundlag for forældre og tilsyn
For forældre bidrager offentliggørelsen til at skabe forståelse for skolens arbejde med kvalitetssikring og udvikling af undervisningen. For tilsynsførende og myndigheder udgør offentliggørelsen et fælles og tilgængeligt referencegrundlag, som kan anvendes i dialog og vurdering af, om skolens undervisning fortsat er tilrettelagt på en måde, der sandsynliggør opfyldelsen af *stå mål med*-kravet.

Offentliggørelse uden yderligere indholdskrav
Offentliggørelseskravet vedrører alene, at skolens allerede udarbejdede evaluering og opfølgningsplan gøres offentligt tilgængelige. Skolen kan offentliggøre materialet i et sprog og en form, der afspejler skolens idémæssige og pædagogiske grundlag, forudsat at indholdet fortsat opfylder kravene i § 1 a, stk. 6.

Åbenhed og ansvarlighed med fastholdelse af skolernes frihed
Bestemmelsen understøtter således forudsigelighed, ansvarlighed og åbenhed i skolens arbejde med evaluering og opfølgning, samtidig med at de frie grundskolers idémæssige og pædagogiske frihed fastholdes.

Ny §1b | Alsidig personlig udvikling

Forslag til ny bestemmelse – § 1 b, stk. 1

Stk. 1. Frie grundskoler skal beskrive, hvordan det samlede undervisningstilbud giver mulighed for alsidig personlig udvikling.

Forslag til bemærkninger – § 1 b, stk. 1

Alsidig personlig udvikling som en del af undervisningstilbuddet
Bestemmelsen fastsætter, at frie grundskoler skal beskrive, hvordan det samlede undervisningstilbud giver mulighed for elevernes alsidige personlige udvikling. Bestemmelsen vedrører et andet og supplerende aspekt af skolens virksomhed end de faglige kundskabs- og færdighedskrav, der følger af *stå mål med*-kravet.

Undervisningens rammer for deltagelse og udvikling

Kravet om alsidig personlig udvikling retter sig mod undervisningstilbuddets samlede rammer, intentioner og praksis og skal forstås som de muligheder, undervisningen og skolens hverdag giver for elevernes udvikling som deltagende i fællesskaber. Der er tale om dannelseselementer i ikke-udtømmende forstand.

Udvikling gennem undervisning, fællesskaber og praksisser
Alsidig personlig udvikling skal forstås som noget, der kan opstå gennem elevernes deltagelse i undervisning, fællesskaber og praksisser. Bestemmelsen angår således *hvordan* undervisningstilbuddet samlet set er tilrettelagt, så det giver rum for forskellige former for alsidig personlig udvikling i mødet med fagligt og pædagogisk indhold. Alsidig personlig udvikling skal ikke forstås som f.eks. trivsel, sociale færdigheder eller alsidig personlig udvikling løsrevet fra undervisningen og bestemmelsen angår ikke, hvad den enkelte elev udvikler sig til.

Pædagogisk frihed og afgrænsning fra stå mål med-kravet
Bestemmelsen indebærer ikke, at frie grundskoler skal anvende bestemte pædagogiske metoder, didaktiske modeller eller værdimæssige tilgange. Inden for lovens rammer har frie grundskoler frihed til at tilrettelægge undervisningen i overensstemmelse med skolens egen overbevisning. Kravet i § 1b angår alene, at skolen kan beskrive sammenhængen mellem undervisningstilbuddet og formålet om alsidig personlig udvikling. § 1 b indgår ikke i vurderingen af skolens opfyldelse af stå mål med-kravet.

Gennemsigtighed for forældre og myndigheder
Formålet med kravet om beskrivelse er at skabe gennemsigtighed og forståelse. For forældre skal beskrivelsen give indblik i, hvordan skolen arbejder med disse formål som en integreret del af undervisningstilbuddet. For myndigheder skal beskrivelsen danne grundlag for en saglig og overordnet vurdering af, om skolen lever op til lovens formål, uden at der foretages en normerende vurdering af skolens værdigrundlag, pædagogiske valg eller konkrete praksis.

Ingen krav om måling af den enkelte elevs udvikling
Bestemmelsen indebærer ikke krav om dokumentation, måling eller evaluering af den enkelte elevs personlige udvikling. Kravet vedrører alene skolens beskrivelse af undervisningstilbuddets rammer, intentioner og sammenhæng i relation til lovens formål.

Forslag til ny bestemmelse – § 1 b, stk. 2

Stk. 2: Frie grundskoler skal på deres hjemmeside offentliggøre deres beskrivelse af, hvordan det samlede undervisningstilbud giver mulighed for alsidig personlig udvikling.

Forslag til bemærkninger – § 1 b, stk. 2

Offentliggørelse og gennemsigtighed om undervisningstilbuddet
Bestemmelsen fastsætter, at frie grundskoler skal offentliggøre den i § 1 b, stk. 1 nævnte beskrivelse på skolens hjemmeside. Kravet om offentliggørelse har til formål at sikre gennemsigtighed om skolens samlede undervisningstilbud og det pædagogiske grundlag, som arbejdet med alsidig personlig udvikling hviler på.

Indsigt i skolens pædagogiske grundlag
Offentliggørelsen skal give forældre og andre interesserede mulighed for at få indsigt i, hvordan skolen inden for rammerne af sit værdigrundlag og sin pædagogiske overbevisning arbejder med disse formål som en integreret del af undervisningstilbuddet.

Et fælles referencegrundlag for myndigheder og tilsyn

For myndigheder skal offentliggørelsen danne et fælles og tilgængeligt referencegrundlag for den saglige vurdering af, om skolen lever op til lovens formål om alsidig personlig udvikling. Offentliggørelsen bidrager herved til et ensartet grundlag for tilsynets praksis.

Frihed i beskrivelsens form og indhold
Bestemmelsen indebærer ikke krav om, at beskrivelsen skal følge en bestemt form, opbygning eller terminologi, ligesom der ikke stilles krav om anvendelse af bestemte pædagogiske metoder, værdimæssige tilgange eller konkrete aktiviteter. Offentliggørelseskravet vedrører alene, at skolens egen beskrivelse er tilgængelig, og indebærer ikke en vurdering af indholdets kvalitet, omfang eller konkrete udformning.

Ingen krav om dokumentation af den enkelte elevs udvikling
Offentliggørelsen indebærer heller ikke krav om dokumentation, måling eller evaluering af den enkelte elevs personlige udvikling. Kravet vedrører udelukkende skolens redegørelse for undervisningstilbuddets rammer, intentioner og sammenhæng i relation til lovens formål.

Synlighed med fastholdelse af skolernes frihed
Bestemmelsen ændrer ikke ved de frie grundskolers idémæssige og pædagogiske frihed, men har alene til formål at gøre skolens arbejde med alsidig personlig udvikling synligt og tilgængeligt for omverdenen.

Forslag til ny bestemmelse - § 1 b, stk. 3.

Stk. 3. For en nyoprettet skole skal de i stk. 1-2 nævnte krav være opfyldt senest ved udgangen af det første skoleår.

Forslag til bemærkninger - § 1 b, stk. 3.

Frist for nyoprettede skolers opfyldelse af kravene
Bestemmelsen fastsætter, at nyoprettede frie grundskoler skal opfylde kravene i § 1 b, stk. 1 og 2, senest ved udgangen af det første skoleår. Bestemmelsen har til formål at tage højde for, at nyoprettede skoler i startfasen har behov for en vis tid til at etablere undervisningstilbud, praksis og organisatoriske rammer.

Etablering af et erfarings- og praksisgrundlag
Bestemmelsen indebærer, at en nyoprettet skole inden for det første skoleår skal have opnået et sådant erfarings- og praksisgrundlag, at skolen kan beskrive, hvordan det samlede undervisningstilbud giver mulighed for alsidig personlig udvikling, samt offentliggøre denne beskrivelse på skolens hjemmeside, jf. stk. 1 og 2.

Krav til beskrivelsen ved udgangen af det første skoleår
Kravet indebærer ikke, at beskrivelsen skal være fuldt udbygget eller endeligt fastlagt fra skolens første undervisningsdag. Det afgørende er, at skolen senest ved udgangen af det første skoleår kan redegøre for de overordnede rammer, intentioner og sammenhænge i undervisningstilbuddet i relation til lovens formål.

En tidsmæssig overgang uden lempelse af kravene
Bestemmelsen ændrer ikke ved indholdet af kravene i stk. 1 og 2 og indebærer ikke lempelser i forhold til disse, men fastlægger alene et tidspunkt for, hvornår kravene skal være opfyldt for nyoprettede skoler. Bestemmelsen tager dermed hensyn til etableringsfasen, samtidig med at der sikres gennemsigtighed og indsigt i skolens arbejde med alsidig personlig udvikling inden for en afgrænset og rimelig tidsramme.

Afgrænsning af bestemmelsens rækkevidde
Bestemmelsen indebærer ikke krav om dokumentation, evaluering eller måling af den enkelte elevs personlige udvikling og ændrer ikke ved de frie grundskolers idémæssige og pædagogiske frihed. Kravet

vedrører alene tidspunktet for opfyldelsen af de allerede gældende beskrivelses- og offentliggørelseskrav.

Ny §1c | Information og forpligtelsen til at evaluere den enkelte elev

Forslag til ny bestemmelse – § 1c, stk. 1

Stk. 1 Frie grundskoler skal regelmæssigt informere eleverne og forældrene, jf. § 38, om synet på elevernes udbytte af skolegangen.

Forslag til bemærkninger – § 1c, stk. 1

Løbende information og dialog om elevens skolegang
Bestemmelsen fastsætter, at frie grundskoler regelmæssigt skal informere eleverne og forældrene, jf. § 38, om skolens syn på elevernes udbytte af skolegangen. Bestemmelsen har til formål at understøtte dialog og gensidig forståelse mellem skole, elever og forældre om elevens skolegang og udvikling.

En helhedsorienteret vurdering af elevens udbytte
Kravet om information vedrører skolens samlede vurdering af elevens udbytte af skolegangen og omfatter både faglige, personlige og sociale aspekter i det omfang, disse indgår i skolens undervisningstilbud. Der er tale om en helhedsorienteret vurdering, som tager udgangspunkt i skolens pædagogiske grundlag og undervisningspraksis.

Frihed i informationens form og indhold
Bestemmelsen indebærer ikke krav om, at informationen skal gives i en bestemt form, ved brug af bestemte redskaber eller på grundlag af standardiserede målinger eller prøver. Det er op til den enkelte frie grundskole at tilrettelægge form og indhold af informationen i overensstemmelse med skolens værdigrundlag og pædagogiske overbevisning.

Ingen krav om dokumentation i forhold til folkeskolens mål
Oplysninger om elevernes udbytte af skolegangen skal ikke forstås som dokumentation af opfyldelsen af bestemte mål eller som en vurdering i forhold til folkeskolens faglige trinmål. Bestemmelsen indebærer således ikke krav om sammenligning med folkeskolens niveau eller anvendelse af folkeskolens evalueringsformer.

Et informeret grundlag for elevens videre udvikling
Formålet med bestemmelsen er at sikre, at elever og forældre løbende har et informeret grundlag for at forstå elevens skolegang og trivsel samt for dialog om elevens videre udvikling. Bestemmelsen giver ikke hjemmel til at stille yderligere krav til skolens evaluerings- eller dokumentationspraksis ud over det, der følger af lovgivningen i øvrigt.

Fastholdelse af skolernes pædagogiske råderum
Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med de øvrige bestemmelser i loven om frie grundskolers pædagogiske frihed og indebærer ikke indgreb i skolernes idémæssige og pædagogiske råderum.

Forslag til ny bestemmelse - § 1c, stk. 2

Stk. 2 Frie grundskoler skal som led i undervisningen løbende foretage evaluering af elevernes udbytte af undervisningen. Evalueringen skal danne grundlag for, at undervisningen tilrettelægges, så den tager hensyn til den enkelte elevs behov og

forudsætninger med det formål, at eleven, så vidt muligt, tilegner sig det kundskabs- og færdighedsniveau, der følger af skolens fastlagte sigtepunkter, samt at eleven, så vidt muligt, tilegner sig et fagligt kundskabs- og færdighedsniveau, der er sammenligneligt med faglige kundskabs- og færdighedsniveau på det afsluttende niveau (slutniveau) for de obligatoriske fag i folkeskolen.

Forslag til bemærkninger – § 1c, stk. 2

Evaluering som et pædagogisk og fremadrettet redskab
Bestemmelsen fastsætter, at frie grundskoler som led i undervisningen løbende skal foretage evaluering af elevernes udbytte. Evalueringen skal have et pædagogisk og fremadrettet sigte og indgå som et redskab i den løbende tilrettelæggelse og justering af undervisningen.

Hensyn til den enkelte elevs behov og forudsætninger
Evalueringen skal danne grundlag for, at undervisningen kan tilrettelægges under hensyntagen til den enkelte elevs behov og forudsætninger. Bestemmelsen retter sig således mod undervisningens tilrettelæggelse og tilpasning og ikke mod kontrol eller dokumentation af den enkelte elevs præstationer i forhold til faste eller standardiserede krav.

Sigtepunkter som pejlemærker for undervisningen
Formålet med evalueringen er, at undervisningen understøtter, at eleven – så vidt muligt – tilegner sig det faglige kundskabs- og færdighedsniveau, der følger af skolens fastlagte sigtepunkter. Sigtepunkterne fungerer som orienterende pejlemærker for undervisningens forventede progression og udgør ikke bindende mål for den enkelte elevs faktiske kunnen på bestemte tidspunkter.

Sammenhængen med det faglige slutniveau
Evalueringen skal desuden bidrage til, at undervisningen samlet set understøtter, at eleven – så vidt muligt – tilegner sig et fagligt kundskabs- og færdighedsniveau, der er sammenligneligt med slutniveauet for de obligatoriske fag i folkeskolen. Denne del af bestemmelsen skal ses i sammenhæng med *stå mål med*-kravet, som vedrører undervisningen som helhed og ikke den enkelte elevs individuelle målopfyldelse.

Et pædagogisk sigte – ikke et individuelt resultatkrav
Formuleringen "*så vidt muligt*" understreger, at der er tale om et pædagogisk sigte og ikke om et resultatkrav, der skal opfyldes af alle elever. Bestemmelsen indebærer ikke, at alle elever skal nå samme faglige niveau på samme måde eller i samme tempo. I relation til tilsynet giver bestemmelsen ikke grundlag for sanktioner eller indgreb i relation til den enkelte elev.

Frihed i valg af evalueringsformer
Bestemmelsen indebærer ikke krav om anvendelse af bestemte evalueringsformer, tests, prøver eller dokumentationsredskaber. Det er op til den enkelte frie grundskole at fastlægge, hvordan evalueringen tilrettelægges og gennemføres inden for rammerne af skolens idémæssige og pædagogiske overbevisning.

Afgrænsning mellem evaluering og sandsynliggørelse af stå mål med-kravet
Evalueringen efter denne bestemmelse udgør ikke i sig selv dokumentation for opfyldelsen af *stå mål med*-kravet. Evalueringen er et pædagogisk redskab, der understøtter undervisningens kvalitet og udvikling, mens vurderingen af *stå mål med*-kravet sker på et organisatorisk og helhedsorienteret grundlag, jf. § 1 a.

Evaluering inden for skolens pædagogiske frihed
Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med frie grundskolers pædagogiske frihed og indebærer ikke indgreb i skolens valg af indhold, metoder eller progression, men fastslår alene, at evaluering indgår som en naturlig og integreret del af undervisningen med henblik på at understøtte elevernes læring og udvikling.

Samlet forslag til ny lovtekst §§1a - c

§ 1 a
Stk. 1: Frie grundskoler skal sandsynliggøre, at undervisningen samlet set står mål med det faglige kundskabs- og færdighedsniveau på det afsluttende niveau (slutniveau) for de obligatoriske fag i folkeskolen.

Stk. 2: Frie grundskoler skal beskrive deres valgte organisering af undervisningen, herunder på hvilket tidspunkt i det samlede forløb, undervisningen forventes at nå et fagligt kundskabs- og færdighedsniveau, der er sammenligneligt med det faglige kundskabs- og færdighedsniveau på det afsluttende niveau (slutniveau) for de obligatoriske fag i folkeskolen.

Stk. 3: Frie grundskoler skal fastlægge sigtepunkter, der sandsynliggør, at undervisningen når et fagligt kundskabs- og færdighedsniveau, der er sammenligneligt med det faglige kundskabs- og færdighedsniveau på det afsluttende niveau for de obligatoriske fag i folkeskolen (slutniveau). Hvis skolens organisering af undervisningen i relation til et obligatorisk fag strækker sig længere end over tre skoleår fastlægges der minimum to sigtepunkter.

Stk. 4: Frie grundskoler skal på deres hjemmeside offentliggøre deres beskrivelse af deres valgte organisering af undervisningen, jf. §1a, stk. 2. Frie grundskoler skal på deres hjemmeside offentliggøre deres fastlagte sigtepunkter, jf. §1a, stk. 3.

Stk. 5: For en nyoprettet skole skal de i stk. 2-4 nævnte krav være opfyldt senest ved udgangen af det første skoleår.

Stk. 6: Frie grundskoler *skal* regelmæssigt foretage en evaluering af skolens samlede undervisningspraksis sammenlignet med skolens beskrivelse af dens organisering, fastlagte sigtepunkter og slutniveauet. Skolen skal udarbejde en beskrivelse af resultatet af evalueringen og en plan for opfølgning på evalueringen.

Stk. 7: Frie grundskoler skal på deres hjemmeside offentliggøre deres beskrivelse af resultatet af evaluering og plan for opfølgning på evalueringen, jf. §1c, stk. 3.

§1 b
Stk. 1: Frie grundskoler skal beskrive, hvordan det samlede undervisningstilbud giver mulighed for alsidig personlig udvikling.

Stk. 2: Frie grundskoler skal på deres hjemmeside offentliggøre deres beskrivelse af, hvordan det samlede undervisningstilbud giver mulighed for alsidig personlig udvikling.

Stk. 3. For en nyoprettet skole skal de i stk. 1-2 nævnte krav være opfyldt senest ved udgangen af det første skoleår.

§1c
Stk. 1: Frie grundskoler skal regelmæssigt informere eleverne og forældrene, jf. § 38, om synet på elevernes udbytte af skolegangen.

Stk. 2: Frie grundskoler skal som led i undervisningen løbende foretage evaluering af elevernes udbytte af undervisningen. Evalueringen skal danne grundlag for, at undervisningen tilrettelægges, så den tager hensyn til den enkelte elevs behov og forudsætninger med det formål, at eleven, så vidt muligt, tilegner sig det kundskabs- og færdighedsniveau, der følger af skolens fastlagte sigtepunkter, samt at eleven, så vidt muligt, tilegner sig et fagligt kundskabs- og færdighedsniveau, der er sammenligneligt med faglige kundskabs- og færdighedsniveau på det afsluttende niveau (slutniveau) for de obligatoriske fag i folkeskolen.